

leiderdorp

PROGRAMMABEGROTING 2026

INHOUDSOPGAVE

Voorwoord	3
Hoofdpijnen financiële begroting	5
Leeswijzer	9
Beleidsbegroting	11
Programma 1: Maatschappelijk domein	12
1A: Prettig opgroeien en leven	13
1B: Gezond leven makkelijk maken	17
1C: Gelijke kansen voor alle inwoners	20
1D: Veilige en sociale wijken	24
1E: Vitaal ouder worden en kwetsbare ouderen	28
Waar staat je gemeente	31
Wat mag het kosten?	33
Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp	35
2A: Werken en ondernemen in het dorp	35
2B: Wonen en recreëren in het dorp	41
2C: Ruimte in het dorp	43
2D: Dienstverlening aan het dorp	51
2E: Grondexploitatie	53
Waar staat je gemeente	54
Wat mag het kosten?	55
Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp	58
3A: Bestuur	58
3B: Bedrijfsvoering en organisatie	60
3C: Regiozaken	66
Waar staat je gemeente	70
Wat mag het kosten?	71
Algemene dekkingsmiddelen	73
Algemeen	73
Waar staat je gemeente	74
Wat mag het kosten?	75
Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien	77
Algemeen	77
Waar staat je gemeente	78
Wat mag het kosten?	79
Paragrafen	81
Paragraaf 1: Lokale heffingen	82
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing	89
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen	96
Paragraaf 4: Financiering	105

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering	108
Paragraaf 6: Verbonden partijen	109
Paragraaf 7: Grondbeleid	117
Paragraaf 8. Uitvoering Wet open overheid	120
Financiële begroting	123
Overzicht van baten en lasten en de toelichting	125
A: Overzicht van baten en lasten	125
B: Grondslagen voor de begroting	127
C: Structureel en reëel evenwicht	129
Uiteenzetting financiële positie en toelichting	132
D: Geprognosticeerde begin- en eindbalans	132
E: Investerings	134
F: Reserves	139
G: Voorzieningen	144
H: EMU-saldo	152
Overzicht per taakveld	153
Bijlagen	157
Bijlage 1: Samenstelling bestuur	159
Bijlage 2: Afkortingenlijst	162

VOORWOORD

In de begroting 2026 staat hoe de gemeente Leiderdorp komend jaar **88 miljoen euro** inzet voor de inwoners en ons dorp.

Wat opvalt is dat gemeente steeds meer verantwoordelijkheden krijgt. Terwijl de financiële ruimte kleiner wordt. Zo zijn er hogere kosten voor personeel, materialen en diensten. De inkomsten stijgen minder snel. Dit komt door de herverdeling en korting op het gemeentefonds; onze belangrijkste bron van inkomsten die vanuit het Rijk komen. Voor Leiderdorp pakt dit negatief uit. Samen met andere gemeenten blijven we daarom via de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) pleiten voor een eerlijkere verdeling. De uitkomst daarvan is echter nog onzeker.

Noodzakelijke keuzes

In 2024 hebben wij ons daarom al voorbereid op “magere” financiële jaren. De toen vastgestelde bezuinigingen werken door in deze begroting. Aanvullend is nog een extra bedrag gekort op de uitgaven, zonder de dienstverlening richting u tekort te doen. Helaas zien we ons wel genoodzaakt de lasten voor u als inwoner extra te verhogen. Zo stijgen de rioolheffingen en afvalstoffenheffing om deze 100% kostendekkend te maken. Tegelijkertijd heeft het kabinet ons voor een deel gecompenseerd voor de kosten voor de jeugdzorg. Dat betekent dat het financiële perspectief sterk is verbeterd.

Klaar voor de toekomst

Net als de afgelopen jaren is er financieel ook ruimte gemaakt voor nieuw beleid en investeringen die essentieel zijn voor Leiderdorp. Zo is er geld voor kwalitatief goede huisvesting voor onderwijs. Een belangrijke voorwaarde voor de ontwikkeling van leerlingen. In 2026 wordt het Kindcentrum Buitenhof opgeleverd en wordt de realisatie van het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs voortvarend verder opgepakt.

Vitaal sterke sportverenigingen dragen bij aan sociale verbinding en onze gezondheid. We onderzoeken daarom hoe we buitensportclubs nog optimaler activiteiten kunnen laten aanbieden. We zetten ook in op armoedebestrijding met ons beleid. De grootste uitdaging daarbij is het bereiken van degene die dit echt nodig hebben. Met de invoering van de ‘Sleutelpas’, waarmee inwoners korting kunnen krijgen op bijvoorbeeld sporten, zal dat naar verwachting beter gaan. Betaalbare, veilige, sociale en duurzame woningen en wijken blijven we ook vol op in zetten.

Met slimme investeringen

Er wordt ook geïnvesteerd in de nodige wijkvernieuwingen, zodat onze wijken toekomstbestendig zijn. En zetten in op participatie; het versterkt ons beleid en onze dienstverlening. Kunst- en cultuurorganisaties ondersteunen wij via een nieuwe duidelijkere subsidieregeling. En we willen gezond leven makkelijk maken met toegankelijke en aantrekkelijke sportvoorzieningen. Met een gunstig vestigingsklimaat voor ondernemers, slimme regionale samenwerkingen én een energieloket. Via dit loket stimuleren we inwoners, vve’s en bedrijven om meer energie op te wekken en meer energie te besparen. Daarnaast willen we een warmtebedrijf oprichten met vijf regiogemeenten, Firan (onderdeel netwerkbedrijf Alliander) en Energie Beheer Nederland (EBN). Zo willen we onze huizen warm en gekoeld houden en dragen we bij aan een betaalbare energierekening. Warmtenetten zijn cruciaal, zeker ook gezien de druk op het elektriciteitsnetwerk.

En een veilig dorp

En dan onze veiligheid. Dat heeft onze constante aandacht. We voeren hiervoor ons integraal veiligheidsbeleidsplan uit. En passen onze wegen en straten aan om de veiligheid en leefbaarheid te versterken; zo komen er meer 30 km wegen, zorgen we voor het juiste verkeer op de juiste plek en geven we voetgangers en fietsers goed de ruimte. En we gaan verder met verschillende ruimtelijke ontwikkelingsprojecten, zoals transformatie van de Baanderij. Door nieuw beleid en slimme investering willen we klaar zijn voor de toekomst.

Heeft u vragen na het lezen van de begroting? Weet ons te vinden.

College van burgemeester en wethouders

30 september 2025

Hoofdpijnen financiële begroting

Structureel en reëel evenwicht

De programmabegroting 2026 is structureel en reëel in evenwicht. Dat wil zeggen dat de structurele lasten zijn gedekt door structurele baten en dat de ramingen realistisch zijn. Op die gronden gaan wij uit van een positieve beoordeling door de toezichthouder.

Programmabegroting 2026

De begroting 2025 en de financiële kadernota 2026-2029 vormen de basis van onze programmabegroting 2026.

Aanvullend bepalen verschillende mutaties het meerjarenbeeld van Leiderdorp, zoals:

- de effecten van de meicirculaire gemeentefonds, zoals uiteengezet in de wethoudersbrief van 25 juni 2025
- effecten van tussentijdse besluitvorming en overige nieuwe ontwikkelingen
- de doorberekening van de kapitaallasten na de actualisering van de investeringsplanning
- het begrotingsadvies van de VNG van 20 mei 2025

De lokale lasten

Elk jaar in december leggen we de raad de tarieven voor de lokale lasten voor. De raad neemt dan een besluit. We houden uiteraard rekening met het maximum dat landelijk voor sommige tarieven geldt. In 2026 stijgen de lokale lasten met de inflatiecorrectie. In de financiële kadernota stelden we de inflatiecorrectie vast op 3,0%. In de paragraaf lokale heffingen lichten we alle ontwikkelingen nader toe.

Van kadernota 2026-2029 naar programmabegroting 2026

De tabel hieronder laat de ontwikkeling van de begroting zien. We starten de tabel met de uitkomst van de financiële kadernota 2026-2029. In die uitkomst zijn alle mutaties van de kadernota meegenomen. De mogelijke structurele dekking ten laste van de behoedzaamheidsreserve is in die uitkomst niet meegenomen. Die eventuele dekking wordt met de uitkomst van deze begroting herberekend en waar mogelijk ook ingezet.

Nr.	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
	Stand meerjarenbeeld kadernota 2026-2029	-254.657	199.433	1.481.519	2.005.127
1	Uitkomst 1e Bestuursrapportage 2025	177.291	177.287	177.283	177.280
2	Meicirculaire 2025 Gemeentefonds	-954.365	-783.485	-688.256	-871.348
3	Indexeringen en technische correcties	59.428	-91.080	49.087	48.244
4	Organisatie-ontwikkeling	200.000	150.000	100.000	50.000
5	Verlaging bijdrage SOZ 2026-2029	-196.128	-190.977	-191.094	-191.094
6	Collectieve GGZ-voorzieningen	41.113	41.113	41.113	41.113
7	Tijdelijke huisvesting onderwijs	0	545.193	0	0
8	Biodiversiteitsprogramma	204.500	83.000	114.000	50.000
9	Versterking res. ontwikkeling de Baanderij	1.000.000	0	0	0
10	Ontwikkeling kapitaallasten IP	-540.412	-397.229	-359.593	390.551
11	Kapitaallasten overige verrekeningen	41.750	65.431	-163.487	-592.263
12	Online participatieplatform	20.000	20.000	20.000	20.000

Nr.	Onderwerp	2026	2027	2028	2029
	Begrotingsoverschot en -tekort 2026-2029	-201.480	-181.314	580.572	1.127.610
11	Toevoeging algemene reserve	201.480	181.314	0	0
12	Structurele dekking behoedzaamheidsreserve	0	0	-580.572	-1.127.610
	Saldo begroting 2026-2029	0	0	0	0

Financiële ontwikkelingen na de kadernota 2026-2029

1. Uitkomst 1e Bestuursrapportage 2025

In de meerjarenraming van de financiële kadernota 2026-2029 hadden we de structurele doorwerking van de eerste bestuursrapportage 2025 nog niet meegenomen. We hebben die uitkomst nu in het begrotingssaldo verwerkt.

2. Meicirculaire 2025 gemeentefonds

De gevolgen van de meicirculaire 2025 gemeentefonds waren onderwerp van de wethoudersbrief van 25 juni 2025.

De meevallers in de periode 2026-2029 zijn substantieel. Hoewel we met enige terughoudendheid vooruitliepen op de meicirculaire 2025, komen deze prognoses redelijk overeen met de werkelijke mutaties in de algemene uitkering. De resterende afwijkingen komen met name door twee ontwikkelingen:

- De uitkomst van de “maatstaf huishoudens met laag inkomen met drempel” is al langer onzeker. In de decembercirculaire 2024 is daar al melding van gemaakt. De ontvangen informatie op dat moment was echter ontoereikend om daar zelfstandig een stelpost voor te bepalen. We zien in de meicirculaire nu dat er voor de jaren 2026 en 2027 op deze maatstaf een voordeel ontstaat van ca. € 0,9 miljoen. Dat voordeel valt in 2028 en 2029 terug naar € 0,2 miljoen. Die ontwikkeling is overigens nog onderwerp van onderzoek.
- Op advies van de VNG zijn met ingang van 2028 compenserende stelposten opgenomen voor in totaal € 308.000. Dit voor de korting op de jeugdhulp vanwege de invoering van de eigen bijdrage jeugdhulp en vanwege de beperking trajectduur jeugdhulp.

3. Indexeringen en technische correcties

In de algemene uitgangspunten van de kadernota zijn de indexeringen van de baten en lasten bepaald. De financiële consequenties voor de begroting 2026 zijn globaal doorgerekend. De gedetailleerde verwerking van de indexeringen voeren we uit bij de samenstelling van de begroting. Die verwerking en enkele financieel-technische correcties van geringe omvang zijn in deze post meegenomen.

4. Organisatie-ontwikkeling

De ontwikkelingen in de publieke sector staan niet stil en sorteren ook effect op de organisatie van de gemeente. De organisatie-ontwikkeling zal daarin moeten meebewegen om de uitdagingen die op de gemeente afkomen adequaat te adresseren. Daarvoor voegen we een structureel budget toe aan de begroting.

5. Verlaging bijdrage SOZ 2026-2029

In de financiële kadernota zijn de ramingen voor jeugdzorgkosten via SOZ geactualiseerd aan de hand van de eindrapportage van de bestuurlijke Taskforce. In die actualisatie zijn de extra investeringen en de geraamde besparingen meegenomen. Inmiddels zijn de jaarcijfers 2024 beschikbaar en is overeengekomen dat we met ingang van 2025 gaan afrekenen op basis van de werkelijke bestedingen per gemeente. De ramingen voor 2026 zijn op basis van de werkelijke

bestedingen 2024 opgesteld. Omdat het relatieve aandeel van Leiderdorp in de totale kosten van jeugdzorg via SOZ is afgenomen, stellen we de ramingen met ingang van 2026 naar beneden bij.

6. Collectieve GGZ-voorzieningen

De GGZ organiseert meerdere cursussen voor een specifiek onderwerp. Hierraan kunnen ouders, kinderen en of jongeren deelnemen. Het gaat dan met name om een GGZ vraagstuk, waarbij inwoners gezamenlijk leren hoe ze met een bepaald vraagstuk kunnen omgaan. Doordat het aanbod collectief wordt aangeboden, werkt dit kostenbesparend. Daarnaast zijn er inhoudelijke voordelen, doordat de deelnemers van elkaar leren. Inwoners worden hierdoor eerder laagdrempelig geholpen, wat specialistisch ingrijpen voorkomt. Wij stellen voor om deel te nemen aan het regionaal Leidse regio collectief aanbod voor Rivierduinen vanaf 1 januari 2026 en hiervoor een bedrag van € 41.113 op te nemen in de begroting 2026.

7. Tijdelijke huisvesting onderwijs

Naar aanleiding van de inventarisatie IHP (integraal huisvesting plan) is er voor de tijdelijke opvang van scholen, in dit geval de Willem de Zwijgerschool, extra budget nodig voor de huur van tijdelijke units. In het IHP gingen wij uit van een bedrag van € 975.000. In overeenstemming met het raadsbesluit van 19 mei 2025 zijn de financiële gevolgen verwerkt in de programmabegroting 2026. Hierbij verhogen wij het bestaande budget voor tijdelijke huisvesting tot de raming volgens het IHP. De kosten voor de tijdelijke huisvesting maken deel uit van het totaalbedrag van € 21.040.000 dat in het raadsvoorstel IHP voor fase 1 is gevraagd. De kosten van de tijdelijke huisvesting kunnen echter niet worden geactiveerd, maar moeten in één keer ten laste van de exploitatiebegroting worden gebracht.

8. Biodiversiteitsprogramma

Biodiversiteit gaat over het verschillende leven in een bepaald gebied, zoals wilde dieren en planten. Biodiversiteit is de motor van diverse kringlopen (waaronder de koolstofkringloop) en vervult een essentiële rol in ons leefmilieu. Door ecosysteemdiensten zoals bestuiving, waterzuivering en filtering van fijnstof, vervult biodiversiteit een belangrijke rol voor mensen overal ter wereld, ook in Leiderdorp. Vanwege de urgentie en de waarde voor de mens stelt de overheid inmiddels op allerlei niveaus biodiversiteitsbeleid vast. Ter uitvoering van het coalitieakkoord 2022-2026 heeft het college het 'Biodiversiteitsprogramma 2026-2035' opgesteld. Het programma is voor vaststelling geagendeerd voor het forum van 8 september en de raad van 15 september 2025. In het voorstel is meegenomen dat we de financiële gevolgen van dit besluit meenemen bij de samenstelling van de programmabegroting 2026.

9. Versterking reserve ontwikkeling de Baanderij

In de begroting 2023 is gestart met de versterking van de reserve bouw- en grondexploitaties als een buffer voor de ontwikkeling van de Baanderij met de volgende toelichting. "Afhankelijk van de keuzes die de gemeente nog moet maken, gaan we in meer of mindere mate investeren en financieel risico nemen. De omvang van die investering en het financieel risico tesamen komt op een bedrag van minimaal € 10 miljoen. Om de financiële gevolgen op termijn op te vangen versterken we de huidige reserve bouw- en grondexploitaties met € 500.000 in 2024 en € 1.000.000 in 2025." De verdere versterking van de reserve zou binnen de mogelijkheden van de financiële positie in de toekomst worden voortgezet. In deze begroting zetten we op dat punt een volgende stap door in 2026 € 1.000.000 toe te voegen aan deze reserve.

10. Ontwikkeling kapitaallasten IP

We berekenden de kapitaallasten voor de begroting 2026 op basis van de beschikbaar gestelde investeringskredieten en de geactualiseerde investeringsvoornemens volgens het investeringsplan (IP). De bestaande investeringsvoornemens

zijn daarvoor eerst geïndexeerd met 2,8%. Dit is het percentage dat we ook voor de materiële uitgaven in de exploitatie hanteren. De voorgenomen investeringen in de rioleringen hebben wij extra verhoogd op basis van de ervaringen bij de aanbesteding van de Oranjewijk. Aangezien het IP loopt tot en met jaar 2034, zijn uit het IHP onderwijs ook de investeringen voor de kinderopvang en de indicatieve investeringen voor fase 2 in het IP verwerkt. Met deze aanpassingen willen wij een realistisch investeringsplan 2026-2034 in de begroting 2026 aanbieden. De opzet van het IP is gewijzigd, maar daar staan we onder "E Investeringsplan" van deze begroting uitgebreid bij stil. We bepaalden een kasstroomprognose voor zowel de lopende investeringen als voor de investeringsvoornemens. De kritische beoordeling van het tempo van de investeringen resulteerde in een daling van de kapitaallasten in 2026 tot en met 2028 en een toename in 2029.

11. Kapitaallasten overige verrekeningen

Een deel van het resultaat op kapitaallasten heeft betrekking op de kapitaallasten van rioleringen en reiniging. De effecten daarvan verrekenen we met de voorziening rioleringen en de voorziening reiniging. In aanvulling op die berekende kapitaallasten is de extra vrijval uit de reserve voor dekking van kapitaallasten bepaald. Verder zijn huurbaten geraamd gelijk aan de kapitaallasten voor de investeringen voor kinderopvang. De doorberekende rente is ook aan de batenkant onder het product geldleningen aangepast. Zo ook de rentelasten op geldleningen voor 2030. In aanvulling op de ontwikkeling van de kapitaallasten zelf is in de tabel het effect van de verrekeningen apart weergegeven.

12. Online participatieplatform

Tijdens de raadsbehandeling van 15 september 2025 over het participatiebeleid heeft uw raad motie 1 unaniem aangenomen. De motie verzoekt het college om in de meerjarenbegroting 2026-2030 met een voorstel te komen voor een Leiderdorps online participatieplatform inclusief een passende dekking. Het college heeft in de afronding van de begroting 2026 besloten een budget van € 20.000 structureel toe te voegen voor de uitvoering van deze motie.

13. Toevoeging algemene reserve

De behoedzaamheidsreserve is voldoende groot (€ 9,8 miljoen) om eventuele begrotingstekorten tijdelijk af te dekken. Dat betekent dat wij de berekende begrotingsoverschotten toevoegen aan de algemene reserve.

14. Behoedzaamheidsreserve

Met ingang van 2025 zetten we de behoedzaamheidsreserve in als structureel dekkingsmiddel van begrotingstekorten. De reserve zetten we als dekking in tot het bedrag dat we op basis van de nieuwe spelregels daarvoor maximaal mogen gebruiken. Voor de jaren 2028 en 2029 is deze dekking toereikend om het begrotingstekort op te vangen.

De terugval in financiële middelen voor gemeenten vanaf 2028 blijft vooralsnog bestaan, waardoor taken en middelen van gemeenten niet in balans zijn. De noodzaak van een passende compensatie door de rijksoverheid voor de toegepaste korting op het gemeentefonds blijft een punt van zorg. Wij verwachten dat de duidelijkheid over die compensatie veel tijd zal vragen. Een tijdelijke overbrugging door de inzet van onze eigen reserves is mogelijk. Maar als compensatie uitblijft, dreigen op termijn nieuwe bezuinigingen.

Leeswijzer

De begroting bestaat uit twee delen. Dit schrijft het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor.

In het eerste deel - de **beleidsbegroting** - werken we het beleid in drie programma's uit. De gemeenteraad stelde de indeling van de programma's en de subprogramma's op 4 juli 2016 vast. De beleidsbegroting bevat verder een hoofdstuk algemene dekkingsmiddelen, een hoofdstuk overhead en 8 paragrafen.

De programma's zijn ingedeeld naar subprogramma's en hebben een vaste opzet. De indeling van programma 1 is conform uw besluit van 19 mei 2025 met ingang van 2026 gewijzigd. Elk subprogramma start met een inleiding en een schematisch overzicht van de (sub)doelen en activiteiten. De uitwerking van de (sub)doelen is ten opzichte van de voorgaande begroting hier en daar aangescherpt om zo beter aan te sluiten bij het uitvoeringsprogramma. Vervolgens lichten we de doelen toe onder het kopje '*Wat willen we bereiken?*'. De activiteiten om deze doelen te behalen, beschrijven we onder '*Wat gaan we ervoor doen?*'.

In het onderdeel '*Waar staat je gemeente*' staan de verplichte beleidsindicatoren: elke gemeente moet deze indicatoren in haar begroting presenteren. Om een vergelijking mogelijk te maken hebben die indicatoren een landelijk bepaalde eenheid, bijvoorbeeld per 1.000 inwoners. Het landelijke gemiddelde fungeert als referentiewaarde. Om de informatiewaarde van deze indicatoren vast te houden zijn de data voor meerdere jaren opgenomen.

We sluiten elk programma af met de vraag '*Wat mag het kosten?*'. In een tabel presenteren we de bedragen uit de jaarrekening 2024, de begroting 2025 na wijziging, de begroting 2026 en de meerjarenraming 2027-2029. De tabel splitst de lasten en de baten uit, de baten hebben een minteken. Ook lichten we de ontwikkeling van de begroting t.o.v. de voorgaande begroting toe.

Na de programma's volgen de paragrafen. Hierin rapporteren we over thema's die een dwarsdoorsnede van de begroting geven. Voorbeelden zijn bedrijfsvoering, onderhoud kapitaalgoederen en het weerstandsvermogen. De wetgever stelt in het BBV de paragrafen verplicht.

Deel twee van de begroting - de **financiële begroting** - bestaat uit het overzicht van baten en lasten, de uiteenzetting van de financiële positie en het overzicht per taakveld.

- Het overzicht van baten en lasten bevat de begrotingcijfers per programma. De toelichting gaat in op de grondslagen van de begroting, zoals vastgesteld in de kadernota. Verder brengen we in beeld of de begroting 2026 en de meerjarenraming structureel en reëel in evenwicht zijn.
- De uiteenzetting van de financiële positie geeft inzicht in de ontwikkeling van de balans, het investeringsplan en het overzicht van reserves en voorzieningen.
- In het overzicht per taakveld delen we de baten en lasten in naar taakveld.

Twee bijlagen sluiten de begroting af.

Programma 1: Maatschappelijk domein

Inleiding

De Sociale Agenda vormt het fundament van deze begroting en biedt een samenhangende en integrale structuur. Het nieuwe programma is opgebouwd uit vijf subprogramma's, die elk een van de vijf gewenste maatschappelijke effecten uit de Sociale Agenda weerspiegelen:

- 1A Prettig opgroeien en leven,
- 1B Gezond leven makkelijk maken,
- 1C Gelijke kansen voor alle inwoners,
- 1D Veilige en sociale wijken,
- 1E Vitaal ouder worden en ondersteuning van kwetsbare ouderen.

Deze effecten dragen bij aan onze visie: Leiderdorp is een levendig dorp met vitale inwoners. In het dorp kan iedereen meedoen en als dit niet zelfstandig lukt, is er hulp en ondersteuning. We willen zorgen voor een samenleving waarin alle inwoners de kans krijgen zich te ontwikkelen en te leven op een manier die bij hen past. Een groot deel van de inwoners lukt dit zelfstandig. Voor mensen die hier moeite mee hebben, staan wij samen met onze partners klaar. Om hen te ondersteunen, en zo iedereen een gelijke kans in de samenleving te geven.

De toegang is een belangrijke plek om deze ondersteuning te organiseren en de maatschappelijke doelen in het sociaal domein te behalen. Dit vraagt veel aandacht van ons. Binnen het sociaal domein hebben we te maken met verschillende opgaven. Bijvoorbeeld het beter bereiken van inwoners in kwetsbare posities en het samenhangend of integraal werken over de verschillende domeinen. De lokale proeftuin integraal werken is een plek waarin we onderzoeken hoe we de toegang zo goed mogelijk kunnen inrichten. De link met het welzijnsaanbod is daarbij van groot belang.

1A: Prettig opgroeien en leven

Inleiding

Als gemeente zetten wij ons in voor een toekomst waarin Leiderdorp een leefbare, sociale gemeenschap blijft voor alle inwoners. In deze begrotingsperiode investeren we in thema's die daarop invloed hebben.

Wij investeren in toekomstbestendig onderwijs en een sociale, energieke leefomgeving die we zoveel mogelijk duurzaam en toegankelijk inrichten. Wij investeren in sociale voorzieningen, waardoor inwoners prettig kunnen opgroeien en leven binnen het dorp. Een voorbeeld hiervan is inzetten op sport, ontmoeting en een levendig, cultureel klimaat. Deze inzet stemmen we zorgvuldig af op de behoeften van onze inwoners.

Tegelijkertijd zoeken we de samenwerking met regiogemeenten op. Deze regionale afstemming versterkt ons lokaal beleid en helpt ons om schaalvoordelen en gezamenlijke kennis optimaal te benutten.

oel	Het doel van prettig opgroeien en leven in Leiderdorp is een omgeving te creëren waarin iedereen zich veilig, ondersteund en gewaardeerd voelt. We zorgen voor de juiste voorzieningen zodat iedereen, van jong tot oud, zich gezond kan ontwikkelen en actief kan deelnemen aan de samenleving.	
Subdoel	1. Multifunctionele, toegankelijke en aantrekkelijke voorzieningen	2. Lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn behouden en versterken
Activiteiten 2026	1.1 We zetten in op een preventief aanbod voor jeugd, inclusief welzijn	2.1 We ondersteunen kunst en cultuur
	1.2 We stimuleren cliëntparticipatie binnen het sociaal domein	2.2 We stimuleren verduurzaming
	1.3 We zorgen voor goede onderwijshuisvesting	2.3 We beheren en verbeteren ons vastgoed
	1.4 We blijven werken aan de gemeentelijke toegang tot sociaal domein	
	1.5 We stabiliseren en versterken het financieel stelsel regionale jeugdhulp	

Wat willen we bereiken?

1. Multifunctionele, toegankelijke en aantrekkelijke voorzieningen

Het komend jaar willen we nog meer inzetten op multifunctionele, toegankelijke en aantrekkelijke voorzieningen. Door ondersteuning dichtbij huis aan te bieden, helpen we inwoners van jong tot oud om gezond, gelukkig en zelfstandig te blijven, waardoor inwoners prettig kunnen opgroeien en leven in de eigen omgeving.

2. Lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn behouden en versterken

We blijven investeren in sterke voorzieningen voor sport, welzijn en cultuur als onmisbare schakels in een gezond en sociaal Leiderdorp. Het komende jaar onderzoeken we of we de afspraken met buitensportverenigingen moeten herijken. Zo maken we deze toekomstbestendig. Daarnaast ondersteunen we clubs bij verduurzaming en versterken we hun rol in de samenleving. Dit doen wij via clubondersteuning.

We beschikken het komende jaar weer over de Brede Regeling Combinatiefuncties, waarmee we onder andere deze ondersteuning kunnen bekostigen. Ook blijft welzijnspartner Inluzio zich inzetten voor een vitaal Leiderdorp, onder

meer via vitaliteitscoaches. Zo dragen voorzieningen op het gebied van sport, welzijn en cultuur niet alleen bij aan beweging en plezier, maar ook aan bredere doelen zoals gezondheid, inclusie en verbondenheid in onze gemeenschap.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1. We zetten in op een preventief aanbod voor jeugd, inclusief welzijn

We geloven in de kracht van preventie. Door vroegtijdig signalen op te vangen en inwoners op een laagdrempelige manier te ondersteunen, voorkomen we dat problemen groter worden. We zetten daarom in op een stevig preventief aanbod voor jeugd en welzijn.

Denk hierbij aan activiteiten die gericht zijn op het versterken van de opvoedomgeving, het bevorderen van mentale gezondheid, het ondersteunen van mantelzorgers en het tegengaan van eenzaamheid. Dit aanbod speelt zich zoveel mogelijk af in de leefwereld van inwoners: op school, in de wijk of via lokale organisaties. Hierbij wordt een systeemgerichte benadering gestimuleerd.

Het preventief aanbod raakt direct aan onze toegang tot ondersteuning. Door goed samen te werken, kunnen we sneller en beter de juiste ondersteuning bieden, op het juiste moment en op de juiste plek. Zo versterken we de veerkracht van inwoners en bevorderen we dat inwoners kunnen meedoen in de samenleving. De Sleutelpas is een middel om het meedoen te bevorderen.

1.2. We stimuleren cliëntparticipatie binnen het sociaal domein

We willen nog meer gebruik maken van ervaringsdeskundigen en inzet van de inwoners van Leiderdorp om de kwaliteit en de dienstverlening te verbeteren. Dit doen we onder andere jongeren te betrekken bij het politieke proces. Voorbeelden hiervan zijn de gastlessen die onze burgemeester verzorgt. Daarnaast versterken we de inwonersparticipatie met ervaringsdeskundigen, die tijdens beleidsprocessen meedenken en kijken met beleidsvoorstellen. We willen deze deskundigheid inzetten bij de invoering van de armoedenota en het programmaplan “integraal werken”.

Regionaal werken we met ervaringsdeskundigen in zowel de jeugdhulp als Wmo, om advies te geven en samenwerking binnen de keten te verbeteren. Hierbij trainen we ook jongeren om hun ervaringen te delen en beleidsadvies te geven. Daarnaast voeren we jaarlijks in de regio Holland Rijnland cliëntervaringsonderzoeken uit, waarvan we de resultaten gebruiken om beleid en dienstverlening te verbeteren.

1.3 We zorgen voor goede onderwijshuisvesting

Om de voorzieningen op gebied van onderwijs op niveau te houden, starten wij met de verschillende vernieuwingsprojecten. Bij KC Buitenhof richten wij het schoolplein en de openbare ruimte rondom de school opnieuw in. Hierbij stimuleren wij multifunctioneel gebruik van de schoolpleinen bij aanleg en zorgen hiermee voor toegankelijke en aantrekkelijke voorzieningen in de wijk. De herinrichtingen bevorderen ook de leefbaarheid en veiligheid in de wijk, waarbij we rekening houden met eventueel overlast en vandalisme.

Ook maken we in het IHP afspraken met de schoolbesturen over de vergroening van schoolpleinen. Om het beheer van de schoolpleinen te optimaliseren, gaan wij samen met de schoolbesturen een convenant opstellen waar afspraken over verantwoordelijkheden duidelijk zijn vastgelegd.

Daarnaast is in het IHP opgenomen dat het binnenklimaat van Leiderdorpse scholen verbeterd moet worden, conform de richtlijn frisse scholen. Dit doen wij door metingen in de scholen uit te voeren en deze te vertalen naar maatregelen in een uitvoeringsplanning. Hierbij hebben de gemeente en schoolbesturen een gezamenlijke verantwoordelijkheid.

1.4 We blijven werken aan de gemeentelijke toegang tot het sociaal domein

We vinden het belangrijk dat inwoners die ondersteuning nodig hebben, snel en goed geholpen worden. We blijven werken aan de toegang tot het sociaal domein: dichtbij, duidelijk en afgestemd op de vraag van de inwoner.

Binnen de proeftuin “Integraal werken” onderzoeken we hoe we werkprocessen kunnen verbeteren. Daarbij streven we naar eenvoud in de dienstverlening, zorgvuldigheid en samenhang waar nodig. Zo kunnen we beter inspelen op de behoeften van onze inwoners en zorgen we dat inwoners op tijd de juiste hulp krijgen. Dit doen we met oog voor hun situatie en in samenhang met andere levensgebieden. Het komende jaar voeren we werkprocessen uit de proeftuin in. Dit stemmen we af met Leidse regiogemeenten.

1.5 We stabiliseren en versterken het financieel stelsel regionale jeugdhulp

Door alle raden van de regio Holland Rijnland is besloten dat de twee maatregelenpakketten die uit het traject van de bestuurlijke taskforce zijn gekomen, worden doorgevoerd. De focus komt te liggen op het stabiliseren en versterken van de basis van het tot nu toe opgebouwde regionale jeugdhulpstelsel en de versterking van de lokale teams.

De maatregelen zijn in lijn met andere landelijke en lokale ontwikkelingen zoals de hervormingsagenda Jeugd, het toekomstscenario kind en gezinsbescherming en de lokale bestuurlijke opdracht Toegang.

2.1 We ondersteunen kunst en cultuur

De kunst- en cultuurorganisaties ondersteunen wij het komende jaar via een nieuwe regeling. In deze nieuwe subsidieregeling werken we met subsidieplafonds zodat we duidelijkheid, richting en kaders bieden. In de nieuwe regeling is ruimte voor subsidies voor zowel structurele activiteiten als eenmalige nieuwe initiatieven. We geven hiermee prioriteit aan het ondersteunen van culturele programmering, activiteiten en inhoudelijke ontwikkeling. Hiermee krijgen bestaande instellingen de kans om hun waardevolle werk voort te zetten, terwijl er tegelijkertijd ruimte blijft voor innovatie en uitproberen, zodat cultuur in Leiderdorp toegankelijk, relevant en toekomstbestendig blijft.

De gemeente Leiderdorp vindt goed cultuuronderwijs essentieel voor de brede ontwikkeling van kinderen. Met het programma Cultuureducatie met Kwaliteit, dat opnieuw voor vier jaar is verlengd, investeren we in cultuureducatie in het basisonderwijs. Daarnaast is er een aanvullende opdracht verstrekt met een looptijd van anderhalf jaar, gericht op het versterken van de aansluiting van het Leiderdorpse culturele veld bij het onderwijs en het borgen van deze samenwerking na 2028. Deze opdracht wordt gefinancierd uit de investeringsgelden Kunst en Cultuur die door de raad beschikbaar zijn gesteld.

2.2 We stimuleren verduurzaming

Voor de accommodaties van Leiderdorp is een routekaart verduurzaming gemeentelijke accommodaties door het college vastgesteld. Voor de accommodaties wordt er een uitvoeringplan opgesteld, zodat de realisatie kan aanvangen.

Wij ondersteunen sportverenigingen ook actief bij verduurzaming. Via clubondersteuning en in samenwerking met het team Duurzaamheid denken we mee over energiebesparing of (landelijke) subsidiemogelijkheden. Zo helpen we verenigingen meer toekomstbestendig te worden.

2.3 We beheren en verbeteren ons vastgoed

De accommodaties houden wij conform het niveau sober en doelmatig in stand. Voor gemeentelijke accommodaties voeren wij groot onderhoud uit volgens het herijkte meerjaren onderhoudsplan. Verder passen wij verbeteringen toe, waar mogelijk op natuurlijke onderhoudsmomenten.

Daarnaast geven wij het komende jaar uitvoering aan het vastgoedbeheerplan, dat in het jaar 2025 aan de raad wordt voorgelegd.

1B: Gezond leven makkelijk maken

Inleiding

Een gezond leven makkelijk maken gaat over het stimuleren van een gezonde levensstijl bij inwoners van alle leeftijden. Het leefstijlakkoord Levend Leiderdorp en het Leiderdorps Sportakkoord geven hier uitvoering aan. Daarbij zijn sport en kunst en cultuur belangrijke onderdelen, maar ook leefomgeving en toegankelijke, aantrekkelijke voorzieningen. We behouden en versterken onze binnen- en buitensportaccommodaties in Leiderdorp. Clubondersteuning draagt bij aan het vitaal houden en krijgen van de Leiderdorps sportclubs. Dit bevordert de sociale verbinding, vitaliteit, netwerkvorming, zelforganisatie, zingeving en de ontwikkeling van kennis en vaardigheden.

Doel	Het doel is om gezond leven makkelijker en toegankelijker te maken voor iedereen in Leiderdorp en zo de fysieke en mentale gezondheid van onze inwoners te versterken.		
Subdoel	1. Multifunctionele, toegankelijke en aantrekkelijke voorzieningen	2. Een sterke sociale binding	3. Behoud en versterking van lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn
Activiteiten 2026	1.1 We stimuleren gezondheid en mentaal welbevinden	2.1 We ontwikkelen het leefstijlakkoord door	3.1 We beheren en exploiteren binnensport-accommodaties
			3.2 We verkennen de samenwerking en afspraken met buitensportaccommodaties
			3.3 We ondersteunen verenigingen

Wat willen we bereiken?

1. Multifunctionele, toegankelijke en aantrekkelijke voorzieningen

Toegankelijke voorzieningen op het gebied van sport, cultuur en welzijn zorgen ervoor dat iedereen mee kan doen. Partijen in het dorp werken samen aan passend aanbod voor onze inwoners met het doel de gezondheid te verbeteren en gezondheidsverschillen te verkleinen.

2. Een sterke sociale binding

Door mensen met elkaar te verbinden, maken we een ondersteunende gemeenschap waarin iedereen zich gewaardeerd voelt en actief kan deelnemen. Dit bevordert niet alleen sociale cohesie, maar maakt het ook makkelijker om gezonde keuzes te maken. Het komende jaar willen we nog meer inzetten op gezamenlijke activiteiten, ontmoetingsplekken en het delen van kennis over gezondheid.

3. Behoud en versterking van lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn

Toegankelijke lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn zijn essentieel voor de gezondheid en het mentaal welzijn van inwoners. Deelname aan sport- en cultuuractiviteiten draagt bij aan fysieke en mentale gezondheid en het versterkt het gevoel van eigenwaarde en zingeving. Daarnaast biedt het plek voor sociale ontmoeting, wat eenzaamheid vermindert en sociale verbondenheid versterkt.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We stimuleren gezondheid en mentaal welbevinden

We bevorderen het welzijn en de gezondheid van onze inwoners met interventies en activiteiten. We sluiten aan bij landelijke bewustwordingscampagnes zoals IkPas en Stoptober en kijken hoe we kunnen samenwerken met onderwijs en welzijn om aandacht te geven aan mentale gezondheid van jongeren. Dit sluit aan bij de inzet om het lokale plan van aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) voort te zetten. Hierin staan een gezonde levensstijl en mentaal welbevinden van onze inwoners centraal. We sluiten in 2026 aan bij de landelijke en regionale ontwikkelingen. Dat doen we onder andere door de ketenaanpak Welzijn op Recept verder te ontwikkelen.

2.1 We ontwikkelen het leefstijlakkoord door

Ook in 2026 blijft Leiderdorp werken aan een gezonde leefstijl en leefomgeving. Het leefstijlakkoord richt zich op zes thema's: gezonde voeding, beweging en sport, mentale gezondheid, armoedebestrijding, zingeving en sociale contacten, en een gezonde leefomgeving. Door deze thema's samen met lokale partners aan te pakken, willen we belemmeringen voor een gezonde levensstijl verminderen. Samenwerking met onder andere scholen, sportverenigingen, welzijnsorganisaties en bedrijven blijft van belang. In 2026 zetten we in op een actieve gemeenschap en ondersteunen we lokale initiatieven.

Via Levend Leiderdorp blijft er aandacht voor gezonde sportkantines, rookvrij beleid en tegengaan van eenzaamheid. Clubondersteuners sport spelen hierin een verbindende rol. Omdat sport en bewegen een belangrijke pijler van het leefstijlakkoord is, onderzoeken we op welke manier we het sportakkoord en het leefstijlakkoord kunnen samenbrengen. In 2026 zetten we dit samen met de stuurgroep voort en is er rijkssubsidie beschikbaar. We onderzoeken in 2026 of de externe aanjagers aangesteld kunnen blijven.

3.1 We beheren en exploiteren binnensport-accommodaties

Vanaf 2026 start een nieuwe contractperiode van vijf jaar met Sportfondsen Leiderdorp voor het beheer en de exploitatie van de binnensportvoorzieningen in Leiderdorp. Hiermee waarborgen we de continuïteit en zorgen we dat inwoners kunnen blijven sporten in veilige en goed onderhouden accommodaties. In 2026 zal het groot onderhoud aan het sport- en recreatiecentrum De Does plaatsvinden. In 2026 neemt Leiderdorp deel aan een regionaal onderzoek over de (toekomstige) capaciteit van sportaccommodaties in de Leidse regio. Vanuit Leiderdorp brengen we hiervoor lokale knelpunten en kansen in en zorgen we voor afstemming met het lokale beleid. Dit geldt ook voor enkele buitensportaccommodaties.

3.2 We verkennen de samenwerking en afspraken met buitensportaccommodaties

In 2026 verkennen wij hoe de samenwerking en afspraken tussen de gemeente en buitensportverenigingen zijn vastgelegd en of dit duidelijk, eerlijk en toekomstbestendig is. Dit helpt om de juiste afspraken rondom het beheer van sportvoorzieningen met de verenigingen te maken, zodat we in de toekomst de beschikbare middelen efficiënt kunnen inzetten. Bij de buitensportaccommodaties hanteren wij het meerjaren investeringsplan en toetsen wij tussentijds of deze planning nog aansluit. In 2026 zal veld 5 en veld 6 van RCL worden gerenoveerd.

3.3 We ondersteunen verenigingen

Met clubondersteuning helpen we sportclubs niet alleen bij hun interne organisatie, maar stimuleren we ook hun rol als maatschappelijk partner. De clubondersteuners maken verbinding tussen sportclubs en bredere thema's zoals

gezondheid, leefstijl en sociale verbinding. Denk aan samenwerking met zorg- en welzijnspartijen en inzet voor kwetsbare doelgroepen. Zo benutten we sport niet alleen als doel, maar ook als krachtig middel om bij te dragen aan de ambities uit de Sociale Agenda. Het contract loopt medio 2026 af, we onderzoeken of wij dit kunnen verlengen.

1C: Gelijke kansen voor alle inwoners

Inleiding

In onze gemeente streven we naar een samenleving waarin iedereen gelijke kansen krijgt om mee te doen en vooruit te komen. Dat begint met bestaanszekerheid: voldoende inkomen en toegang tot basisvoorzieningen. We investeren in een kansrijke start voor elk kind en bieden extra ondersteuning aan inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn. We zorgen voor sterke verbindingen in de buurt zodat iedereen mee kan doen.

Doel	We vergroten de kansengelijkheid in Leiderdorp.			
Subdoel	1. Bestaanszekerheid als basis	2. Kinderen hebben een kansrijke start en steun als dit nodig is	3. Extra aandacht voor inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn	4. Een sterkere sociale functie van de bibliotheek
Activiteiten 2026	1.1 We zetten ons in voor maatschappelijke zorg, opvang en woonzekerheid	2.1 We versterken lokaal onderwijs	3.1 We stimuleren arbeidsparticipatie en zelfredzaamheid	4.1 We werken de bibliotheekvisie uit
		2.2 We voeren het Actieprogramma Kansrijke start uit	3.2 We stimuleren financiële zelfredzaamheid en bestrijden armoede	
		2.3 We evalueren het onderwijskansenbeleid	3.3 We ondersteunen nieuwkomers optimaal	

Wat willen we bereiken?

1. Bestaanszekerheid als basis

In Leiderdorp zien we de bestaanszekerheid van onze inwoners, van een dak boven je hoofd tot een financieel vangnet bij gebrek aan inkomsten, als basis om mee te kunnen doen in onze samenleving.

De Leidse regiogemeenten (Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude) werken samen aan de transformatie van de maatschappelijke zorg via het programma *Maatschappelijke zorg Leidse regio*. Het programmaplan: "Alle inwoners horen erbij! 2023-2029" is het meerjarig uitvoeringprogramma. Het programma richt zich op inspanningen voor inwoners die behoren tot de doelgroep maatschappelijke zorg. Doel is het zoveel mogelijk voorkomen van kwetsbare situaties voor inwoners.

De Participatiewet biedt een vangnet als er geen ander inkomen is. In 2026 gaan we aan de slag met de Participatiewet in balans. De wet moet eerlijker, eenvoudiger en beter uitvoerbaar worden. Het gaat om het terugbrengen van de menselijke maat op basis van vertrouwen. Daarmee ontstaat ook meer ruimte voor maatwerk.

2. Kinderen hebben een kansrijke start en steun als dit nodig is

De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor het bevorderen van de fysieke, sociale en emotionele gezondheid op latere leeftijd. Hier zetten we actief op in. We willen voorkomen dat kinderen in het onderwijs met achterstanden starten. Het onderwijs spant zich daarbij in om voor iedere leerling een passende plek te vinden. In de afstemming tussen passend onderwijs en jeugdzorg werken we regionaal vanuit de aanpak 'integraal arrangeren' waarin we als onderwijs en jeugdzorg met elkaar integraal kijken naar wat er voor een leerling nodig is.

3. Extra aandacht voor inwoners voor wie kansen niet vanzelfsprekend zijn

We willen zorgen voor een samenleving waarin iedere inwoner de kans krijgt zich te ontwikkelen, en te leven op een manier die bij hem of haar past. Een groot deel van de inwoners lukt dit zelfstandig. Voor de groep voor wie dit niet goed zelf lukt, staan wij samen met onze partners klaar, om hen waar nodig te ondersteunen en zo iedereen een gelijke kans in de samenleving te geven.

4. Een sterkere functie van de bibliotheek

De bibliotheek speelt een verbindende rol in het culturele en maatschappelijke veld door een toegankelijke ontmoetingsplek te bieden voor iedereen. In samenwerking met scholen stimuleert de bibliotheek leesplezier en draagt zij bij aan het verbeteren van de taalvaardigheid van zowel kinderen als volwassenen. Als centrale plek in de Sterrentuin biedt de bibliotheek ruimte om elkaar te ontmoeten, te leren en te groeien. Door samen te werken met onder andere het onderwijs, culturele organisaties en welzijnspartijen zet de bibliotheek zich in om nieuwe doelgroepen te bereiken en haar maatschappelijke betekenis verder te vergroten.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We zetten ons in voor maatschappelijke zorg, opvang en woonzekerheid

In samenwerking met woningcorporaties maken we verdere afspraken om huisuitzetting zoveel mogelijk te voorkomen. Daarbij kijken we of 'tweedekansbeleid', het bieden van (woon)begeleiding en/of mediation ondersteunend kunnen zijn.

Op basis van een advies van Hecht stellen we een nieuw convenant op over 'bemoeizorg'. In dit convenant worden de afspraken herbevestigd rondom de toeleiding naar zorg voor mensen met verslavings- en psychiatrische problematiek. Het convenant stellen we samen op met de partners die bemoeizorg aanbieden in de Leidse regio: Binnenvest, Rivierduinen, Brijder, Hecht en het Sociaal Wijkteam.

Daarnaast pakken we knelpunten in de toegankelijkheid voor zorg voor deze doelgroep aan door:

- de (door)ontwikkeling van de Maatschappelijke Eerste Hulp vanuit het programma *Grip op Onbegrip*, en
- een verbeterde aanpak van bemoeizorg door het Sociaal Wijkteam, gefinancierd vanuit de IZA-SPUK-middelen.

Voor de lokale opvanglocatie van dakloze gezinnen zoeken we een vervangende locatie. Samen met (zorg)aanbieders en woningcorporaties vullen we de aanpak Wonen Eerst in. Hiervoor zullen pilots starten mede gericht op de brede dak- en thuisloze groepen (gezinnen en jongeren) uit de Ethostelling.

Het komende jaar werken we verder aan het creëren van woonvoorzieningen binnen de Leidse regio, zodat de woonlocaties binnen de Leidse regio evenredig verspreid zijn. Het aantal voorzieningen voor begeleid, beschut en beschermd woonvoorzieningen blijft daarmee op peil. Bij woonvoorzieningen in de Leidse regio zetten wij ons blijvend in op scheiden wonen en zorg en het beschikbaar krijgen van voldoende passende en betaalbare woonruimte voor de uitstroom uit de groepswoonlocaties naar zelfstandige woonruimte.

2.1 We versterken lokaal onderwijs

Vanuit de Leiderdorpse Educatieve Agenda verbinden we betrokken partners rond educatie en onderwijs om samen kinderen en jongeren in Leiderdorp te helpen zich te ontwikkelen tot betrokken burgers.

Samen met het onderwijs werken we vanuit de methodiek van integraal arrangeren. Zo stemmen we onze inzet af op het mentaal welzijn van kinderen en jongeren.

2.2 We voeren het Actieprogramma Kansrijke start uit

Vanuit het landelijke Actieprogramma Kansrijke Start bundelen gemeenten en het Rijk hun krachten met professionals uit zowel het medische als sociale domein. Samen zetten zij zich in om elk kind een goede start te geven. Ook binnen Leiderdorp vinden wij dit van groot belang. De eerste 1.000 dagen van een kind zijn cruciaal voor het bevorderen van de fysieke, sociale en emotionele gezondheid op latere leeftijd.

Samen met zorg- en hulpverleners onderzoeken we hoe we de aandacht voor de periode vóór, tijdens en na de zwangerschap kunnen versterken. We werken aan een passend en toegankelijk ondersteuningsaanbod en zorgen voor een goede samenwerking en doorverwijzing tussen betrokken professionals — ook wanneer zij uit verschillende domeinen komen. Dit doen we op lokaal niveau én in nauwe afstemming met omliggende (Leidse) regiogemeenten.

2.3 We evalueren het onderwijskansenbeleid

De onderwijskansenpartners in Leiderdorp (scholen, kinderopvang, JGZ, JES Rijnland, Inluzio en BplusC) werken al een paar jaar samen aan het vergroten van de onderwijskansen van kinderen in Leiderdorp aan de hand van het Onderwijskansenbeleid (2020). Vanuit dit onderwijskansenbeleid hebben we de afgelopen jaren ingezet op voorschoolse educatie, aanvullende (taal)ondersteuning in de basisschool en ondersteuning voor gezinnen.

In 2026 evalueren we het onderwijskansenbeleid en herijken we het proces van indicering en begeleiding van peuters met een risico op een ontwikkelingsachterstand naar het aanbod van voorschoolse voorzieningen. Dit om beter in beeld te hebben wie we nog niet bereiken. Verder versterken we de verbinding tussen de voorschoolse en de vroegschoolse educatie en zorgen we voor een doorontwikkeling van de inzet van tutores voor de kinderen die dat nodig hebben.

3.1 We stimuleren arbeidsparticipatie en zelfredzaamheid

In het re-integratiebeleid richten we ons op alle groepen die ondersteuning nodig hebben. De focus ligt echter bij de kwetsbaarste groepen, met of zonder fysieke of verstandelijke beperking. De gemeente ondersteunt bij het vinden van werk in de breedste zin van het woord: regulier werk, garantiebannen of beschut werk. Als werk nog een brug te ver is, zetten we in op vrijwilligerswerk, scholing, stages, werkervaringsplekken, leer-werkbanen of arbeidsmatige dagbesteding. Samen zoeken we het traject dat het beste past. Als mensen daaraan toe zijn, helpen we ze door te groeien, maar ook zonder al te veel moeite een stapje terug te zetten als het toch niet lukt (simpel switchen).

Werkontwikkelbedrijven zoals DZB hebben hierbij een belangrijke rol. DZB biedt niet alleen werk, maar helpt ook werknemers bij het ontwikkelen naar en in werk. We ondersteunen DZB bij het behouden en versterken van de sociale infrastructuur. Die is van belang om alle doelgroepen de ondersteuning te bieden die ze nodig hebben om mee te kunnen doen in onze samenleving. Zo werkt DZB samen met Inluzio in het project Wijkleren waarin inwoners die bij ons niet in beeld zijn, begeleid worden naar (vrijwilligers)werk.

Binnen de arbeidsmarktregio zetten we ons in voor een integrale aanpak en werken we samen met onder andere onderwijs en werkgevers aan duurzaam werk voor jongeren die uitstromen vanuit het beroeps-, praktijk- en speciaal onderwijs. Bovenstaande ontwikkelingen nemen we ook mee in de nieuwe nota re-integratie. In de opstelling daarvan maken gebruiken we input en inzichten van ervaringsdeskundigen.

3.2 We stimuleren financiële zelfredzaamheid en bestrijden armoede

In 2026 voeren we het armoedebestand verder uit, waarbij we de uitkomsten van het onderzoek naar de Alliantie tegen armoede meenemen. We willen het bereik van de huidige voorzieningen vergroten en de voorzieningen toegankelijker maken. De Sleutelpas is hier een belangrijk instrument voor. Deze pas vergroot het bereik en verlaagt de drempel om

van de bestaande voorzieningen gebruik te maken. We informeren de inwoners actief over alle minimavoorzieningen. Inwoners hoeven geen losse aanvragen meer te doen bij verschillende loketten, maar krijgen direct waar zij recht op hebben.

Met de brugfunctionaris in de peuteropvang en het onderwijs en de bestaanszekerheidsregisseur zorgen we voor voldoende verbinding en persoonlijke benadering om inwoners gerichter te kunnen ondersteunen.

3.3 We ondersteunen nieuwkomers optimaal

Om nieuwkomers optimaal te ondersteunen, zorgt de gemeente Leiderdorp vanaf het begin voor intensieve begeleiding en financiële ontzorging. Zo kunnen statushouders zich volledig richten op hun inburgering. Het inburgeringstraject bestaat uit op maat gemaakt onderwijs en is gericht op het volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Om dit te bevorderen stimuleren we nieuwkomers om gedurende het inburgeringstraject stage te lopen en werkervaring op te doen. Hiermee benutten we de kennis, ervaring en expertise van nieuwkomers.

4.1 We werken de bibliotheekvisie uit

Het komende jaar werken we de bibliotheekvisie uit in een meerjarenplan van BplusC, inclusief een financiële doorrekening. In dit plan werkt de bibliotheekorganisatie uit hoe zij invulling geeft aan haar rol in Leiderdorp, in lijn met de uitgangspunten van de visie. Binnen het meerjarenplan borgen we de rol van de bibliotheek als verbindende culturele en maatschappelijke speler, ook binnen de Sterrentuin, en bepalen wij hoe we deze kunnen versterken. Hierbij houden we rekening met het bestaande cultuuraanbod om overlap te voorkomen. Door nauwe samenwerking met partners uit het sociaal en cultureel domein willen we verbindingen leggen en activiteiten ontwikkelen die elkaar aanvullen en versterken.

Ook kijken we naar manieren om de programmering beter te laten aansluiten bij de behoeften van inwoners. Het komende jaar leggen we, op basis van de herziene Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob), een vierjarig gemeentelijk meerjarenplan voor. Hierin leggen we vast hoe de gemeente invulling geeft aan haar zorgplicht voor een toekomstbestendige en toegankelijke bibliotheekvoorziening. De lokale bibliotheek betrekken we hierbij actief. Nadere eisen aan dit plan volgen via een algemene maatregel van bestuur (AMvB).

In aansluiting op de bibliotheekvisie en de LEA, ontwikkelen we leesbevorderingsprojecten, deze rollen wij vervolgens verder uit. De focus ligt op programma's als Boekstart (gericht op jonge kinderen en hun ouders) en STEK (gericht op basisschoolleerlingen), die bijdragen aan het vergroten van taalvaardigheid en leesplezier. We vernieuwen de integrale aanpak laaggeletterdheid in de regio Holland Rijnland. Samen met de gemeente Leiden voeren we de lokale invulling Basisvaardigheden 2025–2028 uit, in samenwerking met partners, zoals het Taalhuis.

Het komende jaar werken we met partners verder aan de invoering van het lokaal uitvoeringsprogramma. Om laaggeletterdheid aan te pakken, richten we ons op het voorkomen, vroegtijdig signaleren en terugdringen van lage basisvaardigheden. Het Taalpact Leiden-Leiderdorp vormt het kader voor deze gezamenlijke aanpak, waarin we samen concrete afspraken maken.

1D: Veilige en sociale wijken

Inleiding

In 2026 bouwt de gemeente Leiderdorp verder aan een betrokken, veilige en veerkrachtige samenleving. Met oog voor maatschappelijke ontwikkelingen en actuele risico's heeft de gemeente aandacht voor thema's als ondermijning, zorg en veiligheid, digitale criminaliteit, inclusie & diversiteit, dierenwelzijn en vrijwilligerswerk.

Door intensieve samenwerking met partners binnen en buiten het sociaal domein, een gerichte aanpak van kwetsbare groepen en het versterken van lokale initiatieven, streeft Leiderdorp naar een leefomgeving waarin iedere inwoner zich veilig en geaccepteerd voelt.

Doel	Het creëren en bevorderen van een prettige en veilige leefomgeving, het versterken van sociale verbindingen in de wijk en het tegengaan van eenzaamheid.
Subdoel	1. Een sterkere sociale verbinding
Activiteiten 2026	1.1 We pakken ondermijning aan
	1.2 We zetten in op samenwerking zorg en veiligheid
	1.3 We bestrijden gedigitaliseerde criminaliteit
	1.4 We pakken eenzaamheid aan
	1.5 We stimuleren inclusiviteit en diversiteit
	1.6 We ondersteunen vrijwilligers
	1.7 We geven dierenwelzijn een plek in het beleid
	1.8 We geven aandacht aan activiteiten in de wijk
	1.9 We willen huiselijk geweld en kindermishandeling voorkomen, vroeg signaleren en stoppen

Wat willen we bereiken?

1. Een sterkere sociale verbinding

Voor het sociaal domein is het belangrijk dat we sociale verbinding versterken. Door mensen met elkaar te verbinden, creëren we een ondersteunende gemeenschap waarin iedereen zich gewaardeerd voelt en actief kan deelnemen. Dit bevordert niet alleen sociale cohesie, maar draagt ook bij aan een goede fysieke en mentale gezondheid.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We pakken ondermijning aan

In de aanpak van ondermijning richten we ons op de aanpak van georganiseerde criminaliteit waarbij de grenzen tussen de onderwereld en de bovenwereld vervagen. Criminelen maken gebruik van legale structuren – zoals bedrijven, vastgoed of overheidsdiensten – om illegale activiteiten te faciliteren. Dit ondermijnt het vertrouwen in de overheid, tast de leefbaarheid aan en brengt de veiligheid van inwoners in gevaar. De gemeente Leiderdorp zet sinds 2019 actief in op de aanpak van ondermijning. De ingezette koers heeft geleid tot een verbeterde informatiepositie, intensievere samenwerking en effectievere handhaving. In lijn met de landelijke en regionale prioriteiten investeert de gemeente

Leiderdorp komende vier jaar ook in bovenstaande thema's. De belangrijkste activiteiten en speerpunten voor de komende periode zijn uitgewerkt in het uitvoeringsplan Integraal Veiligheidsbeleid 2024-2028.

- Voortzetten en versterken van de ingezette aanpak
- Vergroten van weerbaarheid (intern)
- Versterken van bestuurlijke barrières
- Bewustwording in de samenleving
- Intensiveren van samenwerking
- Verbeteren van informatiepositie en –deling

1.2 We zetten in op samenwerking zorg en veiligheid

Zorg en veiligheid zijn nauw met elkaar verweven, vooral bij inwoners met meervoudige problematiek zoals psychosociale klachten, schulden, verslaving of andere veiligheidsrisico's. De gemeente Leiderdorp zet verder in op een effectieve samenwerking en aanpak die vraagt om een sluitende ketensamenwerking tussen zorg- en veiligheidsprofessionals, waarbij de gemeente een regierol vervult. Door te investeren in samenwerking, kennisdeling en afstemming tussen partners zoals het veiligheidshuis, HEIT en lokale zorgorganisaties, versterken we preventie en vroegsignalering. Zo kunnen kwetsbare personen tijdig worden geholpen. Dit voorkomt maatschappelijke uitval en criminaliteit. De gemeente zet zich actief in om deze integrale aanpak te borgen, met speciale aandacht voor kwetsbare groepen zoals jongeren met een laag zelfbeeld, mensen met psychische problemen of betrokkenen bij huiselijk geweld. Door deze inzet draagt de gemeente bij aan een veilige, zorgzame en veerkrachtige samenleving. Daarnaast zetten we in op de samenwerking voor preventieve jeugdaanpak door verbinding te leggen tussen OOV en het sociaal domein.

- Investeren in samenwerking
- Aandacht kwetsbare personen
- Aanpak woonoverlast

1.3 We bestrijden gedigitaliseerde criminaliteit

De digitale wereld biedt kansen, maar ook risico's: steeds meer inwoners worden slachtoffer van gedigitaliseerde criminaliteit, zoals aankoop- of WhatsAppfraude. Vooral jongeren (15–25 jaar) en inwoners van 40 jaar en ouder lopen risico, elk op hun eigen manier. De impact is vaak groot: financieel, emotioneel én sociaal. Veel slachtoffers schamen zich en doen daarom geen melding. Dit wijst op een gebrek aan bewustzijn en digitale weerbaarheid. Daarom zetten we in op preventie, educatie en het stimuleren van meldingsbereidheid. We richten ons op het herkennen van digitale dreigingen en het versterken van digitale vaardigheden. Deze aanpak sluit aan bij de prioriteiten uit het Integraal Veiligheidsbeleid 2024–2028, waarin digitale veiligheid een speerpunt is.

1.4 We pakken eenzaamheid aan

Eenzaamheid vraagt om een brede aanpak die aansluit bij de leefwereld van onze inwoners. Het kan iedereen kan overkomen.

In Leiderdorp blijven wij samen met verschillende partners in het sociaal domein en daarbuiten – zoals ondernemers, kerken, sportverenigingen en welzijnsorganisaties – inzetten op het bieden van een brede aanpak.

De aanpak richt zich niet alleen op het organiseren van ontmoetingsactiviteiten, maar ook het vroegtijdig herkennen van eenzaamheid en het doorverwijzen naar de beschikbare ondersteuning. Denk daarbij onder andere aan de volgende

doelgroepen: jongeren, (jonge) mantelzorgers, nieuwkomers en ouderen. Door deze integrale aanpak en het brede netwerk creëren we een gevarieerd aanbod van activiteiten en ondersteuning.

1.5 We stimuleren inclusiviteit en diversiteit

Ook komend jaar zet Leiderdorp zich in voor inclusie en diversiteit. De nadruk ligt op het versterken van de samenwerking met maatschappelijke partners en het vergroten van bewustwording rond dit thema. Wij streven ernaar dat iedere Leiderdorper zichzelf kan zijn, meetelt, zich geaccepteerd en veilig voelt in onze gemeente.

1.6 We ondersteunen vrijwilligers

De gemeente Leiderdorp kent een actief en divers vrijwilligersklimaat. Inwoners zetten zich op uiteenlopende manieren in voor elkaar en voor het dorp. Deze inzet is van grote waarde voor de sociale verbinding en leefbaarheid in Leiderdorp. Om deze betrokkenheid te blijven stimuleren, onderzoeken we komend jaar de mogelijkheden om de Sleutelpas beschikbaar te stellen voor vrijwilligers. Ook zetten we vrijwilligers in het zonnetje met de jaarlijkse vrijwilligersprijs en zijn zij automatisch verzekerd via de collectieve vrijwilligersverzekering.

Incluzio vervult een belangrijke ondersteunende rol bij het versterken van vrijwilligerswerk: via een digitaal platform voor vrijwilligersvacatures, persoonlijke begeleiding door participatie- en activeringscoaches en een maandelijks inloop.

1.7 We geven dierenwelzijn een plek in het beleid

We verkennen we op welke manier we dierenwelzijn een plek kunnen geven in het gemeentelijk beleid. We streven naar een gezond, leefbaar dorp — ook voor de dieren waarmee we samenleven. We willen onderzoeken waar we als gemeente een rol kunnen spelen in bewustwording, preventie en samenwerking met inwoners en lokale partners op het gebied van dierenwelzijn.

1.8 We geven aandacht aan activiteiten in de wijk

Volgend jaar starten we een verkenning naar de maatschappelijke meerwaarde van de buurthuizen en gemeenschappelijke tuinen in relatie tot hun mogelijke bijdrage aan sociale cohesie in de wijk.

Vanuit de sociale agenda is een pilot gestart die komen jaar een vervolg krijgt. Met dit project willen we wijkgericht werken en onze inwoners beter leren kennen en inzicht verkrijgen in hun beleving van de wijk.

1.9 We willen huiselijk geweld en kindermishandeling voorkomen, vroeg signaleren en stoppen

De nieuwe regiovisie bouwt voort op de vorige regiovisie (2019–2023). Belangrijke elementen die behouden en versterkt worden:

- MDA++-aanpak (multidisciplinaire aanpak van complexe, onveilige situaties)
- zorg- en Veiligheidshuis als centrale schakel in samenwerking
- werkwijze “gefaseerd samenwerken aan veiligheid”
- 1 Gezin, 1 Plan, 1 Regisseur (1G1P1R)
- samenwerkingsafspraken tussen Veilig Thuis en lokale teams
- stimuleren van het gebruik van de meldcode
- kwaliteitsborging vrouwenopvang

Voor 2024–2028 ligt de focus op drie actielijnen:

1. **Preventie en vroegsignalering** – structureel meedoen aan landelijke campagnes, lokaal bewustzijn vergroten en taboes doorbreken, professionals trainen in signaleren en bespreekbaar maken, samenwerking met armoede- en schuldhulpverlening versterken en dierenmishandeling als signaal meenemen.
2. **Samenwerken en duurzaam oplossen** – bij elk gezin een gezamenlijke analyse maken, één vaste contactpersoon zolang nodig, werken vanuit passende gezinsprofielen, schotten tussen domeinen wegnemen en structurele deskundigheidsbevordering realiseren.
3. **Specifieke aandacht** – gendersensitief werken en extra inzet op gendergerelateerd geweld, ouderenmishandeling en complexe scheidingen. Voldoende expertise ontwikkelen om verschillende vormen te herkennen.

De hoofdfocus is het **voorkomen, vroeg signaleren en duurzaam stoppen** van geweld, met het gezin en netwerk centraal, specifieke aanpak voor complexe vormen van geweld en het inzetten van ervaringsdeskundigen.

Voor 2026 leggen we de focus vooral op de lokale actiepunten. Lokaal zorgen gemeenten voor sterke teams met aandachtsfunctionarissen en gespecialiseerde hulp. Zij pakken onderliggende problemen aan (zoals armoede, verslaving, psychische problemen) en voeren preventieactiviteiten uit. Verder versterken zij de samenwerking met scholen, welzijn, zorg en politie, en trainen zij gemeentemedewerkers met publiekscontact in signaleren.

1E: Vitaal ouder worden en kwetsbare ouderen

Inleiding

Naarmate het aantal oudere inwoners in Leiderdorp toeneemt, groeit ook het belang van vitaal ouder worden binnen de gemeente. Vitaal ouder worden betekent dat ouderen zo lang mogelijk gezond, zelfstandig en actief kunnen blijven meedoen in de samenleving. De gemeente Leiderdorp ziet het als een belangrijke opdracht om de juiste voorwaarden te scheppen voor een omgeving waarin ouderen zich veilig, ondersteund en betrokken voelen. Dit betekent dat wij ons richten op het bieden van passende hulp aan wie dat echt nodig heeft, zodat de zorg toegankelijk en houdbaar blijft voor iedereen. Daarom blijven we inzetten op preventie, voldoende ontmoetingsplekken, toegankelijke ondersteuning, passende woonvormen en aandacht voor zingeving. Door samen te werken met inwoners, zorgaanbieders en vrijwilligers zet Leiderdorp in op een toekomst waarin ouderen niet alleen ouder worden, maar ook vitaal blijven.

Doel	Het doel van vitaal ouder worden in Leiderdorp is om ouderen in staat te stellen een gezond, actief en zelfstandig leven te leiden, met behoud van hun eigen regie en sociale betrokkenheid.			
Subdoel	1. Een woningaanbod voor iedere levensfase	2. Waardering en activatie van ouderen	3. Een sterkere sociale verbinding	4. Behoud en versterking van lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn
Activiteiten 2026	1.1 We werken de lokale woonzorgvisie uit	2.1 We zetten het activiteitenaanbod voor ouderen voort	3.1 We zetten in op preventie en voorlichting	4.1 We stimuleren vitaal ouder worden

Wat willen we bereiken?

1. Een woningaanbod voor iedere levensfase

Ons doel is dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig, veilig en prettig blijven wonen in hun eigen buurt met indien nodig zorg en ondersteuning vanuit de Wmo. Gezien de beperkte mogelijkheden om op korte termijn nieuwe (zorg)woningen te realiseren, zetten we ook in op slimme oplossingen binnen de bestaande woningvoorraad. We stimuleren nieuwe woonvormen en versterken de samenwerking tussen woningcorporaties, zorgaanbieders en welzijnspartijen.

2. Waardering en activatie van ouderen

Ouderen vormen een waardevolle en onmisbare groep binnen de samenleving van Leiderdorp. Met hun levenservaring, kennis en betrokkenheid dragen zij op vele manieren bij aan het sociale weefsel van de gemeente. Het is daarom belangrijk om ouderen niet alleen te ondersteunen waar nodig, maar hen vooral ook te waarderen en te activeren. Dat betekent: ruimte geven voor ontmoeting, meedoen stimuleren en hun talenten benutten. Door ouderen actief te betrekken bij de gemeenschap – als vrijwilliger, buur, ervaringsdeskundige of deelnemer – versterken we niet alleen hun eigen gevoel van zingeving, maar ook de sociale samenhang in Leiderdorp.

Diverse organisaties zoals Inluzio Leiderdorp, sport- en cultuurorganisaties, ouderenbonden, buurthuizen en zorginstellingen zetten zich in voor ouderen door laagdrempelige activiteiten te organiseren, waarbij ouderen elkaar

kunnen ontmoeten. Deze activering breiden we het komende jaar nog verder uit naar verschillende activiteiten verspreid over het dorp en zo dichtbij de ouderen in de buurt.

3. Een sterkere sociale verbinding

Een sterke sociale verbinding is belangrijk voor het welzijn van ouderen. In Leiderdorp willen we dat iedere oudere zich gezien, gehoord en verbonden voelt met de mensen om zich heen. Sociale contacten bieden niet alleen gezelligheid, maar dragen ook bij aan de mentale en fysieke gezondheid. Toch zijn er ouderen die het risico lopen op eenzaamheid of sociaal isolement. Daarom zet de gemeente Leiderdorp het komende jaar nog meer in op het versterken van sociale verbindingen: door ontmoetingsplekken te creëren, buurtinitiatieven te ondersteunen en samenwerking tussen inwoners, vrijwilligers en organisaties te stimuleren. De organisatie Includio, heeft de opdracht om de sociale verbinding met ouderen nog meer te versterken in de wijken.

4. Behoud en versterking van lokale voorzieningen voor sport, cultuur en welzijn

We zetten ons in om welzijn en gezondheid van onze oudere inwoners breed te stimuleren en faciliteren. Dit doen we samen met onze welzijnsorganisatie, sport- en cultuur- en vrijwilligersorganisaties die actief zijn in het dorp. In 2026 werken we verder aan het ondersteuningsaanbod voor ouderen en dragen op die manier preventief bij aan gezondheidsbewustwording (zowel mentaal als fysiek). Zo stimuleren en ondersteunen wij o.a. het initiatief De Derde Helft vanuit het leefstijlakoord.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We werken de lokale woonzorgvisie uit

In nauwe samenwerking met woningcorporaties, zorg- en welzijnsorganisaties gaan wij de lokale woonzorgvisie uitwerken om een toekomstbestendig woonzorgaanbod voor ouderen te creëren. We zetten vooral in op slimme oplossingen. Zo stimuleren wij nieuwe woonvormen zoals geclusterde woonzorg en hofjeswoningen en kijken naar slimme aanpassingen in de bestaande woningvoorraad. Ook verkennen wij andere mogelijke ondersteuningsvormen, denk aan het ontwikkelen van een woonconsulent. Dit is een adviseur voor ouderen en hun woonvragen. Deze woonconsulent kan meedenken in het vinden van een passend woonaanbod, het aanpassen van de huidige woning, en helpt ook bij de praktische uitdagingen bij het verhuizen. Zo zorgen we ervoor dat ouderen zo lang mogelijk zelfstandig, veilig en prettig in hun eigen buurt kunnen blijven wonen, met passende zorg en ondersteuning dichtbij.

2.1 We zetten het activiteitenaanbod voor ouderen voort

Het activiteitenaanbod voor ouderen wordt in het jaar 2026 voortgezet. We onderzoeken hoe we meer in de buurt activiteiten aan kunnen bieden, waardoor het deelnemen aan activiteiten laagdrempeliger wordt. Dit willen we in samenwerking met Includio Leiderdorp realiseren door samen te werken met lokale partners, vrijwilligers en bewoners. Zo zorgt Leiderdorp ervoor dat er voor iedere oudere iets passends te doen is – of het nu gaat om een beweeggroep, creatieve workshop, koffie-inloop of digitale ondersteuning. De sleutelpas kan hier ook een rol in spelen.

3.1 We zetten in op preventie en voorlichting

In Leiderdorp willen we ouderen ondersteunen bij het behouden van hun gezondheid en zelfstandigheid door preventieve maatregelen en voorlichting. Een aantal voorbeelden hiervan zijn; het inzetten van functioneel herstel bij de Wmo ondersteuningsvragen, het voorlichten van mantelzorgers, ondersteuning op het gebied van digitale vaardigheden door de bibliotheek en een divers beweegaanbod voor ouderen samen met een valpreventiecursus.

Landelijk wordt ingezet op het voorkomen van financiële uitbuiting van ouderen; in 2026 onderzoeken wij op welke manier we in Leiderdorp hier nu al op inzetten en hoe wij dit lokaal kunnen versterken.

4.1 We stimuleren vitaal ouder worden

We richten ons op het behouden van de gezondheid, het voorkomen van (nadere) gezondheidsproblemen, het bevorderen van een gezonde levensstijl. Voorbeelden hiervan zijn het diverse beweegaanbod voor ouderen en de valpreventiecursus.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde van de laatste vier jaren c.q. metingen.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
1	Het aantal verwijzingen Halt per 1.000 inwoners van 12 t/m 17 jaar.	2020 2021 2022 2023 2024	22 9 6 10 8	11 8 8 9 9	Stichting Halt
1	Het percentage jongeren (12 t/m 21 jaar) dat met een delict voor de rechter is verschenen.	2020 2021 2022 2023	0 1 1 1	1 1 1 1	CBS - Jeugdmonitor
1	Het percentage niet-wekelijkse sporters t.o.v. de bevolking van 19 jaar en ouder.	2020 2022 2024	48,4 38,8 35,7	49,2 46,4 42,5	Gezondheidsmonitor volwassenen (en ouderen), GGD'en, CBS en RIVM
1	Aantal banen per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 tot en met 64 jaar.	2020 2021 2022 2023	764,3 761,6 808,6 801,3	795,9 805,5 825,4 836,6	CBS Bevolkingsstatistiek / LISA - bewerking ABF Research
1	Netto arbeidsparticipatie is het percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de (potentiële) beroepsbevolking.	2020 2022 2023 2024	69,0 73,1 74,6 74,9	68,4 72,2 73,1 73,2	CBS - Arbeidsdeelname
1	Personen met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	2020 2021 2023 2024	238,6 264,4 214,3 213,5	459,7 431,2 344,8 343,6	CBS - Re-integratie
1	Het aantal reïntegratievoorzieningen, per 10.000 inwoners in de leeftijd van 15-64 jaar	2020 2021 2022 2023 2024	167,8 120,9 89,1 94,7 94,7	207,0 202,0 197,7 191,5 203,1	CBS - Re-integratie
1	Cliënten met een maatwerkarrangement WMO per 10.000 inwoners	2020 2021 2022 2024	720 690 650 650	700 nb 700 720	CBS - Gemeentelijke Monitor Sociaal Domein Wmo
1	Percentage kinderen tot 18 jaar die in een gezin leven dat van een bijstandsuitkering moet rondkomen	2020 2021 2022 2023	4 4 4 4	6 6 6 6	CBS - Jeugdmonitor
1	Personen van 16 t/m 22 jaar die als werkzoekende staan ingeschreven bij het UWV WERKbedrijf en tegelijkertijd geen baan hebben	2020 2021 2022 2023	1 1 1 1	2 2 1 2	CBS - Jeugdmonitor

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
1	Percentage voortijdige schoolverlaters van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten (vsv-ers)	2020 2021 2023 2024	1,7 1,3 2,2 1,8	1,7 1,9 2,4 2,3	DUO/Ingrado
1	Absoluut verzuim per 1.000 leerlingen van het aantal leer- of kwalificatieplichtige jongeren gedurende het schooljaar	2020 2021 2022 2023 2024	2,4 2,6 3,6 7,8 6,3	2,5 2,7 4,2 6,3 6,7	DUO/Ingrado
1	Relatief verzuim per 1.000 leerlingen van het aantal leer- of kwalificatieplichtige leerlingen met meer dan 16 uur ongeoorloofd verzuim gedurende 4 opeenvolgende lesweken	2020 2021 2023 2024	11 12 17 22	19 20 27 28	DUO/Ingrado
1	Percentage jongeren met jeugdhulp van alle jongeren tot 18 jaar	2020 2021 2022 2023 2024	14,3 16,1 15,9 16,3 15,9	11,9 12,9 13,2 13,5 13,7	CBS Jeugd
1	Percentage jongeren met jeugdreclassering van alle jongeren tot 18 jaar	2020 2021 2022 2023	0,3 nb 0,3 0,3	0,4 0,3 0,3 0,3	CBS Jeugd
1	Percentage jongeren met jeugdbescherming van alle jongeren in de leeftijd van 12 tot 23 jaar	2020 2021 2022 2023 2024	0,8 0,9 0,8 0,8 0,5	1,2 1,2 1,2 1,1 1,0	CBS Jeugd

Wat mag het kosten?

Decade Include: Programma Begroting

1 Meedoen in Leiderdorp		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
1A Prettig opgroeien en leven LDP	Lasten	14.619	16.031	16.009	16.776	15.571	15.997
	Baten	-658	-567	-548	-548	-591	-591
Saldo		13.961	15.464	15.461	16.228	14.979	15.405
1B Gezond leven makkelijk maken LDP	Lasten	5.553	6.196	6.703	5.734	5.689	5.730
	Baten	-1.789	-1.394	-1.389	-1.077	-1.077	-1.077
Saldo		3.764	4.801	5.314	4.657	4.612	4.653
1C Gelijke kansen voor alle inw.LDP	Lasten	13.197	13.688	13.556	13.557	13.574	13.573
	Baten	-9.400	-8.668	-8.275	-8.275	-8.275	-8.275
Saldo		3.797	5.021	5.281	5.282	5.299	5.298
1D Veilige en sociale wijken LDP	Lasten	2.318	2.531	2.560	2.560	2.558	2.557
	Baten	-38	-69	-10	-10	-10	-10
Saldo		2.281	2.461	2.551	2.551	2.548	2.548
1E Vitaal ouder worden en kwetsb.oud.LDP	Lasten	6.923	6.809	6.970	6.969	7.037	7.019
	Baten	-402	-317	-319	-319	-319	-319
Saldo		6.521	6.492	6.651	6.650	6.717	6.700
Programma	Lasten	42.611	45.254	45.799	45.596	44.427	44.877
	Baten	-12.288	-11.015	-10.541	-10.229	-10.272	-10.272
Saldo van baten en lasten		30.324	34.239	35.258	35.368	34.155	34.605
Reserves	Toevoeging	-25.794	-	-	-	-	-
	Onttrekking	16.477	-	-	-	-	-
Mutaties reserves		-9.317	-	-	-	-	-
Resultaat		21.007	34.239	35.258	35.368	34.155	34.605

Verklaring 2026 ten opzichte van 2025 > € 50.000

1A Prettig opgroeien en leven LDP

Het totale saldooverschil op programma 1A is nog geen € 3.000 minder in 2026. Meer gedetailleerd zijn er wel verschillen te constateren. Het budget kunst & cultuur neemt af met een bedrag van € 184.000, dit komt voornamelijk door de incidentele middelen die in 2025 nog beschikbaar waren t.b.v. de regie/combi functionaris ad € 105.000 en de overgehevelde middelen uit 2024 ad € 85.000. Ook sociaal cultureel werk laat een afname zien van € 169.000. Ook dit heeft te maken met incidentele middelen die zijn overgeheveld van 2024 naar 2025 en niet meer in 2026 beschikbaar zijn. Daarnaast zijn er kosten opgehoogd voor de toegang jeugd. Dit heeft alles te maken met de taskforce jeugdzorg waarbij er reeds in 2026 kosten zijn opgevoerd vanuit zowel regionaal als lokaal perspectief. Dit gaat in 2026 om € 215.000.

1B Gezond leven makkelijker maken LDP

Binnen subprogramma 1B stijgt de begroting met ruim € 513.000. Dit komt onder andere door de vertraging van de renovatie van zwembad de Does. Hiervoor stond in 2025 een bedrag inkomstenderving gereserveerd van € 780.000 die voor een groot deel verplaatst is naar 2026, namelijk voor € 650.000. Ook de kosten van de aanleg van een spraypark is verzet naar 2026, dit gaat om een bedrag van € 150.000. Daarnaast is de begroting 2026 verlaagd als het gaat om de brede Spuk gala middelen. Deze gelden zijn vooralsnog incidenteel van 2024 tot en met 2026 en zijn t.o.v. 2025 bijna € 90.000 lager. Tot slot was er voor Breedtesport incidenteel geld beschikbaar tot en met 2025 t.b.v. clubondersteuning sport ad € 85.000.

1C Gelijke kansen voor alle inw. LDP

Het totale saldooverschil op programma 1C bedraagt € 260.000 hoger in 2026. O.a. door herindeling taakvelden voor de afdracht aan IDA, is er in 2026 op de algemene bijstand € 31.000 aan afdracht geboekt. Deze herindeling was er in 2025 nog niet. Tesaamen met de indexatie 2026 komt het totale verschil op deze kostenplaats uit op ruim € 63.000. Het budget voor lokaal onderwijs is verhoogd in 2026 met € 30.000 t.b.v. 'nieuwkomersonderwijs'. Gemeenten en schoolbesturen zijn verplicht tot overleg om het onderwijs voor nieuwkomers goed te regelen en dragen samen de verantwoordelijkheid voor voldoende onderwijsplekken voor leerplichtige nieuwkomers. De algehele prijsindex bedraagt binnen programma 1C € 142.000.

1D Veilige en sociale wijken LDP

De totale verhoging in de begroting 2026 bedraagt € 89.000. Hiervan wordt € 60.000 verklaard gezien we in 2025 bij de 1e bestuursrapportage een teruggave hadden begroot vanuit de veiligheidsregio (VRHM). In 2026 hebben we vooralsnog geen teruggave begroot. Ook is er € 15.000 begroot in 2026 voor evenementenbeleid. Deze actualisatie is gericht op het behoud en de versterking van lokale evenementen, waarbij dorpsbepalende evenementen expliciet zijn opgenomen in het beleid

1E Vitaal ouder worden en kwetsb.oud.LDP

Programma 1E betreft voornamelijk WMO en PGB. Hier is de verhoging in de begroting totaal € 161.000. Deze verhoging komt voor een groot deel uit een verhoging OVA index a 3,6%. De OVA staat voor Overheidsbijdrage in de Arbeidskostenontwikkeling. Het is een percentage dat de overheid vaststelt om de loonkostenontwikkeling in de zorg te indexeren. Dit percentage wordt gebruikt om de tarieven in de zorg, en soms ook in het sociaal domein, te verhogen. Ook de kosten voor de sleutelpas LDP zijn in 2025 opgevoerd voor € 155.000 uit de reserve en nog eens € 90.000 uit het minimabeleid.

Programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp

2A: Werken en ondernemen in het dorp

Inleiding

We versterken de economische structuur van Leiderdorp door het economische klimaat aantrekkelijker te maken. Dit doen we door nauw samen te werken met onze ondernemers, de Leiderdorpse Ondernemers Vereniging (LOV), Economie071, andere (Leidse regio)gemeenten en de provincie. We scheppen kaders en we bieden ondernemers zoveel mogelijk ruimte. Samen met onze inwoners, ondernemers en andere partners werken we aan onze ambities. Dat leidt tot een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat in Leiderdorp.

Doel	Het versterken van de economische structuur van Leiderdorp door te bouwen aan een aantrekkelijk en duurzaam leefklimaat			
Subdoel	1. Een gunstiger vestigingsklimaat in Leiderdorp	2. Een gunstiger vestigingsklimaat in de Leidse regio	3. Een duurzamere Leiderdorpse samenleving met een circulaire economie	4. Een volledig CO2-neutraal Leiderdorp in 2050
Activiteiten 2026	1.1 We voeren het economisch beleidsplan 2021-2026 uit	2.1 We blijven inzetten op regionale economische samenwerking	3.1 We werken de maatregelen en doelstellingen van het grondstoffenbeleid uit	4.1 We geven verder uitvoering aan de duurzaamheidsagenda
	1.2 We versterken de organisatiegraad van ondernemers	2.2 We voeren de Retailvisie Leidse regio uit	3.2 We voeren een gratis energiescan uit voor verduurzaming van bedrijfspanden	4.2 We maken een uitvoeringsplan voor de warmtetransitievisie en geven concreet aan met welke wijken en gebieden we aan de slag gaan
	1.3 We zetten in op sterkere samenwerking met de LOV	2.3 We voeren de regionale bedrijventerreinen-strategie uit	3.3 We passen moderne en duurzame ledverlichting toe	4.3 We zetten in op zonnepanelen op daken en stellen een routekaart op
	1.4 We richten een klankbordgroep voor ondernemers op		3.4 We bieden educatie op onze duurzaamheids-doelstellingen	4.4 We helpen inwoners, ondernemers en instellingen minder energie te gebruiken en meer energie op te wekken door het ondersteuningsaanbod verder uit te rollen
	1.5 We zetten een ondernemersportaal op en verbeteren de website waar nodig			4.5 We pakken energiearmoede aan
	1.6 We geven een passende bestemming aan de Bospoortlocatie			
	1.7 We gaan door met bedrijfsbezoeken met de LOV			

Wat willen we bereiken?

1. Een gunstiger vestigingsklimaat in Leiderdorp

In Leiderdorp streven we naar een aantrekkelijker vestigingsklimaat door ons beleid te actualiseren en beter aan te sluiten bij de wensen en behoeften van ondernemers. We betrekken ondernemers actief door hen de kans te geven hun inzichten en verwachtingen te delen, zodat we gerichte en effectieve ondersteuning kunnen bieden. Onze zichtbaarheid in de gemeente behouden we door regelmatig deel te nemen aan en organiseren van (netwerk)evenementen en door persoonlijke bezoeken aan ondernemers. Deze betrokkenheid draagt bij aan het bevorderen van economische groei, het behouden van (lokale) ondernemers en het creëren van een veerkrachtige lokale economie, met bijzondere aandacht voor het behoud van 'ruimte voor werken'.

2. Een gunstiger vestigingsklimaat in de Leidse regio

De Leidse regio wil een duurzame plek zijn in de top van de Europese kennisregio's met Life Sciences & Health, Hightech, Greenports en Circulaire Bouw als sleutelsectoren. Ook willen we een spin-off zijn voor productie, midden- en kleinbedrijven en dienstverlening in de regio zelf. Leiderdorp is aangesloten bij initiatieven en pilots in de regio. Denk hierbij aan initiatieven rondom de Human Capital Agenda (HCA), het uitvoeren van de regionale kantorenstrategie en versterken van de kennis- en innovatie-as. Voor het versterken van de kennis- en innovatie-as worden voorbereidingen getroffen voor een onderzoek naar het verbinden en versterken van de drie kennisclusters Leiden Bio Science Park, Unmanned Valley en NL Space Campus. Het doel is om innovatie en crossovers te stimuleren die ook effectief bijdragen aan de ontwikkeling van de stadsverzorgende economie en het mkb.

3. Een duurzamere Leiderdorpse samenleving met een circulaire economie

We stimuleren initiatieven van inwoners, organisaties en het bedrijfsleven die gericht zijn op duurzaamheid. Zo streven we ernaar om het aantal kilo's restafval in 2026 fors te verminderen en zo snel mogelijk na 2026 de gestelde doelen in het grondstoffenbeleid te behalen. Ook dragen we bij aan de 'duurzame basisvorming' van de jeugd in Leiderdorp.

4. Een volledig CO2-neutraal Leiderdorp in 2050

Om volledig CO2-neutraal te zijn in 2050 moeten we ons energieverbruik verduurzamen en onze CO2-uitstoot beperken. We willen onze netto uitstoot tot nul terugbrengen. Hiervoor moet er evenwicht zijn tussen vraag en aanbod van (duurzame) energie en moet het totale energieverbruik van Leiderdorp uit duurzame energie bestaan. Dit betekent dat we meer energie op een duurzame manier moeten opwekken, door middel van een combinatie van zon en wind. We zetten hierbij vooral in op zonne-energie op daken. We onderzoeken twee locaties voor solar carports: het gemeentehuis en het Amaliaplein. Daarnaast wordt er met Rijkswaterstaat (OER-traject Opwek Energie op Rijksground) gewerkt aan de opwek mogelijkheden langs de A4.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We voeren het economisch beleidsplan 2021-2026 uit

Het economisch beleidsplan van 2021-2026 is de rode draad in het economisch beleid van Leiderdorp voor het komende jaar. We voeren de doelstellingen en acties in het plan uit. We starten in 2026 met het evalueren van het huidige beleid en starten hierna met de actualisatie van het beleid. De inzichten uit de economische analyse Leiderdorp 2025 geven richting aan het nieuwe economische beleid.

1.2 We versterken de organisatiegraad van ondernemers

Een sterkere organisatiegraad van ondernemers bevordert de werking van bedrijventerreinen, retaillocaties en andere economisch belangrijke gebieden. Hiermee willen we ondernemers stimuleren om zich te verenigen en gezamenlijk te werken aan gemeenschappelijke doelen.

1.3 We zetten in op sterkere samenwerking met de LOV

De Leiderdorpse Ondernemers Vereniging (LOV) en de gemeente zetten zich in voor een gedegen samenwerking om inspirerende bijeenkomsten op te zetten voor ondernemers en stakeholders. We streven ernaar om jaarlijks terugkerende evenementen te organiseren, zoals het ondernemersevenement, de Koop Lokaal campagne, de dag van de ondernemer en de ondernemersprijs. Daarnaast organiseren we elk jaar verschillende andere evenementen waarbij we inspelen op actuele thema's die relevant zijn voor de gemeente en de ondernemers.

Naast het gezamenlijk organiseren van bijeenkomsten en evenementen, nemen we actief deel aan de (netwerk)bijeenkomsten van de LOV. Dit helpt ons om zichtbaar te blijven voor de ondernemers en zorgt ervoor dat we de communicatie kort en persoonlijk houden.

1.4 We richten een klankbordgroep voor ondernemers op

We willen een vertegenwoordiging van ondernemers in Leiderdorp actief betrekken om samen te werken aan een gunstig vestigingsklimaat. Dit biedt ondernemers de mogelijkheid om hun ideeën, zorgen en behoeften met ons te delen. Door regelmatig een overleg in te plannen kunnen wij als gemeente beter inspelen op de wensen en uitdagingen van de ondernemers en zijn we op de hoogte wat er speelt in het dorp. We richten het jaarlijks overleg met het bestuur van de LOV en vertegenwoordigers van de winkelgebieden anders in, starten met het inplannen van het horecaoverleg en continueren het overleg met de marktkoopliden. Op deze manier benutten we de betrokkenheid van ondernemers effectief.

1.5 We zetten een ondernemersportaal op en verbeteren de website waar nodig

We zorgen ervoor dat de website actueel is met betrekking tot relevante onderwerpen voor ondernemers. Denk hierbij aan o.a. subsidies en nieuwe wet- of regelgeving. Dit draagt bij aan de ondernemersdienstverlening. Dit doen we in goede afstemming met de afdeling communicatie. Daarnaast gaan we door met het delen van de ondernemersnieuwsbrief, in deze nieuwsbrief delen we lokale en regionale relevante informatie.

1.6 We geven een passende bestemming aan de Bospoortlocatie

We bekijken de Bospoort locatie in samenhang met de transformatie van de Baanderij waarbij we de Bospoort locatie voor planologische compensatie van bedrijventerrein willen inzetten als dit in de Baanderij door transformatie minder wordt. Dit biedt geen garantie dat bedrijven vanuit de Baanderij naar de Bospoort locatie kunnen. De eigenaar bepaalt aan wie hij/zij het terrein verkoopt mits deze voldoet aan de bestemming. We nemen in dit proces een faciliterende rol aan.

1.7 We gaan door met bedrijfsbezoeken met de LOV

De bedrijfsbezoeken die de wethouder Economie en de voorzitter van de LOV iedere zes weken uitvoeren, vloeien voort uit het economisch beleidsplan. Het college vindt het belangrijk om te weten wat er speelt bij ondernemers, wat de ervaringen met de gemeente zijn, wat de toekomstplannen van de ondernemer zijn en wat gemeente en de LOV voor hen kan betekenen. De bedrijfsbezoeken dragen bij aan de betrokkenheid van de gemeente en vergroten de zichtbaarheid van het college.

2.1 We blijven inzetten op regionale economische samenwerking (Key Region Leiden)

Key Region Leiden is het samenwerkingsverband van gemeenten, kennisinstellingen en ondernemersorganisaties in het 071-gebied. Als meest compacte innovatieregio van Nederland bundelen we onze krachten in bioscience, ruimtevaarttechnologie en unmanned systems. Hier komt talent samen om innovatie tastbaar te maken en maatschappelijke impact te realiseren: voor de regio, voor Nederland, voor Europa.

Afgelopen jaar hebben we gezamenlijk een nieuwe koers bepaald en gepresenteerd. In het komende jaar bouwen we hierop voort door onze positionering te versterken met werkgroepen die zich richten op zowel de kenniseconomie als de stadsverzorgende economie. Binnen deze laatste categorie valt onder andere het project 'Laat digitalisering voor je werken', waarbij ondernemers gebruik kunnen maken van vouchers om hun digitale transitie te versnellen.

2.2. We voeren de Retailvisie Leidse regio uit

Eén van de projecten van het Economie071 samenwerkingsverband is de Retailvisie. De Retailvisie schetst een vitaal en toekomstbestendig wensbeeld voor de ontwikkeling en transformatie van winkelgebieden binnen de Leidse regio. Dat wensbeeld heeft draagvlak bij gemeenten, ondernemers en andere maatschappelijke actoren. We gaan de retailvisie niet actualiseren, maar we monitoren de markt tweejaarlijks op trends en ontwikkelingen. Daarbij moeten we blijven monitoren op nieuwe ontwikkelingen en opschalen indien gewenst. Het instrument van de Retailmonitor ondersteunt ons hierin. We gebruiken de Retailmonitor om met ondernemers in gesprek te gaan en kennis te delen. Het idee is dat we basisinformatie verschaffen en het onderwerp levend houden. Jaarlijks organiseren we met Key Region Leiden een informatiebijeenkomst om experts en ondernemers uit de regio aan elkaar te verbinden.

2.3 We voeren de regionale bedrijventerreinenstrategie uit

We voeren de strategie 'Ruimte voor bedrijven in de Economie071-gemeenten' (nu Key Region Leiden) uit, die is geïmplementeerd samen met die van de Duin- en Bollenstreek en de Rijn- en Veenstreek in de 'Regionale bedrijventerreinenstrategie Holland Rijnland'. Het doel is om onze aanpak voor transformaties en herontwikkelingen van bedrijventerreinen af te stemmen op de actuele behoeften en kansen binnen onze economie. Daarnaast werken we samen met de Key Region Leiden-gemeenten aan de uitwerking van een regionale (her)ontwikkelingsmaatschappij bedrijventerreinen (ROM-B), zoals besproken tijdens de stuurgroep bedrijventerreinen.

Het revitaliseren en herstructureren van bestaande bedrijventerreinen in Leiderdorp en de Leidse regio kan het vestigingsklimaat verbeteren en de regionale economie versterken, vooral omdat geschikte bedrijfsruimte schaars is. Door verouderde terreinen efficiënter te benutten en te verduurzamen, kunnen we ruimte winnen en extra flexibiliteit realiseren.

3.1 We werken de maatregelen en doelstellingen van het grondstoffenbeleid uit

Het grondstoffenbeleid van Leiderdorp richt zich op het verminderen van restafval en het stimuleren van hergebruik. Hiervoor zijn doelen geformuleerd die aansluiten bij de landelijke VANG-doelstellingen en de ambitie om circulair te werken. In 2028 vindt een herijking plaats om de voortgang te evalueren en de haalbaarheid van de doelen opnieuw te beoordelen.

3.2 We voeren een gratis energiescan uit voor verduurzaming van bedrijfspanden

De gemeente heeft energiescans ingekocht en bedrijven worden actief benaderd om voor hun bedrijfspand een energiescan uit te laten voeren. In 2025 zijn er 11 scans uitgevoerd. Voor 2026 zijn er nog 9-14 energiescans beschikbaar.

3.3 We passen moderne en duurzame ledverlichting toe

We pakken de komende jaren flink door met de vervanging van oude gasontladingslampen door moderne en duurzame ledverlichting. Inmiddels bestaat bijna 60% van de openbare verlichtingsinstallatie uit ledverlichting. Ons doel is dat percentage in 2026 te laten groeien tot 80%. Binnen de kaders van veiligheid wordt de openbare verlichting tevens gedimd in de nacht om meer energie te besparen. Hiermee behalen we eind 2026 een beter verlichte – en derhalve veiligere - openbare ruimte en besparen we tot 40% aan energie ten opzichte van 2013.

3.4 We bieden educatie op onze duurzaamheidsdoelstellingen

Gezamenlijk met onze partners en inwoners in het dorp geven we inhoud aan de uitvoering van onze beleidsdoelen op het gebied van energietransitie, de Sociale agenda, klimaatadaptatie, biodiversiteit en circulariteit. In lijn met de duurzaamheidsagenda zetten we in op het versterken van de samenwerking en het vergroten van de effectiviteit.

Via het MEC bieden wij educatie op onze duurzaamheidsdoelstellingen. Dit doen we in de vorm van het NDE aanbod ten behoeve van de duurzame basisvorming van de jeugd. Dit bestaat onder andere uit een uitgebreid lesaanbod voor de basisscholen van Leiderdorp, maar ook via activiteiten en producten zoals online challenges en een workshop vogelvoer maken in het centrum. Duurzame basisvorming draagt bij aan bewustwording, betrokkenheid, handelingsperspectief en -bereidheid ten opzichte van natuur en duurzaamheid. Dit is essentieel voor draagvlak voor huidig en toekomstig beleid.

Naast NDE bieden we via het MEC educatie op het gebied van onze duurzaamheidsdoelstellingen, voortvloeiend uit onder meer het grondstoffenbeleid, het biodiversiteitsprogramma en de klimaatadaptatiestrategie. Het gaat hierbij om educatie voor (volwassen) inwoners, non-profit en profit doelgroepen in Leiderdorp. Denk daarbij aan lezingen, workshops, markten, participatie projecten en informatieve (netwerk) bijeenkomsten. Voorbeelden zijn workshops voor een klimaatadaptieve en biodiverse tuin, het ondersteunen en begeleiden van bewonersinitiatieven rondom het vergroenen van straten en de uitrol van de Doe's Gek! Geef afval de juiste plek campagne.

4.1 We geven verder uitvoering aan de duurzaamheidsagenda

De duurzaamheidsagenda werken we uit per thema. We gaan volop aan de slag met de opgaven klimaatadaptatie en energie die in verschillende strategieën zijn uitgewerkt. In 2026 wordt gekeken op welke wijze we de duurzaamheidsagenda moeten herijken.

4.2 We maken een uitvoeringsplan voor de transitievisie op warmte en geven concreet aan met welke wijken en gebieden we aan de slag gaan

Nederland gaat stapsgewijs van het gas af. Leiderdorp zit samen met andere regiogemeenten in een samenwerkingsverband genaamd Warmte Leidse Regio (WLR) en in de RES Holland Rijnland, met als doel om op regionaal niveau alternatieve warmtebronnen te vinden en te verdelen. In 2026 werken we aan het warmteprogramma en de PlanMER die hiervoor noodzakelijk is. Daarnaast wordt binnen WLR verband gewerkt aan de samenwerkingsovereenkomst (SOK) voor de oprichting van een regionaal warmtebedrijf. Na vaststelling van de SOK door de gemeenten kan de kwartiermakersfase van start gaan om tot oprichting van het warmtebedrijf over te kunnen gaan.

4.3 We zetten in op zonnepanelen op daken en stellen een routekaart op

Naar aanleiding van de uitkomsten van het onderzoek 'Energienutraal Leiderdorp' hebben we een concreet plan van aanpak gemaakt om zonnepanelen op daken verder te stimuleren. We stimuleren bedrijven en ontwikkelen een maatwerkaanpak voor VVE's. Daarnaast kunnen inwoners op de website Goed Leiderdorp informatie vinden over de

plaatsing van zonnepanelen. Ook het energieloket helpt inwoners hierbij. We onderzoeken of we bij het gemeentehuis en het Amaliaplein solar carports kunnen realiseren.

4.4 We helpen inwoners, ondernemers en instellingen minder energie te gebruiken en meer energie op te wekken door het ondersteuningsaanbod verder uit te rollen

Als gemeente dragen we hier binnen onze bedrijfsvoering zoveel mogelijk aan bij. Zo hebben wij elektrische vrachtwagens aangeschaft waarmee we emissieloos afval gaan inzamelen. We hebben energiecoaches en de energiehulp die bewoners adviseren over mogelijke energiebesparende maatregelen. Bewoners kunnen daarnaast gebruik maken van de duurzaamheidslening. Ook is er een stimuleringslening die verenigingen kunnen aanvragen voor energiebesparende maatregelen. Met het Nationaal Isolatieprogramma (NIP) kunnen we voor bewoners nog meer isolatiemaatregelen treffen. De komende jaren zetten we verder in op deze maatregelen. Hiervoor wordt een soortenmanagementplan (SMP) opgesteld. Het soortenmanagementplan onderzoekt op welke wijze het isoleren van de bestaande bebouwde omgeving op een natuurinclusieve manier kan plaatsvinden. Met dit plan kan een generieke ontheffing worden verkregen op de Wet natuurbescherming. Deze ontheffing wordt in 2026 aangevraagd. Het soortenmanagementplan is nodig om de subsidies van het NIP in te kunnen zetten op meer isolerende maatregelen zoals bijvoorbeeld spouwmuurisolatie.

4.5 We pakken energiearmoede aan

Om de energiearmoede tegen te gaan, bieden we energiehulp die praktische en kleine energiebesparende maatregelen treft bij mensen thuis die dat zelf niet kunnen. De subsidie die met het Nationaal Isolatieprogramma wordt uitgegeven is ook voor deze doelgroep beschikbaar. Deze middelen zijn langer beschikbaar gesteld en zijn in te zetten tot en met 2027.

2B: Wonen en recreëren in het dorp

Inleiding

Onze inwoners moeten prettig kunnen wonen in ons dorp tussen de stad en het Groene Hart. Er moeten voldoende passende woningen zijn in een fijne woonomgeving en met een ruim aanbod aan sport-, spel- en cultuurvoorzieningen.

Doel	Bezoekers en inwoners verblijven prettig in Leiderdorp
Subdoel	1. Meer passende woonruimte
Activiteiten 2026	1.1 We ronden de lokale Huisvestingsverordening af
	1.2 We stellen een integrale lokale woonzorgvisie op
	1.3 We starten met het vormgeven van het volkshuisvestingsprogramma
	1.4 We monitoren meerjarige prestatieafspraken
	1.5 We streven ernaar aan de taakstelling huisvesting statushouders te voldoen

Wat willen we bereiken?

1. Meer passende woonruimte

Wij blijven ons inzetten voor passende en betaalbare woningen. Voor nieuwbouwprojecten geldt de verplichting dat minimaal 35% van de toegevoegde woningen uit sociale huur en 30% uit het middensegment bestaat.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We ronden de lokale Huisvestingsverordening af

In 2025 zijn we gestart met het ontwerpen van een nieuwe lokale huisvestingsverordening. Deze verordening legt regels vast die lokaal van toepassing zijn, zoals de inzet van opkoopbescherming en verdere regulering van het gebruik van woonruimten (woningsplitsing en kamerverhuur).

Zaken met betrekking tot urgentieregelingen en toewijzingsregels nemen wij niet op in de verordening, omdat deze op regionaal niveau zijn geregeld binnen Holland Rijnland. In 2026 ronden we het ontwerp af en brengen we de verordening ter besluitvorming naar de gemeenteraad.

1.2 We stellen een integrale lokale woonzorgvisie op

In 2025 zijn we begonnen met het opstellen van een lokale woonzorgvisie. Dit doen wij in nauwe samenwerking met zorgaanbieders, woningcorporaties en andere maatschappelijke partners. Wij ronden dit traject af in 2026. Deze visie richt zich op het creëren van passende woonvormen voor doelgroepen zoals ouderen en mensen met een zorgvraag. Daarbij staan zelfstandigheid, nabijheid van zorg en sociale samenhang centraal.

1.3 We starten met het vormgeven van het volkshuisvestingsprogramma

Zodra de Wet versterking regie volkshuisvesting van kracht wordt, zijn gemeenten verplicht om een volkshuisvestingsprogramma op te stellen. Dit programma bevat een integrale aanpak voor het realiseren van voldoende en betaalbare woningen voor alle doelgroepen. Wij starten in 2026 met het vormgeven van dit programma, onder meer op basis van de omgevingsvisie en de woonzorgvisie.

1.4 We monitoren van meerjarige prestatieafspraken

Samen met de woningcorporaties en de huurdersbelangenorganisaties monitoren we de meerjarige prestatieafspraken. We evalueren periodiek of de gemaakte afspraken over onder andere nieuwbouw, verduurzaming, betaalbaarheid en leefbaarheid worden nagekomen. Deze samenwerking stelt ons in staat om tijdig bij te sturen en gezamenlijk te zorgen voor een goede sociale woningvoorraad.

1.5 We streven ernaar aan de taakstelling huisvesting statushouders te voldoen

Wij hebben de taakstelling afgelopen jaar behaald en ook bepaald om kamergewijze verhuur in te zetten om meerdere statushouders te huisvesten in 1 woning. Hierdoor verwachten we in 2026 ook aan de taakstelling te kunnen blijven voldoen. Onzekere factor blijft het wisselende kabinetsbeleid. Als de voorrangsregel voor huisvesten van statushouders vervalt, heeft dat direct betrekking op de wettelijke taakstelling. Wij houden nauwlettend in de gaten welke gevolgen dit heeft voor Leiderdorp.

2C: Ruimte in het dorp

Inleiding

Leiderdorp is een aantrekkelijk dorp om te wonen, te werken en te recreëren. Samen met onze ketenpartners werken we aan een leefomgeving die schoon, gezond en klimaatbestendig is. We investeren in de kwaliteit van de openbare ruimte en de bereikbaarheid in het dorp. Met de Omgevingswet werken we aan (regionaal) beleid voor een evenwichtige verdeling van functies.

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving		
Subdoel	1. Vlot, veilig en duurzaam verplaatsen binnen en buiten Leiderdorp	2. Een evenwichtige verdeling van functies en een veilige en gezonde leefomgeving	3. Een uitbreiding van het aantal (betaalbare) woningen door nieuwbouw
Activiteiten 2026	1.1 We bevorderen de doorstroming op de (hoofd)wegenstructuur	2.1 We stellen (gefaseerd) een nieuw omgevingsplan op	3.1 Conform de gebiedsvisie werken we verder aan de transformatie van bedrijventerrein de Baanderij tot een aantrekkelijke woon-werklocatie
	1.3 Samen met onze regiopartners en hogere overheden stemmen wij onze bereikbaarheid af	2.2 Binnen Holland Rijnland dragen wij bij aan de verdere uitwerking van de Regionale Omgevingsagenda	3.2 We werken aan de herontwikkeling van de Elisabethhof (locatie Levensstroom)
	1.4 We bevorderen het fietsgebruik en de fietsveiligheid en we geven verkeerseducatie	2.3 We stellen randvoorwaarden op voor ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan ons doel	3.3 We werken aan de herontwikkeling naar woningbouw op de locatie van de voormalige kleiwarenfabriek
	1.5 We nemen verdere stappen in het verbeteren van het parkeerbeleid en Laadinfrastructuur	2.4 Ruimtelijke ontwikkelingen waaraan we meewerken, begeleiden we projectmatig en toetsen we aan de vastgestelde uitgangspunten	3.4 We verkennen de mogelijkheden voor herontwikkeling van de locatie van het voormalige gemeentehuis tot woningbouw
		2.5 We streven naar een evenwichtige indeling van de openbare ruimte voor de groen-, parkeer- en verplaatsingsbehoefte	3.5 We werken aan de herontwikkeling van de locatie Luykendreef 1-3 naar woningbouw
	1.2 We voeren de maatregelen uit de mobiliteitsnota's uit en evalueren deze	2.6 We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan	
		2.7 In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat plaatsen wij langs de Persant Snoepweg een 2,2 meter hoog geluidsscherm	

Doel	Een optimale omgevingskwaliteit bij het inrichten, beheren en gebruiken van de fysieke leefomgeving		
Subdoel	4. Vergroten van de biodiversiteit in Leiderdorp	5. Versterken van de groenblauwe hoofdstructuur	6. Verbeteren van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving
Activiteiten 2026	4.1. We werken de maatregelen uit het biodiversiteitsprogramma uit	5.1. We voeren de visie uit het groen- en het waterstructuurplan uit	6.1. We werken de processen volgens de procesagenda van de klimaatadaptatiestrategie uit
	4.2. We actualiseren het beleid voor bomen		6.2. We voeren de activiteiten uit het integraal waterketenprogramma 2024-2028 uit
	4.3. We gaan door met het monitoren van de biodiversiteit via ons Natuurmeetnet		6.3. We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen
	4.4. We versterken de ecologische groene ruimte in het oude dorp		6.4. We werken aan bewustwording van inwoners en derden
	4.5. We werken samen met regiogemeenten en agrariërs aan de bescherming van weidevogels in de polders		

Wat willen we bereiken?

1. Vlot, veilig en duurzaam verplaatsen binnen en buiten Leiderdorp

Kern van de vastgestelde mobiliteitsvisie is een samenhangend verkeersnetwerk waarbij alle vervoerswijzen worden afgewikkeld op geschikte netwerken: het juiste verkeer op de juiste plek. Daarbij sturen we op het gebruik van duurzame vervoerswijzen, waarbij we zorgen dat we volledige netwerken voor voetgangers en fietsers realiseren.

2. Een evenwichtige verdeling van functies en een veilige en gezonde leefomgeving

De beschikbare ruimte in de gemeente is schaars. Wij zorgen voor een evenwichtige verdeling van functies en een veilige en gezonde leefomgeving.

3. Een uitbreiding van het aantal (betaalbare) woningen door nieuwbouw

Om te voorzien in de woningbehoefte willen we het aantal (betaalbare) woningen vergroten door nieuwbouw. We zijn bezig met verschillende projecten, zowel grootschalig als kleinschalig, gericht op de korte én lange termijn.

4. Vergroten van de biodiversiteit in Leiderdorp

Biodiversiteit gaat over het verschillende leven (zoals wilde planten en dieren) in een bepaald gebied. Het vergroten van de biodiversiteit doen we vanuit de gestelde doelen in het biodiversiteitsprogramma. Met gerichte maatregelen voor de jaren 2025 tot en met 2035 versterken we de biodiversiteit in Leiderdorp.

5. Versterken van de groenblauwe hoofdstructuur

De blauwe en groene openbare ruimte is van groot belang voor een prettige en gezonde woonomgeving en gezondheid van Leiderdorpers. Het groen is de essentiële verbindende drager voor de verschillende wijken om Leiderdorpers met elkaar en met de regio te verbinden. Het groen volgt op de meeste plaatsen het blauw en versterkt de identiteit van Leiderdorp als dorp tussen stad en land. Daarom beschermen we het blauw en het groen, en in het bijzonder de karakteristieke blauwgroene landschapselementen, beeldbepalende bomen en laanbeplantingen.

6. Verbeteren van de klimaatbestendigheid van de leefomgeving

In 2050 is de leefomgeving in Leiderdorp klimaatbestendig. Op basis van de klimaatadaptatiestrategie maken we onze wijken klimaatrobust. We zorgen ervoor dat er voldoende ruimte is voor waterinfiltratie door waar mogelijk de verharding te verminderen en meer groen of andere waterbergende elementen in te voegen. Ook onderzoeken we manieren om de wijken koel te houden door te zorgen voor voldoende schaduwrijke plekken in de buitenruimte. Zo kunnen inwoners buiten verkoeling vinden.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We bevorderen de doorstroming op de (hoofd)wegenstructuur

Vanuit de vastgestelde nota Langzaam Verkeer stimuleren we lopen en fietsen. We werken aan een sluitende en samenhangende hoofdstructuur voor voetgangers en fietsers. Dit gebeurt vooral in de wijken.

Tegelijkertijd zorgen we voor aansluiting op het regionale doorfietsroutenetwerk. Eind 2026 starten de werkzaamheden voor het project Fietspoort Spanjaardsbrug. Hiermee bereiken we dat de fietsverbinding tussen Leiderdorp en Leiden verbetert en dat de verkeersveiligheid op dit complexe kruispunt wordt verhoogd.

In het verlengde hiervan stimuleren we dat autoverkeer meer gebruik maakt van de hoofdstructuur zoals de Leidse Ring Noord, Engelendaal en Persant Snoepweg. De in 2025 gestarte werkzaamheden aan de Leidse Ring Noord worden in 2026 voortgezet.

Met het besluit over de actualisatie van de wegencategorisering vergroten we het aantal 30-km-per-uur-wegen (GOW30) in ons dorp. In 2026 werken we door aan de verdere realisatie van de projecten Heinsiuslaan en Voorhoflaan. Aan de hand van geactualiseerde onderhoudsplannen bereiden we in 2026 de aanpassing van andere 30 km wegen voor.

1.2 We voeren de maatregelen uit de mobiliteitsnota's uit en evalueren deze

De mobiliteitsnota's vormen de basis voor het mobiliteitsbeleid. In 2026 werken we door aan projecten die hun basis hebben in dit beleid: de herinrichting van de Acacialaan, de herinrichting van de Heinsiuslaan en Voorhoflaan, de start van het project Fietspoort Spanjaardsbrug, het verbeteren van de fietsveiligheid Baanderij de verbetering van de doorstroming op de Leidse Ring Noord.

In het eerste kwartaal 2026 biedt het college een zebra-beleid aan de gemeenteraad aan (uitvoering motie M25-011).

1.3 Samen met onze regiopartners en hogere overheden stemmen wij onze bereikbaarheid af

In Holland Rijnland werken we samen met andere gemeenten aan de realisatie van het doorfietsroutenetwerk. Naast deze projecten zijn we ook betrokken bij het project Leiden Centraal en de mobiliteitsontwikkelingen in de zuidelijke corridor als gevolg van woningbouwopgaven. In 2025 is in Holland Rijnland-verband een project *Deelmobiliteit en mobiliteitshubs* gestart. De resultaten hiervan volgen in 2026.

Via Holland Rijnland vragen we ook in 2026 subsidies aan om de verkeersveiligheid in ons dorp te verbeteren.

1.4 We bevorderen het fietsgebruik en de fietsveiligheid en we geven verkeerseducatie

Het stimuleren van fietsgebruik en het verbeteren van fietsveiligheid is een continue opdracht vanuit de nota Langzaam Verkeer. In de geactualiseerde wegencategorisering zijn straten genoemd die mogelijk in aanmerking komen voor

fietsstraat (auto te gast). In 2026 zullen deze locaties worden onderzocht en vertaald in een voorstel om de komende jaren te realiseren. Ook in 2026 maken we gebruik van verkeersveiligheidssubsidies en vragen die aan voor 2027.

1.5. We nemen verdere stappen in het verbeteren van het parkeerbeleid en Laadinfrastructuur

Rondom het parkeerbeleid ondernemen we in 2026 geen verdere stappen. In 2026 houden we wel het huidige laadbeleid tegen het licht. De visies Laadlogistiek en Snelladen, die in ontwikkeling zijn, integreren we in de visie laadinfrastructuur. In Holland Rijnland-verband is een regiovertegenwoordiger Regionale Aanpak Laadinfrastructuur aangesteld (financieel mogelijk via de SPUK RAL via de provincies Zuid-Holland en Zeeland). Deze regiovertegenwoordiger ondersteunt en coördineert activiteiten van gemeenten rondom het plaatsen van laadpalen in de publieke ruimte. De regiovertegenwoordiger RAL zetten we ook in op het onderwerp duurzame mobiliteit.

2.1 We stellen (gefaseerd) een nieuw omgevingsplan op

Met de inwerkingtreding van de Omgevingswet op 1 januari 2024 zijn de bestaande bestemmingsplannen automatisch overgegaan in het tijdelijke deel van het omgevingsplan. Daarnaast zijn diverse rijksregels overgedragen aan gemeenten en opgenomen in het omgevingsplan als onderdeel van de zogenoemde 'bruidsschat'. Dit samengestelde plan moet vóór 1 januari 2032 worden omgezet naar een omgevingsplan nieuwe stijl, waarin alle regels voor de fysieke leefomgeving integraal en volgens de eisen van de Omgevingswet zijn opgenomen.

In Leiderdorp voeren we deze transitie gefaseerd uit. Eind 2022 zijn we gestart met de voorbereidingen voor de herziening van de woongebieden, op basis van het plan van aanpak uit datzelfde jaar. Tijdens dit traject hebben we gewerkt aan de contouren van een nieuw omgevingsplan. Dit bleek een complex proces, waarin we onze kennis hebben verdiept via netwerksessies, kennisuitwisselingen en diverse cursussen.

We hebben onze aanpak vergeleken met die van andere gemeenten, zoals de basisregeling van Amsterdam, de gebiedsgerichte benadering van Nijmegen en de aanpak van transformatiegebieden in onder andere Groningen. Deze inzichten hebben geleid tot een heroverweging van onze werkwijze. In 2025 is het oorspronkelijke projectplan herijkt. De eerste stap (2026-2027) is het opstellen van een basisregeling voor het gehele omgevingsplan. Deze regeling legt de structuur en regelsystematiek vast volgens een nieuwe standaard. In de vervolgfase worden de bestaande bestemmingsplannen gebiedsgewijs omgezet naar het nieuwe omgevingsplan.

Door eerst een basisregeling vast te stellen, wordt het omzettingsproces overzichtelijker en efficiënter. Bovendien kunnen toekomstige ontwikkelingen eenvoudiger worden ingepast via wijzigingen in het omgevingsplan. De werkwijze van Amsterdam dient hierbij als inspirerend voorbeeld dat zich in de praktijk heeft bewezen.

2.2 Binnen Holland Rijnland dragen wij bij aan de verdere uitwerking van de Regionale Omgevingsagenda

De Regionale Omgevingsagenda krijgt vorm via het programma 'Holland Rijnland 2022-2026'. In dat programma staat dat de 13 gemeenten gezamenlijk optrekken bij de afstemming met Provincie en Rijk. Voor Leiderdorp is het van belang om regionaal samen te werken voor de transformatie van de Baanderij naar een woon-werklocatie, zowel op het gebied van bedrijfscompensatie als woningbouw. Daarnaast werken we in de regio uitvoerig samen wat betreft duurzaamheid.

2.3 We stellen randvoorwaarden op voor ruimtelijke ontwikkelingen die bijdragen aan ons doel

We stellen randvoorwaarden op in de vorm van een programma van eisen, een nota van uitgangspunten of een ontwikkelvisie. Het gaat om ontwikkelingen die niet passen in een geldend omgevingsplan. De gemeente vraagt een goede onderbouwing van de initiatiefnemers. Afspraken over invulling en kosten leggen we vast in een exploitatie

(anterieure) overeenkomst. In 2026 doen we dit in ieder geval voor het plot oude gemeentehuis, Luykendreef 1-3 en de voormalige Kleiwarenfabriek.

2.4 Ruimtelijke ontwikkelingen waaraan we meewerken, begeleiden we projectmatig en toetsen we aan de vastgestelde uitgangspunten

We leggen ruimtelijke ontwikkelingen vast met procedures. Voor de begeleiding van de ontwikkeling stellen we een projectteam samen. De ontwikkeling toetsen we aan de eerder vastgestelde uitgangspunten voordat de uitvoering ervan start. Voor 2026 doen we dat voor de LOI locatie, Elisabethhof (locatie Levensstroom), de Kleiwarenfabriek, de Luykendreef, plot oude gemeentehuis en IKEA terrein.

2.5 We streven naar een evenwichtige indeling van de openbare ruimte voor de parkeer- en verplaatsingsbehoefte

De druk op de beperkte openbare ruimte is groot. Het vraagt per locatie om maatwerk om de ruimtelijke balans tussen de verschillende behoeften te vinden. Het gaat daarbij om een samenhangende afweging tussen de mogelijkheden voor verblijven, verplaatsen, groen, licht en lucht, recreatie en klimaatadaptatie.

2.6 We versterken (en onderhouden) speelplaatsen en vormen deze om volgens het speelruimteplan

We betrekken buurtbewoners, scholen en kinderen bij de vernieuwing van speelplaatsen. Daarvoor organiseren we digitaal bewonersbijeenkomsten, informeren we bewoners onder meer via de Gemeente Aan Huis pagina in het Leiderdorpse weekblad en houden we enquêtes. Initiatieven van burgers ondersteunen we ook van harte, bijvoorbeeld door bewoners een speelplaats te laten adopteren of alleen te beheren. Ook maken we (centrale) speelplaatsen geschikt voor inclusief spelen, waar dat mogelijk is. Voor de uitvoeringsplanning verwijzen wij naar paragraaf 3 Onderhoud kapitaalgoederen.

2.7 In opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat plaatsen wij langs de Persant Snoepweg een 2,2 meter hoog geluidsscherm

Het verkeer op de Persant Snoepweg zorgt voor geluidshinder. De gemeente gaat in opdracht van het ministerie van Infrastructuur en Waterstaat en in samenwerking met de Omgevingsdienst West Holland daarom aan beide kanten van de weg geluidsschermen plaatsen. Het gaat om het gedeelte vanaf de Stierenbrug tot en met de voetbalkooi bij de Schapenrustweg en tot en met Loevestein 36. Met de geluidsschermen wil de gemeente het woongenot en de leefbaarheid nog verder vergroten.

3.1 Wij werken verder aan de transformatie van bedrijventerrein de Baanderij tot een aantrekkelijke woon-werklocatie

In 2026 werken we een ontwikkelstrategie uit voor de deelgebieden Meijekwartier en Parkstrip en gaan door met acties die al zijn ingezet. We verkennen de haalbaarheid van de transformatiemogelijkheden in het Meijekwartier met geïnteresseerde eigenaren, huurders en ontwikkelaars. Wij beoordelen of bij onderdelen actualisatie of aanscherping van het ontwikkelkader uit 2023 gewenst zijn en zo ja: op welke manier. In 2026 dragen wij bij aan de verdere planuitwerking van de LOI-locatie (300 woningen en werken) en de voorbereidingen richting bouw van de eerste woningen.

3.2 We werken aan de herontwikkeling van de Elisabethhof (locatie Levensstroom)

Samen met de initiatiefnemer werken wij aan de herontwikkeling van de voormalige Levensstroomkerk. Onze huidige planning is dat in 2026 wordt gewerkt aan de ruimtelijke procedure en de voorbereidingen voor de bouw starten.

3.3 We werken aan de herontwikkeling naar woningbouw op de locatie van de voormalige kleiwarenfabriek

Wij zijn bezig met de herontwikkeling van de locatie Doeslaan 32-40 tot een woonbestemming. Bij de ruimtelijke

randvoorwaarden besteden we specifiek aandacht aan het behoud van de cultuurhistorische waarden van de voormalige kleiwarenfabriek. In 2026 werken we aan de anterieure overeenkomst en de ruimtelijke procedure. Die zijn nodig om de ontwikkeling mogelijk te maken.

3.4 We verkennen de mogelijkheden voor herontwikkeling van de locatie van het voormalige gemeentehuis tot woningbouw

We werken aan de herontwikkeling naar woningbouw, met in de plint commerciële voorzieningen, op de locatie van het oude gemeentehuis (Statendaalderplein). In 2026 werken we onder andere aan de nota van uitgangspunten en een anterieure overeenkomst. Verder werken we aan het ontwerpen voor het gebouw en de (openbare) aangrenzende ruimte en aan de ruimtelijke procedure om de ontwikkeling mogelijk te maken.

3.5 We werken aan de herontwikkeling van locatie Luykendreef 1-3 naar woningbouw

We zijn bezig met de herontwikkeling van locatie Luykendreef 1-3 (Sportschool Van Houdt) tot woningbouw. In 2026 richten we ons onder andere op het ontwerp, de ruimtelijke procedure en de voorbereidingen op de sloop/nieuwbouw. Deze producten toetsen we aan de vastgestelde Nota van Uitgangspunten.

4.1 We werken de maatregelen uit het biodiversiteitsprogramma uit

Om de biodiversiteit in Leiderdorp te versterken, is actie nodig. Daarom hebben we doelen geformuleerd die passen bij Leiderdorp. Deze doelen komen voort uit de drie gestelde ambities uit het zogeheten 'Kunming-Montreal raamwerk' dat voortkomt uit het mondiale Biodiversiteitsverdrag, te weten: 'het beschermen en verbeteren van de biodiversiteit', 'duurzaam beheren en ecosysteemdiensten faciliteren' en 'versterken maatschappelijke betrokkenheid en integreren natuur in besluitvorming'. Deze ambities sluiten aan bij landelijke en provinciale beleidsdoelen en ambities. Om de hieraan verbonden doelen te bereiken hebben we in het biodiversiteitsprogramma van Leiderdorp maatregelen opgenomen.

4.2 We actualiseren het beleid voor bomen

We actualiseren het bomenbeleidsplan in lijn met onder meer de omgevingsvisie, de 'Verordening op de beplantingen in Leiderdorp 2018', het biodiversiteitsprogramma en de klimaatadaptatiestrategie.

4.3 We gaan door met monitoren van de biodiversiteit via ons Natuurmeetnet

Meetronde 3 van het Natuurmeetnet van Leiderdorp loopt van 2024 t/m 2026. In 2024 zijn libellen en dagvlinders gemonitord en in 2025 vogels. In 2026 monitoren we de vaatplanten en vleermuizen. De uitkomsten delen we met inwoners en belangenorganisaties. In 2026 starten we de aanbesteding voor meetronde 4.

4.4 We versterken de ecologische groene ruimte in het oude dorp

Deze maatregel voeren we uit binnen de wijkvervangingsopgaven Oranjewijk en Kerkwijk alwaar we inzetten op het herstel van groenstructuren met passende (boom)beplantingen.

4.5 We werken samen met regiogemeenten en agrariërs aan de bescherming van weidevogels in de polders

Bij het uitgeven van pachtovereenkomsten in 2026 zorgen we ervoor dat er voldoende rekening wordt gehouden met het natuurvriendelijk beheer van de graslanden.

5.1 We werken de groen- en waterstructuur uit volgens de gestelde kaders

Samen met onze regiogemeenten werken we aan een robuust regionaal groenblauw raamwerk. Door onder meer de verschillende groengebieden en kernen met elkaar te verbinden en te zorgen voor een goede overgang tussen stad en

land, creëren we een sterke groenblauwstructuur. We werken hierbij samen via de Regionale Investeringsagenda, waar we de ontbrekende schakels identificeren. Deze ontbrekende schakels werken we dan als aparte projecten verder uit.

6.1 We werken de processen volgens de procesagenda van de klimaatadaptatiestrategie uit

We volgen de landelijke doelstelling uit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie (DPRA) en geven op een voor Leiderdorp gepaste vorm invulling aan een klimaatbestendige leefruimte zodat de wijken minder kwetsbaar zijn voor extreme neerslag, extreme droogte en extreme hitte. In onder meer de Oranjewijk, de Kerkwijk en Kreken-Zuid passen wij de maatregelen toe (zie paragraaf 3 voor andere voorbeelden). Zo zorgen we bijvoorbeeld dat de openbare ruimte 70 mm neerslag per uur kan verwerken.

6.2 We voeren de activiteiten uit het integraal waterketenprogramma 2024-2028 uit

Wij voeren het duurzame wijkvervangingsprogramma uit, waarin we de wijken klimaatbestendig inrichten. Zo continueren we de uitvoering van de Oranjewijk, ronden de voorbereiding van de Kerkwijk en Kreken-Zuid af en starten daar de uitvoering. Verder voeren we maatregelen uit in de verschillende wijken op het gebied van beheer en grootonderhoud, zoals te lezen in paragraaf 3 Kapitaalgoederen.

In samenwerking met de Leidse Regio gemeenten en het Hoogheemraadschap voeren we risicogestuurd beheer/ Asset Management in. We brengen onze data op orde op basis van landelijke standaarden en continueren een gezamenlijk dataportaal, dat bestaat uit gemeentes in de Leidse Regio. We stellen een Systeemoverzicht Stedelijk Water (SSW, voorheen BRP) op waarin we een nog beter beeld krijgen van de klimaatbestendigheid van ons riolerings- en watersysteem. Zo kunnen we beter gerichte maatregelen nemen. Om verantwoorde beslissingen te nemen in de integrale wijkvervangingen die passen bij de gemeente Leiderdorp, gebruiken we de catalogus Klimaatadaptieve bouwstenen Leiderdorp. Verder voeren we gezamenlijk onderzoeken uit met als doel om de waterkwaliteit te verbeteren.

6.3 We zetten overbodige verharding om in groen en stimuleren groene en onverharde tuinen

Leiderdorp doet mee aan Operatie Steenbreek. Het doel is om inwoners en ondernemers te stimuleren hun tuin of bedrijfstuin te vergroenen. Daarvoor wijzen we op de negatieve gevolgen van verstening, zoals minder biodiversiteit en de gevolgen van klimaatverandering. Zo stroomt er bijvoorbeeld minder regenwater direct naar de riolering in tuinen met minder tegels. Met meer groen kunnen we periodes van langdurige droogte beter opvangen. Daarom ontplooiën we ook in 2026 activiteiten om onze inwoners bewuster te maken van de positieve effecten van vergroening. Als gemeente geven we het goede voorbeeld: waar mogelijk zetten we overbodige verharding om in groen. Dit nemen we onder andere mee in de wijkvervangings- en grootonderhoudsprojecten.

6.4 We werken aan bewustwording van inwoners en derden

We betrekken het MEC bij het uitrollen en het behalen van duurzame beleidsdoelen uit de verschillende duurzame beleidsplannen en -programma's naar de inwoners van Leiderdorp. Het MEC wordt ingezet als uitvoeringsorganisatie voor het biodiversiteitsprogramma, de klimaatadaptatiestrategie en de klimaatadaptieve bouwstenen op het gebied van educatie, communicatie en participatie.

Omschrijving Prestatie-indicatoren	Realisatie	Begroting 2025	Begroting 2026	Streef-waarde	Bron
Formele speelplaatsen	69 (2022) 67 (2023) 68 (2024) 66 (2025)	66	64	60	speelruimteplan
Informele speelplaatsen	33 (2022) 37 (2023) 36 (2024) 34 (2025)	34	36	40	speelruimteplan

2D: Dienstverlening aan het dorp

Inleiding

De vragen vanuit onze klanten bepalen onze dienstverlening. Inwoners, ondernemers en instellingen uit de gemeente weten ons te vinden. Het Serviceplein (ons klantcontactcentrum) is de ingang voor alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Voorbeelden zijn reisdocumenten en vergunningen, afvalinzameling en groenonderhoud, bestemmingsplannen en (tijdelijke) verkeersaanpassingen.

Doel	Het bieden van efficiënte en vraaggerichte dienstverlening	
Subdoel	1. Burgers krijgen goede service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Dat gebeurt in de eerste plaats digitaal: eenvoudig, toegankelijk en veilig. Daarnaast is de gemeente bereikbaar via onze fysieke balies en telefonisch contact.	2. Burgers kunnen rekenen op tijdige en zorgvuldige vergunningverlening. De gemeente houdt toezicht op de vergunningen en handhaven waar nodig
Activiteiten 2026	1.1 We breiden ons digitale producten- en dienstenaanbod uit	2.1 In het uitvoeringsprogramma geven we aan op welke onderwerpen concreet operationeel wordt gehandeld en hoe de formatie is geoormerkt
	1.2 We organiseren verkiezingen	

Wat willen we bereiken?

1. Burgers krijgen goede service bij het verkrijgen van producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Dat gebeurt in de eerste plaats digitaal: eenvoudig, toegankelijk en veilig. Daarnaast is de gemeente bereikbaar via onze fysieke balies en telefonisch contact.

Wij stellen onze klant centraal en bieden ruimte aan initiatief en ondernemerschap. De vraag van onze klant bepaalt onze dienstverlening. Het Serviceplein biedt service bij het verkrijgen van alle producten, diensten en informatie van en over de gemeente. Wij willen dat het voor de klant direct duidelijk is waar hij of zij terecht kan.

2. Burgers kunnen rekenen op tijdige en zorgvuldige vergunningverlening, 'De gemeente houdt toezicht op de vergunningen en handhaven waar nodig

Voor 2025 is er een uitvoeringsprogramma VTH opgesteld. Dit zal ook voor 2026 het geval zijn.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We breiden ons digitale producten- en dienstenaanbod uit

Wij vergroten ons digitale producten- en dienstenaanbod, door het aantal e-formulieren en eDiensten Burgerzaken verder uit te breiden. Hiermee bieden wij onze inwoners klantgerichte dienstverlening die past bij deze tijd: altijd, overal, op ieder device.

1.2 We organiseren verkiezingen

In het vierde kwartaal van 2025 zijn we gestart met de organisatie van de gemeenteraadsverkiezingen, die op woensdag 18 maart 2026 worden gehouden.

2.1 In het uitvoeringsprogramma geven we aan op welke onderwerpen concreet operationeel wordt gehandeld en hoe de formatie is geormerkt

Het VTH beleidsplan 2024-2028 is de basis voor het uitvoeringsprogramma VTH.

2E: Grondexploitaties

Inleiding

Gronden van de gemeente kunnen door een grondexploitatie in ontwikkeling worden gebracht. Via de grondexploitatie hebben we inzicht in de kosten en opbrengsten en kunnen we de ontwikkelingen beheersen en controleren. De gemeente Leiderdorp heeft nog één locatie (Bospoort-Zuid) via een grondexploitatie in ontwikkeling.

Doel	Financiële bewaking grondexploitaties
Subdoel	1. De financiële en inhoudelijke bewaking van grondexploitaties
Activiteiten 2026	1.1 We beheren de lopende grondexploitaties
	1.2 We bewaken de lopende grondexploitatie van Bospoort-Zuid (paviljoens en laanontsluiting)
	1.3 We onderzoeken het grondbeleid voor de transformatie van de Baanderij

Wat willen we bereiken?

1. De financiële en inhoudelijke bewaking van grondexploitaties

Voor grotere ruimtelijke ontwikkelingen met gemeentelijk eigendom kunnen we een grondexploitatie opstellen. Zo krijgen we inzicht in de kosten en opbrengsten en kunnen we die ontwikkelingen beheersen en controleren.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We beheren de lopende grondexploitaties

Elk halfjaar informeren we de raad over de voortgang en de financiële situatie van de lopende grondexploitatie. In de rapportage Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG) actualiseren we de projecten ook op financieel gebied.

De rapportage GIG 2026 bieden we in het tweede kwartaal ter vaststelling aan de raad aan, voorafgaand aan de jaarrekening. De voortgangsrapportage GIG 2026 is onderdeel van de tweede bestuursrapportage in het laatste kwartaal van 2026.

1.2 We bewaken de lopende grondexploitatie van Bospoort-Zuid (paviljoens en laanontsluiting)

De kosten- en opbrengstenramingen voor Bospoort-Zuid zijn bijgewerkt in de GIG 2025. Er lopen gesprekken via Bohemen met partijen die interesse hebben getoond in de paviljoenkavels van Bospoort-Zuid. Daarnaast lopen er gesprekken met de grondeigenaar van Bospoort Noord over de invulling van deze kavel. Deze invulling heeft betrekking op het infrastructurele ontwerp en financiën voor de ontsluiting van Bospoort Zuid.

1.3 We onderzoeken het grondbeleid voor de transformatie van de Baanderij

Projectteam de Baanderij is samengesteld. We stellen een ontwikkelstrategie op voor de Baanderij waarop het te voeren grondbeleid zal worden gebaseerd. Initiatieven die zich aanmelden worden behandeld.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde van de laatste drie jaren c.q. metingen.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
2	Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen	2020 2021 2023 2024	21,5 8,0 1,5 1,0	8,9 8,9 9,1 8,4	Basisregistraties adressen en gebouwen - bewerking ABF Research
2	Omvang huishoudelijk restafval in kg per inwoner	2020 2021 2023	219 195 168	170 164 148	CBS statistiek Huishoudelijk afval
2	Percentage hernieuwbare elektriciteit	2020 2021 2022	7,3 9,0 13,3	26,8 33,2 41,3	Klimaatmonitor - Rijkswaterstaat
2	Demografische druk is het aantal personen van 0 tot 20 jaar en 65 jaar of ouder per honderd personen van 20 tot 65 jaar	2021 2022 2023 2024 2025	80,8 80,0 80,5 80,9 81,4	70,1 70,3 70,3 70,4 70,7	CBS - Bevolkingsstatistiek
2	Het aantal vestigingen van bedrijven, per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15-65 jaar	2020 2021 2022 2023	146,3 156,5 166,4 174,6	158,4 165,1 174,1 181,8	LISA
2	De functiemengingsindex (FMI) weerspiegelt de verhouding tussen banen en woningen; bij een waarde van 50 zijn er evenveel woningen als banen	2020 2021 2022 2023	51,1 50,7 52,1 51,6	53,2 53,3 53,8 54,2	CBS BAG/LISA - bewerking ABF Research
2	Misdrijven - Diefstallen uit woningen per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023 2024	0,9 0,7 0,7 1,1 0,7	nb 1,3 1,4 1,3 1,2	CBS - Diefstallen
2	Misdrijven - Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023 2024	1,7 1,1 1,3 0,9 0,7	nb 1,8 2,3 2,5 2,2	CBS - Diefstallen
2	Misdrijven - Gewelddsmisdrijven per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023 2024	2,6 2,6 2,4 2,2 2,5	4,6 4,3 4,6 4,3 4,3	CBS - Criminaliteit
2	Misdrijven - Vernielingen en misdrijven tegen openbare orde en gezag per 1.000 inwoners	2020 2021 2022 2023 2024	4,3 3,7 4,4 4,3 3,6	6,2 6,1 6,0 5,8 5,7	CBS - Criminaliteit

Wat mag het kosten?

Decade Include: Programma Begroting

2 Aantrekkelijk Leiderdorp		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
2A Werken en ondernemen in het dorp	Lasten	106	221	134	126	126	124
	Baten	-13	-16	-16	-16	-16	-16
Saldo		93	205	118	109	109	108
2B Wonen en recreëren in het dorp	Lasten	1.533	2.898	583	472	530	483
	Baten	-3.073	-2.101	-80	-80	-80	-80
Saldo		-1.540	797	503	392	450	403
2C Ruimte in het dorp	Lasten	11.571	13.568	12.772	13.032	13.534	13.959
	Baten	-9.948	-10.400	-10.909	-10.817	-11.016	-11.309
Saldo		1.623	3.168	1.863	2.215	2.517	2.650
2D Dienstverlening in het dorp	Lasten	533	584	698	698	698	698
	Baten	-1.003	-979	-1.039	-1.039	-1.039	-1.039
Saldo		-470	-395	-341	-342	-342	-342
2E Grondexploitatie	Lasten	1.670	136	175	354	835	2.571
	Baten	-136	-66	-69	-218	-583	-2.276
Saldo		1.534	70	106	136	253	295
Programma	Lasten	15.413	17.406	14.361	14.681	15.722	17.835
	Baten	-14.174	-13.562	-12.113	-12.170	-12.735	-14.720
Saldo van baten en lasten		1.239	3.845	2.248	2.511	2.987	3.114
Reserves	Toevoeging	-6.685	1.607	1.000	59	-	-
	Onttrekking	4.814	-666	-130	-70	-74	-74
Mutaties reserves		-1.871	941	870	-10	-74	-74
Resultaat		-632	4.786	3.118	2.501	2.913	3.040

Verklaring 2026 ten opzichte van 2025 > € 50.000

2A Werken en ondernemen in het dorp

Het beschikbare budget binnen programma 2A daalt in 2026 met € 87.000 t.o.v. 2025. Dit is grotendeels te verklaren doordat in 2026 incidentele budgetten voor economische aangelegenheden, zoals de bij KN 2025 toegekende bijdrage verkenning ROM (€ 35.000) en bestemming rekeningresultaat 2024 voor opstelling economisch beleidsplan (€ 42.000) in 2026 wegvallen.

2B Wonen en recreëren in het dorp

De lasten en baten voor vluchtelingen uit Oekraïne (in 2025 ruim € 2 mln.) zijn in 2026 nog niet binnen programma 2B meegenomen. Deze nemen we op in de 1e bestuursrapportage 2026, zodra meer bekend is over de Rijksbijdrage

en huurtarieven voor 2026. Wanneer we de lasten en baten voor vluchtelingen uit Oekraïne voor de vergelijkbaarheid even buiten beschouwing laten, zijn de lasten op het programma Wonen en recreëren in het dorp in 2026 ca. € 300.000 lager dan in 2025. Dit komt o.a. doordat de éénmalige afkoop van onderhoudskosten bij overdracht van de Zijllaanmolen (€ 250.000) in 2026 zijn weggevallen. Tevens is het beschikbare budget in 2026 voor uitvoering van groen beleid en regio (o.a. biodiversiteitsplan) ca. € 80.000 lager dan in 2025, toen hiervoor via bestemming van het rekeningresultaat 2024 incidenteel extra middelen beschikbaar waren. Tegenover deze lagere lagere lasten voor genoemde activiteiten staan ca. € 40.000 hogere lasten voor afschrijving en onderhoud aan speelplaatsen.

2C Ruimte in het dorp

De geraamde lasten binnen programma 2C zijn in 2026 per saldo ruim € 600.000 lager dan in 2025. Dit is het resultaat van ca. € 1.000.000 lagere ramingen voor duurzaamheid, klimaat- & energiebeleid en verkeersmaatregelen, terwijl de ramingen voor zowel bruggen, wegen, pompen en riolen juist ca. € 400.000 hoger dan in 2025.

De lagere ramingen van ca. € 1.000.000 zijn opgebouwd uit o.a. het in 2026 (deels) wegvallen van incidenteel budget t.b.v. energietransitie en versterking van het duurzaamheidscentrum. Verder was er in 2025 via bestemming van het resultaat 2024 incidenteel méér Rijksgeld (CDOKE - gelden) beschikbaar voor klimaat- en energiebeleid dan in 2026. Tot slot is het in 2025 incidenteel toegekende budget van € 325.000 t.b.v. tijdelijke maatregelen Rietschans/Touwbaan in 2026 niet aan de orde. De stijging van de lasten voor bruggen, wegen, pompen en riolen betreffen met name afschrijvingslasten, kosten voor dagelijks onderhoud en hogere toevoegingen aan voorzieningen (zoals opgenomen in de nieuwe beheerplannen).

De baten binnen programma 2C zijn in 2026 per saldo ca. € 500.000 hoger dan geraamd in 2025. Deze hogere opbrengsten zijn met name toe te schrijven aan rioolheffingen en reinigingsrechten en hangen samen met het besluit bij de bezuinigingen in de Kadernota 2025 om de tarieven kostendekkend te maken.

2D Dienstverlening in het dorp

De totale verhoging binnen programma 2D bedraagt € 53.000. Dit wordt grotendeels verklaard door de nieuwe manier van doorbelasting uitvoeringskosten vanuit IDA als het gaat om de taakveldindeling. Dat gaat in 2026 om een bedrag van € 50.000. In 2025 was deze indeling nog niet toegepast en stond de volledige afdracht onder de noemer overhead.

2E Grondexploitaties

Er zijn géén afwijkingen groter dan € 50.000 aan de orde.

Decade Include: Programma Begroting

Reserves programma 2		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Reserve bouw- en grondexploitaties	Toevoeging	814	1.507	1.000	-	-	-
	Onttrekking	-1.688	-40	-40	-40	-40	-40
Saldo		-874	1.467	960	-40	-40	-40
Reserve omgevingsvergunning	Toevoeging	53	-	-	-	-	-
	Onttrekking	-250	-	-	-	-	-
Saldo		-197	-	-	-	-	-
Reserve impl.kst. omgevingswet	Toevoeging	121	100	-	-	-	-
	Onttrekking	-50	-96	-50	-30	-34	-34
Saldo		71	4	-50	-30	-34	-34
Reserve integraal beheer	Toevoeging	-7.802	-	-	-	-	-
	Onttrekking	6.802	-	-	-	-	-
Saldo		-1.000	-	-	-	-	-
Reserve duurzaamheid	Toevoeging	129	-	-	59	-	-
	Onttrekking	-	-529	-40	-	-	-
Saldo		129	-529	-40	59	-	-
Totaal	Toevoeging	-6.685	1.607	1.000	59	-	-
	Onttrekking	4.814	-666	-130	-70	-74	-74
Reserves programma 2		-1.871	941	870	-10	-74	-74

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Programma 3: Bestuur en organisatie van Leiderdorp

3A: Bestuur

Inleiding

Onze ambitie is om de woon-, werk- en leefomgeving in Leiderdorp te blijven verbeteren. Onze overtuiging is dat we dit alleen kunnen waarmaken als we samen optrekken met inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers. Daarom blijven we inzetten op het actief betrekken van onze omgeving bij onze plannen, beleidsontwikkeling en projecten.

In 2025 hebben we de participatieverordening en het participatiebeleid vastgesteld. Hierin staan de regels en afspraken over hoe Leiderdorpers kunnen meedenken en meedoen bij nieuwe plannen. En hoe inwoners ideeën voor Leiderdorp kunnen aandragen. In 2026 starten we met werken volgens de nieuwe verordening en het nieuwe beleid.

Inbreng van inwoners zetten we ook in bij het doorontwikkelen van onze dienstverlening. We halen actief meningen en ideeën op om onze dienstverlening te verbeteren. In programma 2D gaan we nader in op dienstverlening.

Doel	Het beleid is gericht op het betrekken van inwoners, maatschappelijke instellingen en ondernemers bij de totstandkoming, uitvoering en evaluatie van beleid	
Subdoel	1. Meer inwoners denken mee en er is ruimte voor hun ideeën	2. Een betere gemeentelijke dienstverlening
Activiteiten 2026	1.1 We werken continu aan participatie in projecten en opgaven die de gemeente start	2.1 We optimaliseren onze digitale dienstverlening
	1.2 We maken het gemakkelijker voor inwoners om ideeën met de gemeente te delen	2.2 We monitoren de klanttevredenheid

Wat willen we bereiken?

1. Meer inwoners denken mee en er is ruimte voor hun ideeën

We vinden de meningen van alle inwoners en andere betrokkenen belangrijk. Daarom blijven we alle groepen aanmoedigen om zich uit te spreken. We maken het makkelijker voor inwoners om hun ideeën met de gemeente te delen en samen te kijken wat mogelijk is.

2. Een betere gemeentelijke dienstverlening

We stellen onze klanten centraal en bieden ruimte aan initiatief en ondernemerschap. De vragen vanuit onze klanten bepalen onze dienstverlening.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We werken continu aan participatie in projecten en opgaven die de gemeente start

Bij iedere opgave, ieder project of beleid geven we aan hoe we de participatie inrichten. In de participatieaanpak staat hoe Leiderdorpers kunnen meedenken en meedoen. Om zoveel mogelijk inwoners te betrekken gaan we meer verschillende participatie-instrumenten inzetten. Niet alleen bijeenkomsten en vragenlijsten maar bijvoorbeeld ook sociale media. We onderzoeken mogelijkheden voor een digitaal platform.

1.2 We maken het gemakkelijker voor inwoners om ideeën met de gemeente te delen

Als inwoners een idee hebben, staan wij daar als gemeente voor open. Een idee kan van alles zijn. Niet alle ideeën kunnen we op dezelfde manier behandelen. Daarom maken we een werkproces dat duidelijk maakt hoe inwoners een idee kunnen melden en welke stappen de gemeente dan zet.

2.1 We optimaliseren onze digitale dienstverlening

In 2026 werken we aan de verdere optimalisatie van onze digitale dienstverlening. Dit omvat zowel technische verbeteringen als bewustwording en ondersteuning voor inwoners en medewerkers. Ons doel is dat inwoners en ondernemers hun zaken met de gemeente eenvoudig, toegankelijk en veilig digitaal kunnen regelen.

2.2 We monitoren de klanttevredenheid

In 2025 is de tweejaarlijkse Inwonersenquête Leiderdorp uitgevoerd. Voor dit onderzoek worden inwoners uitgenodigd om vragen over verschillende onderwerpen die voor Leiderdorp belangrijk zijn, te beantwoorden. De uitkomsten gebruiken we om onze dienstverlening te verbeteren, en bij het aanpassen of opstellen van beleid.

3B: Bedrijfsvoering en organisatie

Inleiding

De organisatie is de basis van waaruit we onze taken uitvoeren en onze ambities kunnen waarmaken. In 2026 gaan we door met de ontwikkeling van onze organisatie en blijven we de samenwerking in de Leidse regio verbeteren.

Doel	We bouwen aan een toekomstbestendige organisatie en een bedrijfsvoering die daarbij past			
Subdoel	1. De organisatie(inrichting) sluit aan bij de langetermijnvisie, missie en strategie van Leiderdorp (beschreven in onder andere de omgevingsvisie en sociale agenda)	2. De organisatie-inrichting ondersteunt de organisatie optimaal. De processen zijn hierop aangesloten en up to date	3. De medewerkers als kapitaal van de organisatie staan in hun kracht. De organisatie is een lerende reflectieve organisatie	4. Leiderdorp is aanspreekbaar op integriteit
Activiteiten 2026	1.1 We vertalen de omgevingsvisie en bijbehorende opgaven naar doelstellingen voor de organisatie.	2.1 We ontwikkelen de organisatie verder door zoals opgenomen in het meerjarig projectplan Leiderdoorpontwikkeling	3.1 We zetten in op de ontwikkeling van medewerkers, investeren in vitaliteit, doen aan teamontwikkeling en verbeteren onze arbeidsmarktprofilering en het binden en boeien van medewerkers	4.1 We vergroten kennis over integriteit

Doel	We bouwen aan een toekomstbestendige organisatie en een bedrijfsvoering die daarbij past			
Subdoel	5. Leiderdorp streeft naar een organisatie waarin iedereen meedoet en voldoet aan afspraken conform inclusiviteit	6. De gemeente heeft een robuuste en veilige informatievoorziening	7. Regionale samenwerking op bedrijfsvoering is op orde	
Activiteiten 2026	5.1 We realiseren minimaal 6,55 garantiebanen conform de Banenafpraak	6.1 We blijven doorontwikkelen om een robuuste en veilige informatievoorziening te waarborgen	7.1 We realiseren optimale verhoudingen binnen de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio voor de uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken	

Wat willen we bereiken?

1. De organisatie(inrichting) sluit aan bij de langetermijnvisie, missie en strategie van Leiderdorp (beschreven in onder andere de omgevingsvisie en sociale agenda)

Leiderdorp heeft een keuze gemaakt in welk type organisatie zij wil zijn. De omgevingsvisie en bijbehorende opgaven zijn vertaald naar doelstellingen voor de organisatie.

2. De organisatie-inrichting ondersteunt de organisatie optimaal. De processen zijn hierop aangesloten en up to date

We ontwikkelen de organisatie door conform de doelen opgenomen in het meerjarig projectplan

Leiderdoorpontwikkeling. We spelen daarbij in op de actualiteit en wat de omstandigheden van onze inrichting en processen vragen.

3. De medewerkers als kapitaal van de organisatie staan in hun kracht, de organisatie is een lerende reflectieve organisatie

Wij zetten in op de ontwikkeling van medewerkers, investeren in vitaliteit, doen aan teamontwikkeling en investeren in het werven en behouden van medewerkers.

4. Leiderdorp is aanspreekbaar op integriteit

Inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen en andere partners in ons werk moeten ervan uit kunnen gaan dat wij professioneel *onafhankelijk, eerlijk, zorgvuldig en respectvol* ons werk doen. Daarom zetten wij binnen onze organisatie integriteit steeds opnieuw op de agenda.

5. Leiderdorp streeft naar een organisatie waar iedereen meedoet en voldoet aan afspraken conform inclusiviteit

In het sociaal akkoord van 23 april 2023 staan afspraken over banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Uiteindelijk moeten er 125.000 banen bijkomen. De marktsector neemt 100.000 banen voor zijn rekening, de overheid de overige 25.000.

6. De gemeente heeft een robuuste en veilige informatievoorziening

Een belangrijk deel van de informatievoorziening wordt verzorgd door de afdeling IDA (Interne Dienstverlening en Advisering) van de gemeente Leiden. Het afgelopen jaar kijken we positief terug op de samenwerking en de projecten die we samen regionaal oppakten om de robuustheid en veiligheid van de informatievoorziening te verbeteren. Hiervoor formuleerden we op hoofdlijnen de volgende uitgangspunten:

Robuust

Onder robuust verstaan we dat onze informatievoorziening altijd en overal werkt voor de organisatie en inwoners van Leiderdorp.

Veiligheid

Onder veiligheid verstaan we dat we alle informatie op een passende veilige wijze ontsluiten, voor de juiste mensen en op een manier die altijd voldoet aan geldende wet- en regelgeving. Hierdoor zijn de (privacy gevoelige) gegevens die we verwerken bij ons in goede handen.

Informatievoorziening

Onder informatievoorziening verstaan we alles wat te maken heeft met informatie, van informatiedragers tot inhoud, van infrastructuur tot archivering. We ontsluiten de juiste informatie, op passende manier en in samenwerking. Efficiënt, veilig en beheersbaar.

7. Regionale samenwerking op bedrijfsvoering is op orde

Per 1 januari 2023 is de Centrumregeling Bedrijfsvoering met de gemeente Leiden van kracht. De afdeling IDA van de gemeente Leiden voert voor Leiderdorp bedrijfsvoeringstaken uit. De afspraken hierover zijn gemaakt en staan in de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse regio en in de onderliggende Dienstverleningsovereenkomst Bedrijfsvoeringstaken Gemeente Leiderdorp en Gemeente Leiden 2025 – 2027.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 We vertalen de omgevingsvisie en bijbehorende opgaven naar doelstellingen voor de organisatie

We gebruiken de omgevingsvisie en bijbehorende opgave om te bepalen welk type organisatie het meest past bij de gemeente met oog voor de diverse onderdelen van onze organisatie.

2.1 We ontwikkelen de organisatie door conform de doelen opgenomen in het meerjarig projectplan

Leiderdorpontwikkeling. We spelen daarbij in op de actualiteit en wat de omstandigheden van onze inrichting en processen vragen

We evalueren onze organisatie-inrichting. We verbeteren het werken in opdrachtgever- en opdrachtnemerschap. Daarnaast verduidelijken we rollen en processen in de organisatie. De arbeidsmarkt is krap. Om de huidige en toekomstige opgaven aan te kunnen, brengen we dat wat we nodig hebben in balans met wat we al in huis hebben aan kennis en vaardigheden. We kijken daarbij ook naar kwetsbaarheid van één-pits-functies.

3.1 Wij zetten in op de ontwikkeling van medewerkers, investeren in vitaliteit, doen aan teamontwikkeling en verbeteren onze arbeidsmarktprofilering en het binden en boeien van medewerkers

We herhalen het medewerkersonderzoek en vergelijken de uitkomsten met de nulmeting van 2023. Wij zetten in op de ontwikkeling van medewerkers, investeren in vitaliteit, doen aan teamontwikkeling en verbeteren onze arbeidsmarktprofilering en het binden en boeien van medewerkers. We voeren jaarlijks individuele ontwikkelgesprekken conform het verbeterde proces rondom personeelsgesprekken en evalueren de kwaliteit en kwantiteit. We investeren daarnaast in persoonlijke ontwikkeling, opleiding en de teamontwikkeling. We maken keuzes in onze ambities en onze prioriteiten en we blijven inzetten in op vitaliteit en gezondheid. Op basis van onze visie en het type organisatie dat daarbij past, brengen we bijbehorende competenties en vaardigheden van de medewerkers in kaart en zetten in op ontwikkeling daarvan.

4.1 We vergroten kennis over integriteit

In 2025 hebben we het integriteitsbeleid, de gedragscode en de regeling voor het melden van misstanden vastgesteld. We willen dat iedere medewerker deze afspraken kent en eenvoudig toegang heeft tot onze afspraken over integriteit en omgangsvormen.

Integriteit is onderdeel van de on-boarding van nieuwe medewerkers. Wie in dienst komt, volgt een e-learning-module, legt de eed of belofte af en volgt de training integriteit. Daarna blijven we het onderwerp op verschillende manieren aandacht geven. Bijvoorbeeld in werkoverleg, tijdens trainingen of door publicaties op intranet.

5.1 We realiseren minimaal 6,55 garantiebanen conform de Banenafpraak

De overheid moet zorgen voor 25.000 garantiebanen. Voor Leiderdorp betekent dit dat we 6,55 garantiebanen moeten hebben in 2025. De gemeente Leiderdorp doet het goed op dit gebied en heeft bij het opstellen van deze begroting reeds 10,8 garantiebanen gecreëerd.

6.1 We blijven doorontwikkelen om een robuuste en veilige informatievoorziening te waarborgen

Robuust

Om verstoringen te voorkomen en de betrouwbaarheid van onze systemen te vergroten werken we hard achter de schermen. Niet alle veranderingen zullen direct zichtbaar zijn voor de hele gemeentelijke organisatie, andere juist weer wel. In 2026 realiseren we de volgende veranderingen:

- Verder verbeteren van onze ICT-omgeving zodat we storingen voorkomen, sneller kunnen herstellen en systemen goed up-to-date houden. Om verstoringen te voorkomen hebben we aandacht voor de eenvoud in de ICT-omgeving. Zo worden systemen beter beheersbaar. Om sneller te kunnen herstellen is het nodig dat systemen altijd up-to-date zijn.
- Betere aansturing van externe leveranciers: we werken met meerdere externe partijen die verantwoordelijk zijn voor onderdelen van onze digitale infrastructuur. Om verstoringen te voorkomen en sneller te kunnen oplossen, verbeteren we de regie op deze partijen.
- Aantoonbare stabiliteit borgen en verantwoordelijkheid nemen voor onze wettelijke (zorg)plicht: vanaf 2028 moeten gemeenten aantoonbaar kunnen maken dat hun digitale omgeving veilig en stabiel is. Hiervoor richten we een systematiek in voor governance, risico en compliance. We zetten hier een specialisme op in dat borgt dat we aan onze zorgplicht voldoen en voorbereid zijn op wettelijke verplichtingen.

Veiligheid

De internationale politieke situatie maakt digitale veiligheid urgenter dan ooit. Gemeenten zijn steeds vaker doelwit van aanvallen. Niet alleen door de grote hoeveelheid persoonsgegevens die we hebben. Maar ook omdat we objecten in de fysieke ruimte beheren als bruggen, verkeerslichten en sensoren. In 2025 lag de focus vooral op gedragsverandering, waarbij bewustwording en bewust handelen de veiligheid vergrootten. In 2026 leggen we nog meer de nadruk op het beveiligen van systemen en nemen we maatregelen om onze digitale weerbaarheid te vergroten:

- 24/7 bewaking via Managed Detection en Responce (MDR): met deze dienst kunnen we aanvallen en verdachte signalen automatisch signaleren. Dat maakt vroegtijdig ingrijpen mogelijk en beperkt de schade bij incidenten.
- Veilige back-up voorzieningen tegen ransomware: de kosten van een ransomware-aanval kunnen in de miljoenen lopen. Met een robuuste back-up voorziening kunnen we bij een aanval onze gegevens zelf herstellen en de dienstverlening snel hervatten.
- Inrichting van beschermende software: alle laptops, telefoons en andere gemeentelijke apparatuur beschermen we actiever. Bijvoorbeeld tegen virussen, ongeautoriseerde toegang en andere digitale dreigingen. Alleen beveiligde apparaten krijgen toegang tot gemeentelijke systemen en bestanden. We voorkomen hiermee misbruik van gegevens.
- Versterking van sturing en uitvoering: veiligheid is niet alleen techniek, het is ook mensenwerk. Daarom investeren we in structurele capaciteit voor cybersecurity en privacy, zoals een security-architect en versterking van het functioneel beheer.

Wat gaan we in 2026 doen aan nieuwe ontwikkelingen?

- Kunstmatige intelligentie (AI): AI ontwikkelt zich snel en verandert hoe we in de toekomst zullen werken. In 2025 richtten we succesvol een netwerk op, waarin honderden medewerkers zich hebben verzameld, samenwerken en ervaringen delen. In 2026 gaan we verder met de wettelijke "AI-geletterdheid" van onze medewerkers en het vergroten van onze kennis om AI verantwoord in te zetten. We gaan verder met praktische kaders en passende dienstverlening, zodat medewerkers AI veilig en effectief kunnen gebruiken. In 2026 zetten we vooral in op

kleinschalige en gerichte inzet van AI en de samenwerking met andere gemeenten. We kiezen bewust voor een geleidelijke en mensgerichte aanpak, die past bij de organisatie en haar behoeften.

- Informatiehuishouding op orde: van vergunningverlening en beleidsontwikkeling tot bezwaarbehandeling; betrouwbare informatie is de basis van ons werk. Medewerkers moeten erop kunnen vertrouwen dat informatie actueel, compleet en goed terug te vinden is. Daarom zetten we in 2026 stappen in het verbeteren van de informatiehuishouding. We maken duidelijk waar we informatie opslaan, hoe we het terugvinden en welke afspraken daarbij gelden. Tegelijk verbeteren we onze digitale samenwerkomgeving, zodat informatie betrouwbaar en toegankelijk blijft.
- Samenwerken aan digitalisering: De focus komt steeds meer te liggen op 'digital first' in zowel dienstverlening als samenwerking. In 2026 zetten we verdere stappen om het digitale gemeentehuis verder te ontwikkelen. Van directe dienstverlening aan inwoners, ondernemers en organisaties tot de manier waarop we digitaal samenwerken en informatie opslaan, verwerken en ontsluiten.
- Nieuw Financieel Systeem: Vanaf 1-1-2026 gaat het nieuwe financieel systeem live. Dit betekent dat de we onze financiële administratie vanaf 1-1-2026 voeren in het nieuwe SAP-systeem. Hiervoor hebben we in 2024 een project gestart waarin dit systeem is ingericht en getest. Ook zijn medewerkers opgeleid om met het systeem te kunnen werken. Het eerste kwartaal van 2026 zien we als nazorgfase. Dit is de laatste fase van het project, waarin in de gaten wordt of het systeem naar behoren functioneert en onze medewerkers hier goed mee kunnen werken. Waar nodig stuurt het project team snel bij. Zodat het de dagelijkse bedrijfsvoering zo min mogelijk beïnvloedt. De planning is het project in het 2e kwartaal van 2026 af te ronden.
- Versimpelen IV-landschap: Aansluiten bij infrastructuur en oplossingen binnen gemeente Leiden. Focus op het verbeteren van online dienstverlening. Integraties, veiligheid en open standaarden als basis voor toekomstige keuzes.

7.1 We realiseren optimale verhoudingen binnen de Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio voor de uitvoering van de bedrijfsvoeringstaken

We zetten in op professionele samenwerking met de centrumgemeente ten aanzien van bedrijfsvoeringstaken. Leiderdorp stuurt op uitvoering van de dienstverlening door de gemeente Leiden (regie). Wij kunnen daardoor zelf beter sturen op de bedrijfsvoering en op de realisatie van projecten. We lichten dit als volgt toe:

Professionele samenwerking

Met alle maatschappelijke opgaven en nieuwe vragen uit de gemeenschap willen we als gemeente snel kunnen meebewegen. Dat kan alleen als de organisatie een stevige basis heeft. Hierbij is onze standaarddienstverlening betrouwbaar en sluit goed aan op de wensen van de organisatie. Processen zijn eenvoudig en verlopen zo soepel mogelijk. Informatie is makkelijk te vinden en te delen met collega's. Vanuit deze stabiele basis is er ruimte om nieuwe ontwikkelingen op te starten. Vanuit verschillende onderdelen werken we samen, zodat het resultaat integraal en compleet is.

Leiderdorp stuurt

We werken verder aan een andere financieringssystematiek en aansturing van IV-projecten. Hierdoor worden IV-projecten navolgbaarder en beter te plannen. Een onderdeel hiervan is ook lifecycle-management: het monitoren van wanneer welke applicatie vervangen moet worden en hier een langetermijnplanning van maken. Het concept hiervoor stellen we al in 2025 op. In 2026 en verder volgt de stapsgewijze invoering.

Actief accounthouderschap

In 2026 gaan we samen met de gemeente Leiden door met het verbeteren van de kwaliteit en met het vergroten van toegevoegde waarde. Dit doen we enerzijds door het open gesprek met elkaar te voeren, elkaar aan te spreken op gemaakte afspraken en anderzijds op basis van data over de (ervaren) kwaliteit van dienstverlening.

Omschrijving	Realisatie	Begroting 2025	Begroting 2026	Streef- waarde	Bron
Effectindicatoren					
5.1 We realiseren garantiebannen volgens de vastgestelde normen	10,8	6,34	6,55	7,55	

3C: Regiozaken

Inleiding

De gemeente Leiderdorp werkt aan maatschappelijke opgaven op diverse beleidsterreinen. Leiderdorp is een zelfstandige gemeente en werkt op verschillende terreinen ook regionaal samen. We zoeken verbinding met maatschappelijke, bestuurlijke en private partners om te werken aan de doelen en de taken van de gemeente. De kennis en vaardigheden van de partners uit de regio dragen eraan bij om effectief hieraan te werken voor onze inwoners.

Doel	Versterken van regionale samenwerking wanneer dat meerwaarde oplevert voor Leiderdorp			
Subdoel	1. Goede krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio	2. Goede krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland	3. Effectief sturen op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt	4. Effectief sturen op de inhoud en het proces rondom de Regionale Investeringsagenda
Activiteiten 2026	1.1 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio	2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen	3.1 We zijn met Leiderdorp in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd	4.1 We vergroten het draagvlak voor Leiderdorpse standpunten door coalities met andere gemeenten aan te gaan
	1.2 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda	2.2 De Leidse regio is geen grens voor subregionaal samenwerken; ook met andere gemeenten in de Holland Rijnland regio werken we samen	3.2 We brengen het Leiderdorps perspectief actief in bij verschillende investeringstafels	4.2 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd
	1.3 Onze portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af		3.3 We bevorderen de financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance van de gemeenschappelijke regelingen door de instrumenten van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) te gebruiken	
			3.4 We bieden de bestuurlijke informatie van de gemeenschappelijke regelingen uniform aan volgens de structuur van het Leiderdorps regiomodel	

Wat willen we bereiken?

1. Goede krachtenbundeling op de schaal van de Leidse regio

De vijf gemeenten in de Leidse regio (Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude) werken met elkaar samen waar dat mogelijk en wenselijk is, zoals ook is aangegeven in de Toekomstvisie Leiderdorp 2027 waarin de gezamenlijke kwaliteiten en ambities van de vijf gemeenten zijn beschreven.

2. Goede krachtenbundeling voor strategische onderwerpen op de schaal van Holland Rijnland

Leiderdorp neemt deel aan de Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland. In het Werkprogramma 2022-2026 van de Gemeenschappelijke Regeling Holland Rijnland staan de maatschappelijke opgaven voor onder andere economie, leefomgeving en maatschappij. De samenwerking van de gemeenten in Holland Rijnland draagt hieraan bij.

3. Effectief sturen op gemeenschappelijke regelingen waaraan Leiderdorp deelneemt

Het is belangrijk dat wij als gemeente ons bewust zijn van onze eigen positie, rol en taken om sturing te kunnen geven aan de gemeenschappelijke regelingen. De samenwerkingsverbanden leggen de ontwerpbegrotingen volgens hun planning - en controlcyclus voor zienswijze voor aan de gemeenten.

Het nieuwe college zal de geactualiseerde nota verbonden partijen Leiderdorp in 2026 voorleggen aan de gemeenteraad. Het is aan het nieuwe college en de nieuwe gemeenteraad om te beslissen over eventuele aanvullende beleidsuitgangspunten. De geactualiseerde nota verbonden partijen zal zijn aangevuld naar aanleiding van de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) en de aanbevelingen aan het college uit het rekenkamerrapport 'De werking van samenwerking' uit 2021.

4. Effectief sturen op de inhoud en het proces rondom de Regionale Investeringsagenda

Holland Rijnland voert samen met de dertien deelnemende gemeenten in de regio Holland Rijnland (Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten, Zoeterwoude, Katwijk, Noordwijk, Alphen aan den Rijn, Nieuwkoop, Lisse, Teylingen, Hillegom, Kaag en Braassem) de Regionale Investeringsagenda (RIA) uit.

Wat gaan we ervoor doen?

1.1 Onderwerpen op operationeel en/of tactisch niveau die het lokale belang overstijgen, werken we in eerste instantie uit op het niveau Leidse regio

Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude zijn de gemeenten in de Leidse regio. Leiderdorp werkt samen met de andere gemeenten in de Leidse regio aan bestaande en nieuwe onderwerpen op het niveau van de uitvoering.

1.2 De raden, colleges en ambtelijke organisaties ontmoeten en spreken elkaar vanuit een inhoudelijke agenda

Ambtenaren, portefeuillehouders en raadsleden ontmoeten elkaar regelmatig in verschillende samenwerkingsverbanden op regionaal niveau. Vanuit deze samenwerkingsverbanden zetten we ons gezamenlijk in om de maatschappelijke opgaven en doelen voor de gemeente te behalen.

1.3 Onze portefeuillehouders stemmen voorafgaand aan regionale vergaderingen hun standpunten over de belangrijkste onderwerpen met elkaar af

In de Leidse regio organiseren de portefeuillehouders voorafgaand aan regionale vergaderingen afstemming over belangrijke onderwerpen.

2.1 Holland Rijnland behartigt de strategische belangen die de Leidse regio overstijgen

Het Werkprogramma Holland Rijnland 2022-2026 en de bijbehorende bijlage beschrijven de taken en de rollen van het samenwerkingsverband Holland Rijnland. Het gaat onder andere om het bieden van een platformfunctie, het bevorderen van kennisdeling, (ondersteunen van) uitvoering of project- of programmamanagement. Daarnaast is Holland Rijnland aanspreekpunt voor andere overheden of partijen namens de regio. Ook behartigt Holland Rijnland regionale belangen op provinciaal niveau of op andere regionale niveaus.

2.2 De Leidse regio is geen grens voor subregionaal samenwerken; ook met andere gemeenten in de Holland Rijnland regio werken we samen

Uitgangspunt is dat samenwerking plaatsvindt op Leidse regio-niveau waar dat mogelijk en wenselijk is. Opgaven die we niet lokaal kunnen oppakken, werken we subregionaal uit. Afhankelijk van het vraagstuk zoeken we ook naar coalities met de andere gemeenten binnen de Holland Rijnland-regio en waar nodig ook met andere gemeenten. Op het niveau van de uitvoering werken we in principe samen met de Leidse regio-gemeenten of met andere gemeenten, afhankelijk van het onderwerp. Op strategisch niveau wordt op zo groot mogelijke schaal samengewerkt.

3.1 We zijn met Leiderdorp in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd

We volgen de bestuurlijke ontwikkelingen om input te kunnen leveren of vragen te kunnen voorleggen als de belangen van Leiderdorp daarom vragen. Het college en de gemeenteraad stemmen strategisch af over het bekleden van bestuursfuncties in regionale samenwerkingsverbanden, ook met het oog op de extra bestuurlijke en ambtelijke inzet die bestuursfuncties vragen.

3.2 We brengen het Leiderdorps perspectief actief in bij verschillende investeringstafels

De gemeenteraad heeft voor de zomer een Raadsinformatiebrief ontvangen over de werkgroepen binnen het programma Regionale Investeringsagenda waar de gemeente Leiderdorp aan deelneemt, of waarvan zij de ontwikkelingen volgt. Leiderdorp denkt actief mee op deze thema's en op de regionale thema's economie, energie, groen en blauw en mobiliteit waar dat voor de gemeente Leiderdorp meerwaarde biedt. Daarnaast heeft de gemeenteraad voor de zomer de eerste periodieke voortgangsrapportage over het programma RIA ontvangen van Holland Rijnland.

3.3 We bevorderen de financiële transparantie, kwaliteitsbeoordeling en governance van de gemeenschappelijke regelingen door de instrumenten van de WGR te gebruiken

Bij de begrotingen van de gemeenschappelijke regelingen benadrukken we dat het beleid leidend moet zijn en dat de financiën het beleid volgen, vanwege het belang van transparantie en een goede financiële onderbouwing. Hiervoor gebruiken we de mogelijkheden die de aangepaste Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) biedt. Daarnaast nemen we als gemeente deel aan auditcommissies wanneer dat mogelijk is.

3.4 We bieden de bestuurlijke informatie van de gemeenschappelijke regelingen uniform aan volgens de structuur van het Leiderdorps regiomodel

Het Leiderdorps regiomodel is een manier van werken, die het invloed uitoefenen, sturen, toezicht houden en verantwoording afleggen zo goed mogelijk in praktijk brengt. Onderdelen daarvan zijn het adviesproces en het gebruik van annotatieformats. Verder draagt het Leiderdorps regiomodel bij aan eenduidige advisering en aan afstemming van belangen en standpunten met andere gemeenten.

4.1 We vergroten het draagvlak voor Leiderdorps standpunten door coalities met andere gemeenten aan te gaan

In vooroverleggen bespreken de delegaties van de Leidse reigogemeenten belangrijke punten met elkaar voordat het Algemeen Bestuur in overleg bij elkaar komt. Het heeft namelijk meer impact door met één mond te spreken. Ook is dit een goed moment om moties en amendementen met elkaar te delen.

4.2 Leiderdorp is in elke belangrijke (strategische) groep in de regio vertegenwoordigd

We volgen de ontwikkelingen rondom de Regionale Investeringsagenda (RIA) aandachtig en nemen deel aan de werkgroepen die voor Leiderdorp belangrijk zijn, binnen de beschikbare ambtelijke en bestuurlijke capaciteit. Vanuit de projectenportefeuille van de RIA worden momenteel verkennende studies uitgevoerd. Leiderdorp volgt

de ontwikkelingen voor de werkgroepen die voor Leiderdorp relevant zijn. Voor de projecten die hieruit kunnen voortkomen zijn nog geen middelen gereserveerd op de gemeentebegroting. We signaleren kansen en mogelijke risico's en handelen daar actief naar. De gemeenteraad wordt vooraf geïnformeerd en betrokken waar nodig.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. Onderstaande indicatoren worden door ons zelf berekend. In dit geval nemen we ook de berekende waarden volgens de begroting op. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp, landelijk gemiddelden van deze indicatoren zijn niet beschikbaar.

Progr.	Indicator	periode	Leiderdorp	Bron
3	Formatie in Fte per 1.000 inwoners	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R) 2024 (R) 2024 (B) 2025 (B) 2026 (B)	5,25 5,35 5,24 5,60 5,64 5,52 5,63 5,87	Eigen gegevens
3	Bezetting in Fte per 1.000 inwoners	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R) 2024 (R) 2024 (B) 2025 (B) 2026 (B)	5,19 6,16 4,83 5,20 5,44 5,02 4,95 5,32	Eigen gegevens
3	Apparaatskosten per inwoner	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R) 2024 (R) 2024 (B) 2025 (B) 2026 (B)	521 564 526 566 678 608 633 697	Eigen begroting
3	Externe inhuur in een percentage van totale loonsom + totale kosten inhuur externen	2020 (R) 2021 (R) 2022 (R) 2023 (R) 2024 (R) 2024 (B) 2025 (B) 2026 (B)	14 15 17 18 24 7 5 6	Eigen begroting

In Paragraaf 5: Bedrijfsvoering, een nadere toelichting op deze tabel.

Wat mag het kosten?

Decade Include: Programma Begroting

3 Bestuur en organisatie Leiderdorp		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
3A Bestuur	Lasten	2.428	1.761	1.878	1.829	1.829	1.829
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		2.428	1.761	1.878	1.829	1.829	1.829
3B Bedrijfsvoering en organisatie	Lasten	11.892	12.699	13.208	13.265	13.222	13.273
	Baten	-166	-0	-	-	-	-
Saldo		11.726	12.699	13.208	13.265	13.222	13.273
3C Regiozaken	Lasten	348	491	478	478	365	365
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		348	491	478	478	365	365
Programma	Lasten	14.668	14.951	15.565	15.573	15.416	15.467
	Baten	-166	-0	-	-	-	-
Saldo van baten en lasten		14.502	14.951	15.565	15.573	15.416	15.467
Reserves	Toevoeging	-600	-	-	-	-	-
	Onttrekking	373	-27	-	-	-	-
Mutaties reserves		-227	-27	-	-	-	-
Resultaat		14.275	14.924	15.565	15.573	15.416	15.467

Verklaring 2026 ten opzichte van 2025 > € 50.000

3A Bestuur

Naast de indexering van de budgetten is in 2026 € 25.000 het budget toegevoegd dat eens per 4 jaar in verband met de gemeenteraadsverkiezingen wordt opgenomen.

3B Bedrijfsvoering

De raming voor bedrijfsvoering neemt toe met € 509.000. Aangezien het budget bedrijfsvoering in 2025 incidenteel met ca. € 700.000 is verhoogd voor de extra inhuur, is de toename eigenlijk veel hoger. Die toename bestaat voor ca. € 600.000 uit een verhoging als gevolg van de CAO-ontwikkeling (+4,5%) en voor ca. € 600.000 uit een toename van de loonkosten in verband met een formatiegroei van 6,5 fte.

3C Regiozaken

Het budget voor het samenwerkingsverband Holland Rijnland is geïndexeerd maar neemt als gevolg van de ingevulde bezuiniging iets af.

Reserves

De mutaties in 2024 betreffen de reserve bedrijfsvoering die in 2024 is opgeheven. De mutatie in 2025 betreft de aanwending van de reserve rekenkamer voor het uitgevoerde onderzoek afhandeling verkeersmeldingen.

Algemene dekkingsmiddelen

Algemeen

Inleiding

De uitvoering van de plannen in de 3 programma's kost natuurlijk geld. De algemene dekkingsmiddelen omvatten de algemene inkomsten van de gemeente waarmee we die plannen betalen. We volgen hier de indeling die het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voorschrijft.

Wat willen we bereiken?

Een degelijk financieel beleid

Een degelijk financieel beleid is een randvoorwaarde voor het uitvoeren van de plannen. Ons beleid heeft de volgende uitgangspunten:

- De begroting is structureel en reëel in evenwicht in het meerjarenperspectief. Structurele lasten dekken we met structurele baten. Voor zover reserves zijn ingezet als structureel dekkingsmiddel maken die mutaties deel uit van het structureel evenwicht.
- Nieuw beleid dekken we door oud beleid te schrappen. Bezuinigingen vanuit het Rijk voeren we altijd door in veld waar het om gaat.
- Meevallers gaan in de algemene reserves en tegenvallers dekken we binnen het programma. Er zijn wel enkele uitzonderingen. Het uitgangspunt is dan dat we de mee- en tegenvallers verrekenen met de daarvoor ingestelde reserves en voorzieningen.
- We verhogen de lokale lasten, zoals OZB en afvalstoffenheffing, jaarlijks met de inflatiecorrectie. Een uitzondering is de jaarlijkse verhoging van de rioolheffing volgens het Integraal Waterketenprogramma (IWKp). Deze jaarlijkse extra verhoging van 3% is voor toekomstige investeringen in vervanging rioleringen. Ter beperking van de begrotingstekorten verhogen we de tarieven voor de afvalstoffenheffing en de rioolheffing naar een niveau waarop deze heffingen 100% kostendekkend worden.
- De ratio weerstandsvermogen valt in klasse C (voldoende) of hoger.

Wat gaan we ervoor doen?

Kadernota

In de Kadernota schetsen we de ontwikkeling van het meerjarenbeeld op financieel gebied. In de laatste kadernota is de ontvangen compensatie van het rijk voor de extra kosten jeugdzorg meegenomen. Verder is opnieuw gekort op budgetten waar sprake was van begrotingsruimte. Tenslotte werken de besluiten van de bezuinigingsmaatregelen van vorig jaar ook door in de programmabegroting 2026. De Kadernota geeft richting aan de uitwerking van de begroting. De financiële positie in deze begroting legt verder uit in welke mate de begroting structureel en reëel sluitend is.

Belastingen

We leggen de nieuwe belastingverordeningen uiterlijk in december 2025 voor in de raadsvergadering. Ook de tarieventabellen 2026 worden dan voorgelegd. Naast de trendmatige stijging van de opbrengsten worden de tarieven afvalstoffenheffing en de rioolheffing in 2026 verhoogd teneinde tot een 100% kostendekkende exploitatie te komen. De voorwaarde is dat de tarieven niet meer dan kostendekkend zijn. Uiteraard houden we rekening met areaalontwikkelingen en de wettelijke maxima.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp en het landelijk gemiddelde van de laatste drie jaren c.q. metingen.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Nederland	Bron
4	Woonlasten éénpersoonshuishouden in €	2020	755	700	COELO, Groningen
		2021	799	733	
		2022	944	823	
		2023	956	860	
		2024	1.026	n.n.b.	
		2025	1.115	957	
4	Woonlasten meerpersoonshuishouden in €	2020	981	773	COELO, Groningen
		2021	982	810	
		2022	1.132	905	
		2023	1.140	942	
		2024	1.230	n.n.b.	
		2025	1.336	1.050	
4	Gemiddelde WOZ waarde van alle woningen x € 1.000	2020	305	271	CBS - Statistiek Waarde Onroerende Zaken
		2021	334	290	
		2022	361	317	
		2023	412	368	
		2024	423	379	
		2025	450	398	

Wat mag het kosten?

Decade Include: Programma Begroting

Algemene Dekkingsmiddelen		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A Lokale heffingen	Lasten	484	406	424	419	419	419
	Baten	-9.046	-9.759	-10.055	-10.056	-10.056	-10.154
Saldo		-8.563	-9.354	-9.631	-9.638	-9.637	-9.734
B Algemene uitkering	Lasten	-	-	-	-	-	-
	Baten	-51.242	-52.666	-53.644	-53.616	-52.718	-52.903
Saldo		-51.242	-52.666	-53.644	-53.616	-52.718	-52.903
C Dividend	Lasten	-	9	33	32	32	32
	Baten	-1.153	-845	-866	-866	-866	-866
Saldo		-1.153	-835	-834	-835	-835	-835
D Saldo financiering	Lasten	275	243	-195	37	272	451
	Baten	-763	-235	-	-	-	-
Saldo		-488	8	-195	37	272	451
E Overige algemene dekkingsmiddelen	Lasten	57	250	-	84	84	84
	Baten	-33	-	-874	-143	-	-
Saldo		25	250	-874	-59	84	84
Programma	Lasten	816	908	262	572	807	986
	Baten	-62.237	-63.505	-65.440	-64.682	-63.640	-63.923
Saldo van baten en lasten		-61.421	-62.596	-65.178	-64.110	-62.833	-62.937
Reserves	Toevoeging	50.596	2.345	494	344	-	-
	Onttrekking	-38.353	-6.397	-1.257	-1.371	-1.340	-1.866
Mutaties reserves		12.243	-4.053	-763	-1.027	-1.340	-1.866
Resultaat		-49.177	-66.649	-65.941	-65.137	-64.173	-64.803

Verklaring 2026 ten opzichte van 2025 > € 50.000

A Lokale heffingen, waarvan de besteding niet gebonden is

De baten uit lokale heffingen zijn met de trendmatige verhoging van 3% toegenomen.

B Algemene uitkering

De algemene uitkering neemt met bijna € 1 miljoen toe. De belangrijkste oorzaak voor de toename is de loon- en prijsontwikkeling t.o.v. 2025 van € 2,74%. Daarmee neemt de algemene uitkering met € 1.345.000 toe. De verhoging van de aftrekpost voor OZB-belastingcapaciteit is ca € 200.000 en de verlaging van de stelpost voor de uitkering uit het btw-compensatiefonds met € 150.000 verklaren de ontwikkeling verder.

C Dividend

De dividenduitkering is verhoogd omdat de in 2025 ontvangen dividenduitkering van de BNG iets hoger is uitgevallen dan de raming. Daarop is het meerjarenbeeld aangepast. De rentelasten staan in 2025 op nul maar zijn voor 2026 weer tegen omslagrente opgevoerd. Per saldo dus geen wijziging.

D Saldo financiering

De ramingen 2025 zijn gewijzigd. De doorberekende rente is in 2025 op nul gesteld omdat we in dat jaar meer rente ontvangen dan betalen. Dat betekent dat de raming van de lasten 2025 gelijk is aan de rentelasten voor de opgenomen geldleningen. In de raming voor 2026 zijn de rentelasten voor opgenomen geldleningen van € 393.000 verlaagd met de door te berekenen rente van € 588.000 (op basis van een omslagrente van 0,5%).

De baten voor 2025 betreffen de rentevergoeding die de gemeente van het ministerie van Financiën ontvangt voor het aanhouden van overtollige middelen in de schatkist. De raming voor 2026 staat op nul in de verwachting dat de overtollige middelen worden aangewend voor de investeringen in 2025.

E Overige algemene dekkingsmiddelen

In 2025 staan aan de lastenkant de sloopkosten voor de brandweerkazerne geraamd. Die vallen in 2026 weg. In 2026 zien wel wel de geraamde opbrengst verkoop van de gronden brandweerkazerne.

Decade Include: Programma Begroting

Reserves programma AD		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Algemene reserve	Toevoeging	44.041	345	-26	201	-	-
	Onttrekking	-37.466	-5.704	-484	-623	-	-
Saldo		6.575	-5.359	-510	-422	-	-
Reserve ter dekking kapitaallasten	Toevoeging	880	2.000	520	143	-	-
	Onttrekking	-734	-693	-773	-749	-759	-738
Saldo		146	1.307	-253	-606	-759	-738
Behoedzaamheidsreserve	Toevoeging	5.675	-	-	-	-	-
	Onttrekking	-153	-	-	-	-581	-1.128
Saldo		5.522	-	-	-	-581	-1.128
Totaal	Toevoeging	50.596	2.345	494	344	-	-
	Onttrekking	-38.353	-6.397	-1.257	-1.371	-1.340	-1.866
Reserves programma AD		12.243	-4.053	-763	-1.027	-1.340	-1.866

De informatie over de stortingen en onttrekkingen staat in de financiële begroting, onderdeel F: Reserves.

Overhead, vennootschapsbelasting en onvoorzien

Algemeen

Overhead

In het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) voor provincies en gemeenten staan specifieke regels voor de overhead. Dit besluit gaat over de definitie van de overhead en de verplichting dat de kosten van de overhead apart in de begroting worden opgevoerd. Het doel van deze regels is om meer inzicht te krijgen in de totale overheadkosten van de hele organisatie.

In de notitie overhead van 2023 is de definitie van overhead herzien. Zo worden de kosten van leidinggevend in het primaire proces zoveel mogelijk toegerekend aan de taakvelden waarvoor zij werkzaam zijn. In de begroting rekenen we de directe kosten toe aan de taakvelden. Deze directe kosten komen vooral terug in de programma's 1, 2 en 3. De directe loonkosten uit programma 3B worden volgens de capaciteitsplanning verdeeld over de voorgeschreven taakvelden. In het "Overzicht per taakveld" in deze begroting zijn de baten en lasten per taakveld gepresenteerd. Dit hoofdstuk geeft een overzicht van de overheadkosten. Dat zijn:

- kosten die ondersteunend en niet direct dienstbaar zijn aan de externe klant of het externe product
- kosten voor de sturende taken van hiërarchisch leidinggevend op het domein bedrijfsvoering

De definitie van overheadkosten is: 'alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces'. Daarmee bestaat de overhead in elk geval uit de kosten voor:

- leidinggevend in het ondersteuningsproces (hiërarchisch)
- financiën, toezicht en controle op de eigen organisatie
- personeel en organisatie/HRM
- inkoop, inclusief aanbesteding en contractmanagement
- interne en externe communicatie, met uitzondering van klantcommunicatie
- bestuurszaken en bestuursondersteuning
- informatievoorziening en automatisering (ICT)
- facilitaire zaken en huisvesting (eigen personeel)
- documentatie en informatieverstrekking (DIV), inclusief expertiseontwikkeling en advies over de procesinrichting
- managementondersteuning

Vennootschapsbelasting

Sinds 2016 rust er een vennootschapsbelastingplicht op de winstgevendende ondernemingsactiviteiten van de gemeente. In de begroting nemen we budget van € 1.000 op voor vennootschapsbelasting. We verwachten namelijk dat we niet gaan afdragen, met uitzondering van een klein bedrag voor de heffing op de opbrengst van restafval.

Overigens kunnen we de werkelijke hoogte van de vennootschapsbelasting in 2026 pas bepalen als de cijfers en de feitelijke omstandigheden bekend zijn. Alleen de ondernemingsactiviteiten binnen de gemeente komen in aanmerking voor de vennootschapsbelastingplicht. Die activiteiten moeten aan de volgende criteria voldoen:

- een duurzame organisatie van kapitaal en arbeid
- deelname aan het economisch verkeer
- een winstoogmerk of vermogensoverschotten

Onvoorzien

De algemene post onvoorzien kunnen we niet toewijzen aan een programma. Deze nemen we hier verplicht apart op.

Waar staat je gemeente

Sinds 2017 nemen we de verplicht voorgeschreven beleidsindicatoren op in de programmabegroting en de jaarrekening. Zo is het makkelijker om gemeenten met elkaar te vergelijken. De voor dit programma relevante indicatoren staan in de tabel hieronder. De gegevens komen van www.waarstaatjegemeente.nl en worden steeds met de peildatum van 1 september van het lopende jaar opgevraagd. De indicatoren kijken in principe terug en hebben geen voorspellende waarde. Onderstaande indicator wordt door ons zelf berekend. In dit geval nemen we ook de berekende waarde volgens de begroting op. In de tabel staan de cijfers van Leiderdorp, landelijk gemiddelden van deze indicator zijn niet beschikbaar.

Progr.	Indicator / eenheid	periode	Leiderdorp	Bron
5	Overhead in een percentage van de totale lasten	2020 (R)	14	Eigen begroting
		2021 (R)	16	
		2022 (R)	13	
		2023 (R)	14	
		2024 (R)	14	
		2024 (B)	13	
		2025 (B)	13	
		2026 (B)	13	

Wat mag het kosten?

Decade Include: Programma Begroting

Overhead, VPB en onvoorzien		Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
A Overhead	Lasten	11.532	12.686	11.985	11.682	11.674	11.676
	Baten	-22	-6	-7	-7	-7	-7
Saldo		11.509	12.679	11.979	11.675	11.668	11.670
B Vennootschapsbelasting	Lasten	0	1	1	1	1	1
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		0	1	1	1	1	1
C Onvoorzien	Lasten	-	20	20	20	20	20
	Baten	-	-	-	-	-	-
Saldo		-	20	20	20	20	20
Programma	Lasten	11.532	12.706	12.007	11.703	11.695	11.697
	Baten	-22	-6	-7	-7	-7	-7
Saldo van baten en lasten		11.509	12.700	12.000	11.696	11.689	11.691
Resultaat		11.509	12.700	12.000	11.696	11.689	11.691

Verklaring 2026 ten opzichte van 2025 > € 50.000

A Overhead

De kosten van overhead nemen in 2026 af met € 720.000. Omdat in 2025 incidenteel een bedrag van € 413.000 voor inhuur, € 537.000 voor het nieuwe financieel systeem en € 121.000 voor WOO-gelden is opgenomen blijft er een toename van ca € 350.000 over. Door de indexering nemen de budgetten met ca. € 430.000 toe en de kosten voor de organisatieontwikkeling nemen toe met € 107.000. Verder zijn de kosten voor de centrumregeling bedrijfsvoering met ingang 2026 voor € 187.000 toegerekend aan andere programma's in overeenstemming met de verdeling van deze bijdrage naar taakveld conform de BBV-spelregels.

B Vennootschapsbelasting

Geen wijzigingen.

C Onvoorzien

Geen wijzigingen.

Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Inleiding

Deze paragraaf geeft inzicht in de belastingen (volgens artikel 220 tot en met 228 van de Gemeentewet) en heffingen (volgens artikel 228a en 229 van de Gemeentewet) in Leiderdorp. Het gaat om de tariefontwikkelingen, de opbrengsten, de lokale lastendruk, de kostendekkendheid van belastingen en het beleid rondom kwijtschelding.

Inwoners van Leiderdorp dragen met de lokale belastingen en heffingen bij aan het welzijn, de leefbaarheid en de voorzieningen in het dorp. De lokale belastingen en heffingen zijn een belangrijk onderdeel van de gemeentelijke inkomsten.

We maken onderscheid tussen belastingen en heffingen, die ook wel 'rechten' genoemd worden. Belastingen zijn verplichte bijdragen aan de gemeente waar geen directe prestatie tegenover staat. De gemeente vraagt heffingen als we een van onze bezittingen beschikbaar stellen of als we een dienst verlenen aan een individu of onderneming. Ook leges vallen onder heffingen. Leges zijn vergoedingen voor de kosten die de gemeente maakt bij de administratie, zoals het geven van informatie en het verstrekken van vergunningen. We stellen de tarieven van de heffingen vast zodat de verwachte opbrengsten de verwachte lasten niet overstijgen. Onder de lasten vallen ook toevoegingen aan voorzieningen voor noodzakelijke vervangingen van activa.

A. Overzicht van de lokale heffingen

De Belasting samenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR) voert de belastingtaken uit. Daarbij gaat het om het opleggen en invorderen van de gemeentelijke belastingen. Leiderdorp voert zelf alleen lijkbezorgingsrechten, marktgelden en leges uit. De belastingtaken omvatten:

1. onroerende-zaakbelastingen (OZB) (*artikel 220 t/m 220h Gemeentewet*)
2. precariobelasting (*artikel 228 Gemeentewet*)
3. toeristenbelasting (*artikel 224 Gemeentewet*)
4. rioolheffing (*artikel 228a Gemeentewet*)
5. afvalstoffenheffing en reinigingsrechten (*artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet*)
6. lijkbezorgingsrechten (*artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet*)
7. marktgelden (*artikel 229, eerste lid, aanhef en onderdelen a en b, van de Gemeentewet*)
8. leges (*artikel 229, eerste lid aanhef en onderdeel a en b, Gemeentewet*)

B. Ontwikkelingen en actualiteit

Ontwikkeling woonlasten voor inwoners van Leiderdorp

De ontwikkeling van de woonlasten wordt primair bepaald door de trendmatige verhoging van de opbrengsten van 3% in 2026. Bij de bepaling van de tarieven voor de OZB worden de tarieven gecorrigeerd voor de verwachte gemiddelde waardeontwikkeling. De rioolheffing wordt jaarlijks met 3% extra verhoogd. In overeenstemming met het coalitieakkoord worden met ingang van 2026 100% kostendekkende tarieven gerealiseerd voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing. Dit betekent voor deze heffingen een extra verhoging ten opzichte van 2025.

Kostendekkendheid

De paragraaf Lokale heffingen moet inzicht geven in de kostendekkendheid van de heffingen. De totale opbrengsten voor de gemeente mogen immers niet hoger zijn dan de totale lasten die de gemeente moet betalen. Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor hoe we dit moeten doen. Om de totale lasten te bepalen, rekenen we de overhead toe volgens de verdeelsleutel 'personele lasten per taakveld'. Deze systematiek is in de financiële

verordening 2023 vastgesteld. In de afgelopen jaren zijn de tarieven voor de rioolheffing en de afvalstoffenheffing jaarlijks trendmatig verhoogd waarbij we uitkwamen op een dekkingsgraad tussen de 90% en 95%. In overeenstemming met het coalitieakkoord worden met ingang van 2026 100% kostendekkende tarieven gerealiseerd. De meeropbrengst is in de nota 'Het Ravijn Overbruggen' berekend en conform de financiële kadernota met ingang van 2026 opgevoerd ter beperking van de begrotingstekorten. Ook de leges verhogen we in 2026 trendmatig met 3%.

C. Beleid lokale heffingen (tarieven)

Algemeen

In het coalitieakkoord 2022-2026 staat dat we de onroerende-zaakbelastingen alleen met meer dan de trend verhogen als dat nodig is en het niet verantwoord is om verder te bezuinigen op voorzieningen. Volgens de bestaande beleidslijn verhogen we de onroerende-zaakbelasting, de afvalstoffenheffing, de rioolheffing, de precariobelasting, de toeristenbelasting en de leges met de vastgestelde inflatiecorrectie van 3,0%. Daarbij houden we rekening met de 100% dekkingsnorm en de wettelijke maximumtarieven. De definitieve tariefvaststelling vindt plaats in de raad van december 2025. Dan besluit de raad tot vaststelling van de belastingverordeningen 2026.

Onroerende-zaakbelasting (OZB)

We verhogen de OZB opbrengst in 2026 volgens de trend met 3%. Wat dat betekent voor de hoogte van de tarieven, is onder andere afhankelijk van de waardeontwikkeling van woningen en niet-woningen. Voor de precieze OZB-tarieven gebruiken we de meest recente WOZ-waarden. Dat is dus na afronding van de prognoses van de WOZ-waardering.

Beleidsmatige ontwikkeling waardering onroerende zaken

Bewoners kunnen via www.wozwaardeloket.nl de WOZ-waarden van de woningen in hun straat of hun wijk opvragen en vergelijken. Zo krijgen ze meer inzicht in de waardeverhouding tussen hun eigen woning en die van anderen. Ook kunnen inwoners de WOZ-waarde beter controleren. Een transparante WOZ-waarde draagt bij aan de kwaliteit, en daarmee de acceptatie, van deze waarde. Op termijn leidt dit ook tot minder bezwaar- en beroepschriften. Toch houden we in eerste instantie rekening met een stijging van het aantal vragen en bezwaren.

Herwaardering onroerende zaken

De BSGR (Belastingssamenwerking Gouwe-Rijnland) voert de jaarlijkse herwaardering van alle onroerende zaken in Leiderdorp uit. De peildatum voor de waarde ligt één jaar voor het jaar waarop de waarde betrekking heeft. Dit betekent dat we voor de waardering van 2026 uitgaan van de waarde op 1 januari 2025. Dit is wettelijk zo bepaald.

Precariobelasting en toeristenbelasting

We verhogen de tarieven met 3,0%. De tarieven voor toeristenbelasting worden met ingang van 2026 met 15% extra verhoogd.

Rioolheffing

Het tarief voor de rioolheffing berekenen we op basis van het aantal mensen in een huishouden. Er zijn verschillende tarieven voor één-, twee- en meer dan tweepersoonshuishoudens. Voor de niet-woningen gaan we uit van het waterverbruik. In het Integraal waterketenprogramma (IWKp) 2024-2028, dat de raad op 18 december 2023 vaststelde, staat dat de tarieven ieder jaar 3% extra stijgen. Zo kunnen we ook in de toekomst de vervangingen van de riolering betalen. Daarnaast geldt de 3,0% inflatiecorrectie. In 2026 realiseren we een dekkingsgraad van 100%. Dat betekent een extra verhoging van de tarieven met 7,0%.

Kostendekking rioolheffing	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	1.940.113	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-	
Netto kosten taakveld	1.940.113	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	281.983	
Btw	292.379	
Totale kosten	2.514.475	100%
Opbrengst heffingen		
Dekking	-2.512.896	100%

Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten

Ook de tarieven voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten verhogen we met 3,0%. De tarieven stijgen vervolgens nog eens met 3,0% teneinde de dekkingsgraad op 100% te brengen.

Kostendekking afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	4.696.312	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-429.750	
Netto kosten taakveld	4.266.562	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	1.317.621	
Btw	570.163	
Totale kosten	6.154.346	100%
Opbrengst heffingen		
Dekking	-6.132.361	100%

Lijkbezorgingsrechten

De tarieven voor de lijkbezorgingsrechten zijn met ingang van 2022 verlaagd en gedifferentieerd. De tarieven van deze heffing waren tot en met 2025 gefixeerd op het tarief van 2022. Met ingang van 2026 worden de tarieven weer verhoogd met de inflatiecorrectie van 3,0%. Voor deze heffing halen we de beoogde dekkingsgraad van 100% niet. Dat streven we ook niet na. In de raadsbrief van 11 mei 2021 hebben we geconstateerd dat de dekkingsgraad vergelijkbaar is met die van (vrijwel) alle gemeentelijke begraafplaatsen. De dekkingsgraad is hoger dan in 2025 (56%) omdat de baten meer toenemen dan de kosten.

Kostendekking lijkbezorgingsrechten	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	459.675	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-57.066	
Netto kosten taakveld	402.609	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	164.331	
Btw	0	
Totale kosten	566.940	100%
Opbrengst heffingen		
Dekking	-334.483	59%

Marktgelden

De tarieven zijn met 3,0% verhoogd. De dekkingsgraad komt daarmee uit op 20%. Dat is lager dan de 49% in 2025 door een verschuiving in de toegerekende uren die ook effect heeft op de overhead. Pogingen in het verleden om de dekkingsgraad te verhogen zijn niet succesvol gebleken.

Kostendekking marktgelden	Bedrag in euro's	Percentage
Kosten taakveld(en) inclusief (omslag)rente	43.756	
Inkomsten taakveld(en) exclusief heffingen	-3.467	
Netto kosten taakveld	40.289	
<i>Toe te rekenen kosten:</i>		
Overhead inclusief (omslag)rente	8.176	
Btw	16.528	
Totale kosten	64.993	100%
Opbrengst heffingen		
Dekking	-13.007	20%

Leges Titel I, II en III

Volgens de Gemeentewet moeten we in de begroting van 2026 ook de kostendekkendheid van de leges vaststellen. De geraamde baten mogen niet hoger zijn dan de geraamde lasten. Anders gezegd: we mogen geen 'winst' maken op de diensten en producten die wij aanbieden (zie artikel 229b, lid 1, van de Gemeentewet). In het algemeen geldt dat we de tarieven van de leges trendmatig verhogen met 3,0%. De maximumtarieven van onder andere reisdocumenten, rijbewijzen en de Wet op de kansspelen worden door de Rijksoverheid vastgesteld en die nemen wij over.

Om de kostendekkendheid te bepalen, delen we de uren en de materiële kosten van de vakafdeling toe aan de producten. Uiteraard hebben we ook rekening gehouden met werkzaamheden die niet bij de leges horen. Denk aan kosteloze huwelijken, handhaving en bezwaar en beroep. Zo komt een zuivere juridische en financiële berekening tot stand. In de tabel hieronder splitsen we de kostendekkendheid van de leges in hoofdstukken. Voor sommige diensten en producten ramen we in de begroting geen baten. Daarom hebben we daarvoor geen kostendekkendheidspercentage vastgesteld. Voorbeelden zijn de verstrekkingen uit het kiezersregister, vastgoedinformatie, bestuursstukken en

prostitutiebedrijven. Dit is in lijn met de huidige rechtspraak. Een gemeente hoeft namelijk niet van alle diensten in de verordening en de tarieventabel vast te leggen hoe ze de kosten raamt.

Recapitulatie kostendekkendheidstarieventabel Leiderdorp per belastingjaar 2026					
Hoofdstuk		Kosten	Waarvan de overhead	Opbrengsten	Percentage
Totaal		€ 1.792.047	€ 554.239	€ 1.087.770	61%
TITEL I	Algemene dienstverlening	€ 962.454	€ 240.281	€ 760.712	79%
TITEL II	Dienstverlening vallend onder fysieke leefomgeving/ omgevingsvergunning	€ 763.663	€ 282.510	€ 305.126	40%
TITEL III	Dienstverlening vallend onder Europese dienstenrichtlijn	€ 65.931	€ 31.448	€ 21.932	33%

De tabel laat zien dat de kostendekkendheid over de hele verordening uitkomt op 61%. We maken dus geen ‘winst’ op de diensten en producten die wij aanbieden. We overschrijden de maximale norm van 100% niet. Het totale beeld verandert niet maar zowel de kosten als de baten nemen toe met een bedrag van € 468.000 ten opzichte van de begroting 2025. De verhoging is het gevolg van de algemene indexering van de baten en lasten aangevuld met een aanpassing van de leges voor reisdocumenten en de daaraan verbonden afdrachten aan het rijk. De aanpassing is doorgevoerd op basis van realisatie in 2023 en 2024. Verhoudingsgewijs nemen de baten meer toe waardoor de dekkingsgraad van 47% in 2025 oploopt naar 61% in 2026.

Zowel binnen de titels als binnen de hoofdstukken is kruissubsidiëring toegestaan. Bij kruissubsidiëring gebruiken we bewust lagere leges tarieven voor de ene dienst en hogere leges tarieven voor de andere dienst. Bijvoorbeeld, binnen Titel II, de dienstverlening die gaat over omgevingsvergunningen, zijn de tarieven voor kleinere bouwactiviteiten minder kostendekkend dan de tarieven voor grotere bouwactiviteiten. Dit is een bewuste keuze, die niet afwijkt van de landelijke tendens en ook niet onredelijk is. Zoals het BBV voorschrijft, geeft de tabel apart weer welk deel van de kosten overhead is. Het gaat hier om een opslag op het basisuurtarief (per fte). Dit zijn onder andere de kosten voor huisvesting en de ondersteunende diensten van de centrumgemeente.

D. Opbrengsten

Het eigen belastinggebied van de gemeente omvat drie belastingsoorten (de OZB, de precariobelasting en de toeristenbelasting) en 5 heffingen (de rioolheffing, de afvalstoffenheffing en het reinigingsrecht, de lijkbezorgingsrechten, de marktgelden en de leges). De totale opbrengst in 2026 is € 20,11 miljoen.

Soort	Begroting 2025 na begr.wijz.juli	Begroting 2026	Verschil	in %
1. Onroerende-zaakbelastingen	-9.594.946	-9.876.128	281.182	2,9%
2. Precariobelasting	-26.109	-26.840	731	2,8%
3. Toeristenbelasting	-127.733	-141.770	14.037	11,0%
4. Rioolheffing	-2.266.430	-2.512.896	246.466	15,5%
5. Afvalstoffenheffing en reinigingsrechten	-5.654.079	-6.132.361	478.282	7,0%
6. Lijkbezorgingsrechten	-321.274	-334.483	13.209	4,1%
7. Marktgelden	-12.628	-13.007	379	3,0%
8. Leges Titel 1 - Algemene dienstverlening	-733.014	-760.712	27.698	3,8%
8. Leges Titel 2 - Omgevingsvergunning	-271.239	--305.126	33.887	12,5%
8. Leges Titel 3 - Dienstverlening overig	-11.465	-11.251	-214	-1,9%
Totaal	-19.018.917	-20.114.574	1.095.657	5,8%

De tabel maakt de trendmatige verhoging van 3,0% in de meeste gevallen zichtbaar. De extra verhoging van de toeristenbelasting, rioolheffing en de afvalstoffenheffing lichtten we eerder al toe. De opbrengst leges (Titel 1, 2 en 3) valt hoger uit door een extra verhoging van de leges voor omgevingsvergunningen met 10% als dekkingsmaatregel om de tekorten te beperken. Deze verhoging is in de financiële kadernota 2025-2028 aangekondigd.

E. Lokale lastendruk

De gemeentelijke woonlasten zijn het gemiddelde bedrag dat een huishouden in een gemeente betaalt aan OZB, rioolheffing en afvalstoffenheffing. In de tabel hieronder vergelijken we de woonlasten van Leiderdorp met de woonlasten van andere gemeenten in 2025.

Vergelijking lastendruk met omliggende gemeenten in 2025

Gemeente	Woonlasten eenpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Katwijk	1.047	1.188
Leiden	1.033	1.322
Leiderdorp	1.115	1.336
Leidschendam-Voorburg	1.007	1.085
Oegstgeest	1.398	1.606
Teylingen	951	1.112
Voorschoten	1.441	1.539
Wassenaar	1.589	1.842
Zoeterwoude	1.195	1.214

Vergelijking lastendruk met gemeenten met vergelijkbaar aantal inwoners in 2025

Gemeente	Inwoneraantal (2025)	Woonlasten eenpersoons huishoudens	Woonlasten meerpersoons huishoudens
Achtkarspelen	28200	905	1.007
Ermelo	28131	1.092	1.175
Buren	27978	1.287	1.309
Leiderdorp	27751	1.115	1.336
Veendam	27687	1.026	1.102
Heemstede	27638	1.342	1.433
Brunssum	27534	974	1.021

Bron: www.coelo.nl

F. Kwijtscheldingsbeleid

Niet iedere inwoner van Leiderdorp kan de gemeentelijke belastingen betalen. Die inwoners kunnen kwijtschelding aanvragen. Iedereen met een inkomen op bijstandsniveau en zonder vermogen komt in aanmerking voor kwijtschelding van de lokale lasten.

De BSGR beoordeelt de aanvragen voor kwijtschelding. De medewerkers van de BSGR kijken of de burger inderdaad de gemeentelijke belastingen niet kan betalen. Dat stellen ze vast op basis van de belastingcapaciteit. De BSGR kan alleen de onroerende-zaakbelastingen, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing kwijtschelden. In de praktijk gaat het vooral om kwijtschelding van de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Om de belastingcapaciteit van een burger te berekenen, nemen ze het vermogen, het netto besteedbaar inkomen en verschillende normbedragen mee die door het Rijk zijn vastgesteld. Ook voert het Inlichtingenbureau (IB) een toetsing uit van het recht op kwijtschelding die automatisch gaat. Met deze toetsing verlagen we de administratieve lasten voor de burgers en verkorten we de afhandeltermijnen.

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

1. Inleiding

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is de relatie tussen de weerstandscapaciteit en alle risico's waarvoor geen maatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn voor de financiële positie. Het weerstandsvermogen wordt uitgedrukt in een 'ratio weerstandsvermogen' en afgezet tegen de algemeen geldende weerstandsnorm. Die ratio geeft de mate aan waarin de gemeente in staat is om tegenvallers op te vangen zonder effecten op het voorzieningenniveau.

Weerstandscapaciteit

De middelen en mogelijkheden waarover de gemeente beschikt of kan beschikken om niet begrote kosten te dekken, vormen samen de weerstandscapaciteit. De weerstandscapaciteit bestaat uit algemene reserves en de post onvoorzien. Welke componenten een gemeente precies tot de weerstandscapaciteit wil rekenen, is een politieke afweging. Het resultaat van die afweging van Leiderdorp staat in de financiële verordening 2023.

Risicomanagement

Een risico is een mogelijke gebeurtenis met een negatief gevolg voor de organisatie. De gemeente wil de risico's die ze loopt zo veel mogelijk beheersen. Dat kan door ze structureel en op systematische wijze te identificeren, prioriteren, analyseren en beoordelen. Een goed systeem van risicomanagement stelt bestuurders en managers in staat om passende beheersmaatregelen te nemen voor risico's die het behalen van de doelstellingen van de organisatie bedreigen.

2. Risico's

Risico-overzicht

We brengen de risico's in kaart met een risicoprofiel. Dit risicoprofiel maakten we met een risicomanagementinformatiesysteem dat meerdere gemeenten gebruiken. Dit systeem brengt risico's systematisch in kaart. Vervolgens beoordelen alle teams binnen de gemeente de risico's. Gebaseerd op het beleidskader weerstandsvermogen en risicomanagement laat het overzicht hieronder de 10 grootste risico's zien. Het zijn de risico's met de hoogste bijdrage - nadat een beheersmaatregel is getroffen - aan de berekening van de benodigde weerstandscapaciteit. Onderaan de tabel staat het totaalbedrag voor de overige risico's.

Tabel 1: de 10 belangrijkste risico's

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
2	Bij de transformatie van de Baanderij komt de beoogde dekking van voorkeursontwikkelingscenario 4 niet of in onvoldoende mate tot stand. Hierdoor zijn extra investeringen van de gemeente noodzakelijk.	<i>In voorbereiding</i> Pas tot (deel)investeringen overgaan als (delen van) het kostenverhaal zeker zijn gesteld.	30%	4.000.000	10,75%
2	Als gevolg van het niet tijdig ontwikkelen/bebouwen van kavels zullen de tijdelijke geluidschermen in 2024 moeten worden vervangen door permanente schermen.	<i>Suggestie</i> Extra verkoopinzet en/of nagaan of en hoe verkoopbeperkingen opgeheven kunnen worden (vroegtijdig overleg met RWS).	70%	1.000.000	9,05%

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
2	De hoogte van de algemene uitkering daalt na 2027 fors door de korting op het gemeentefonds. Door compensatie van het rijk is het ravijnjaar doorgeschoven van 2026 naar 2028. wel is het structurele nadeel afgenomen. Overigens pakt de nieuwe financieringssysteem ook ongunstig voor gemeenten uit. Het ziet er naar uit dat we onvoldoende worden gecompenseerd voor de loon- en prijsontwikkeling maar ook dat de nieuwe systematiek bijvoorbeeld geen rekening houdt met de toenemende kosten van de vergrijzing. Met andere woorden de onzekerheden blijven onverminderd groot.	<i>Actief</i> Om dit risico te dekken hebben we de behoedzaamheidsreserve Algemene Uitkering ingesteld. Mee- en tegenvallers ten opzichte van de vastgestelde begroting verrekenen we met deze reserve. De behoedzaamheidsreserve maakt deel uit van de algemene reserves.	50%	1.500.000	6,59%
2	Door de aantrekkende markt bestaat de kans dat de realisatie van aanbestedingen niet binnen het budget blijft. Indexering onderhoudscontracten incl loon- en prijsontwikkeling. Hogere uitgaven en tekort op exploitatiebudgetten en voorzieningen. Andere optie is een lager onderhoudsniveau.	<i>Actief</i> Scherp sturen op inschrijvingen	70%	900.000	5,52%
1	Informatiediefstal (digitaal en papier)	<i>Actief</i> Goede beveiliging (firewall). Strengere regels voor vertrouwelijke informatie in afsluitbare papier containers <i>Actief</i> Het tijdig melden van een eventueel datalek	30%	1.500.000	3,96%
1	Financiering Jeugdhulp- Omdat de middelen vanuit het Rijk niet toereikend zijn, voegen we middelen uit de sociale reserve toe aan het jeugdhulpbudget. Het risico is reëel dat we de komende jaren niet uitkomen met de financiën.	<i>Actief</i> Gemeenten zijn met het Rijk in gesprek over de tekorten op het jeugdhulpbudget. Daarnaast willen de gemeenten in de Leidse regio met het programma jeugdhulp Leidse regio de druk op de duurdere vormen van jeugdhulp verminderen. Onder andere door de gemeentelijke toegang te verstevigen. In regio Holland Rijnland zijn gemeenten bezig met de aanpak wachttijden, onderzoeken of er fundamentele wijzigingen in het stelsel gemaakt kunnen worden, en voorbereiding op de implementatie van de Hervormingsagenda.	90%	750.000	3,95%
	Achterblijven gewenste ontwikkelingen WBI-gebied. Er kan geen of geen volledig aanspraak gemaakt worden op de WBI-subsidie. Gemeente kan beoogde investeringen niet maken of moet reeds gemaakte uitgaven daarmee niet bekostigen.		30%	1.000.000	3,30%
2	Schade als gevolg van constructiefouten in kunstwerken	<i>Actief</i> 1. Signalen over potentiële gevolgschade actief oppakken en onderzoeken. 2. Onderzoeksresultaten omzetten naar maatregelen om de risico's te beperken	50%	600.000	2,64%

PRG	Risico (incl.gevolg)	Beheersmaatregel	Kans	Financieel gevolg (max) in €	Invloed
2	De onderhoudsbudgetten zijn mogelijk op de lange termijn niet toereikend voor de instandhouding van de openbare ruimte op de door de raad vastgestelde onderhoudsniveau.	<i>Actief</i> Actualisatie IBOR	50%	500.000	2,19%
	De ICT-omgeving sluit in de uitvoering onvoldoende aan op wensen en behoeften van inwoners en medewerkers	<i>Actief</i> 1. aansluiting zoeken bij landelijk advies over informatievoorziening 2. inventarisatie betrokken systemen inclusief verwachte knelpunten 3. beginnen met veilige ict-toepassingen, bewezen technologie <i>Acties</i> 1. audit tbv toets privacy en veiligheid gegevens 2. duidelijke afspraken en protocol over informatiebeveiliging en privacy gegevens 3. informatievoorziening inrichten vanuit principe klant is eigenaar dossier en medewerkers hebben toegang	90%	250.000	1,98%
Totaal grote risico's				12.000.000	
Overige risico's				22.607.644	
Totaal alle risico's				34.607.644	

Veranderingen in top 10 van risico's

Ten opzichte van de jaarrekening 2024 vonden twee wijzigingen plaats in de top 10:

Uit de top 10:

- Regionale samenwerking verloopt moeizaam of uitvoerende samenwerkingsverbanden kunnen uitvallen.
- Transformatie sociaal domein krijgt onvoldoende vorm

In de top 10:

- Achterblijven ontwikkelingen WBI-gebied waardoor geen aanspraak gemaakt kan worden op de WBI-subsidie.
- De ICT-omgeving sluit in de uitvoering onvoldoende aan op wensen en behoeften van inwoners en medewerkers.

Benodigde weerstandscapaciteit

Op basis van de vastgestelde risico's voerden we een risicosimulatie uit. Dit doen we omdat het reserveren van het maximale bedrag van € 34.607.644 voor alle risico's ongewenst is. De risico's zullen immers niet allemaal tegelijk en in hun maximale omvang optreden. In de simulatie gingen we uit van een zekerheidspercentage van 90%. Hieruit volgt dat het met een benodigde weerstandscapaciteit van € 8.051.437 voor 90% zeker is dat we alle eventueel optredende risico's kunnen afdekken. Alle risico's waarvoor geen of onvoldoende beheersmaatregelen zijn getroffen en die van materiële betekenis kunnen zijn in relatie tot de financiële positie, bepalen samen de benodigde weerstandscapaciteit. De tabel hieronder bevat een overzicht van de meest relevante percentages en de corresponderende benodigde weerstandscapaciteit.

Tabel 2: Benodigde weerstandscapaciteit bij verschillende zekerheidspercentages

Percentage	Bedrag (€)
75%	6.696.640
80%	7.048.340
85%	7.487.411
90%	8.051.437
95%	8.870.235

3. Beschikbare weerstandscapaciteit

De weerstandscapaciteit bestaat uit geraamde algemene reserves per 31 december 2026 en de post onvoorzien 2026.

Tabel 3: Beschikbare weerstandscapaciteit

Weerstand	Capaciteit (€)
Algemene reserve	18.676.061
Bouw- en grondexploitaties	7.127.922
Behoedzaamheidsreserve Gemeentefonds	9.802.256
Begroting: Onvoorziene lasten	20.113
Totale weerstandscapaciteit	35.626.351

4. Weerstandsvermogen

Om te bepalen of het weerstandsvermogen toereikend is, moeten we de relatie leggen tussen de financieel gekwantificeerde risico's met de bijbehorende benodigde weerstandscapaciteit en de beschikbare weerstandscapaciteit. De relatie tussen beide componenten is:

Ratio weerstandsvermogen =	Beschikbare weerstandscapaciteit	=	€ 35.626.351	=	4,42
	Benodigde weerstandscapaciteit		€ 8.051.437		

De raad heeft in de Financiële Verordening de ratio weerstandsvermogen bepaald op minimaal 1.0 (tenminste voldoende). In de praktijk bewoog die ratio zich de afgelopen jaren boven de 2.0 waarmee het weerstandsvermogen zich volgens de normtabel kwalificeerde als 'uitstekend'.

Omdat de risico's zijn afgenomen en door de versterking van de algemene reserves valt de ratio weerstandsvermogen met 4,4 ineens een stuk hoger uit. De versterking van de algemene reserves is doorgevoerd om de mogelijkheid om reserves in te kunnen zetten als structureel dekkingsmiddel, te maximaliseren. Tot op heden is er geen plafond bepaald voor de hoogte van de algemene reserves. Dat is wellicht ook niet nodig, maar het verhogen van de algemene reserves is natuurlijk geen doel op zich. Te overwegen valt om de ratio weerstandsvermogen bijvoorbeeld te maximaliseren op 5.0. Op dit moment zien wij daarvoor nog geen aanleiding, maar in de toekomst kan dat een punt van aandacht worden.

Als onderdeel van de Financiële Kadernota 2025-2028 is besloten om het plafond van de behoedzaamheidsreserve te vervangen door een 'signaleringswaarde' van 10% van de algemene uitkering. In het kader van de versterking van de algemene reserves is de stand van de behoedzaamheidsreserve per 1 januari 2025 op € 9,8 miljoen gebracht. Tegelijkertijd zijn de begrotingstekorten in de meerjarenraming afgenomen. Indien compensatie door de Rijksoverheid uitblijft zal het begrotingstekort van € 0,6 miljoen in 2028 en € 1,1 miljoen per jaar vanaf 2029 afgedekt moeten worden. Wat in die situatie een passend plafond voor deze reserve is valt nu nog niet te zeggen. Wij zijn voornemens om daarover bij de programmabegroting 2027 een uitspraak te doen.

Tabel 4: Weerstandsnorm

Waarderingscijfer	Ratio	Betekenis
A	> 2.0	uitstekend
B	1.4-2.0	ruim voldoende
C	1.0-1.4	voldoende
D	0.8-1.0	matig
E	0.6-0.8	onvoldoende
F	< 0.6	ruim onvoldoende

De normtabel is ontwikkeld met de Universiteit Twente. De tabel geeft een waardering aan de berekende ratio. Onze ratio valt in klasse A hetgeen duidt op een weerstandsvermogen dat uitstekend is.

Uitgaande van een gelijke benodigde weerstandscapaciteit en de verwachte beschikbare capaciteit zal de ratio ook de komende jaren de kwalificatie 'uitstekend' krijgen. Het verwachte verloop van de ratio voor de komende jaren is als volgt:

Tabel 5: Prognose meerjaren

Ratio weerstandsvermogen	Ratio	Betekenis
31-12-2026	4,42	uitstekend
31-12-2027	4,37	uitstekend
31-12-2028	4,29	uitstekend
31-12-2029	4,15	uitstekend

5. Kengetallen

In de paragraaf weerstandsvermogen en risicobeheersing staan vijf financiële kengetallen. Het opnemen van deze kengetallen is verplicht. Naast deze kengetallen moeten we ook een beoordeling geven van de onderlinge verhouding van deze kengetallen in relatie tot de financiële positie. De kengetallen en de beoordeling geven samen op een eenvoudige manier inzicht in de financiële positie van de gemeente. De manier waarop we de kengetallen moeten berekenen is vastgelegd in een ministeriële regeling. De VNG ontwikkelde een aantal signaalwaarden voor een grofmazige waardering van deze indicatoren. We hebben de kengetallen berekend op basis van de geprognosticeerde balans en de begroting 2026.

Tabel 5: Financiële kengetallen

Kengetallen		Realisatie	Begroting				
		2024	2025	2026	2027	2028	2029
1a. Netto schuldquote		12,8%	50,4%	57,2%	66,9%	75,6%	81,6%
1b. Netto schuldquote gecorr. voor alle verstrekte leningen		12,8%	50,4%	57,2%	66,9%	75,6%	81,6%
2. Solvabiliteitsratio		45,0%	38,7%	36,6%	34,3%	32,3%	30,5%
3. Grondexploitatie		0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%	0,0%
4. Structurele exploitatieruimte		4,9%	2,2%	1,1%	0,8%	0,1%	0,1%
5. Gemeentelijke belastingcapaciteit		123,7%	126,9%	126,9%	126,9%	126,9%	126,9%

	Voldoende	Matig	Onvoldoende
Netto schuldquote	< 100	100 > < 130	> 130
Netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen	< 100	100 > < 130	> 130
Solvabiliteitsratio	> 50	30 < > 50	< 30
Structurele exploitatieruimte	> 0,6	0 > < 0,6	0
Grondexploitatie		geen norm	
Belastingcapaciteit	< 100	100 > < 120	> 120

- De netto schuldquote vergelijkt de leningen van de gemeente (met aftrek van de geldelijke bezittingen) met de totale baten van de begroting. Deze indicator geeft inzicht in de mate waarin de begroting 'vastligt' voor rente en aflossing. In de ontwikkeling van de schuldquote zien we een geleidelijke toename die wordt veroorzaakt door een toename van de voorgenomen investeringen volgens het investeringsplan, met de daaraan verbonden financieringsbehoefte. Tabel 5 presenteert ook de schuldquote gecorrigeerd voor de leningen die de gemeente heeft uitstaan; deze middelen vloeien immers op termijn terug. Hoewel beide indicatoren oplopen, scoort de gemeente Leiderdorp voor alle jaren een **'voldoende'**.
- De solvabiliteit geeft de mate aan waarin de gemeentelijke bezittingen (balanstotaal) zijn gefinancierd uit eigen middelen (eigen vermogen). Anders gezegd: het aandeel van het eigen vermogen in het totaal vermogen. Hoe hoger de verhouding eigen vermogen is ten opzichte van het totale vermogen (het financiële kengetal solvabiliteitsratio), hoe gezonder de gemeente. De gemeente Leiderdorp scoort volgens de VNG-signaalwaarde **'matig'**. Het is in dit verband overigens goed om te weten dat lokale overheden de facto 'solvabiliteitsvrij' zijn en dus altijd aan de verplichtingen op lange termijn kunnen voldoen.
- Het financiële kengetal grondexploitatie geeft aan hoe groot de investeringen in grondposities (boekwaarde) zijn ten opzichte van de jaarlijkse baten. Voor deze indicator zijn geen signaalwaarden geformuleerd. De boekwaarde op zich zegt immers niets over de mate waarin vraag en aanbod op elkaar aansluiten en in hoeverre de investeringen dus kunnen worden terugverdiend. Paragraaf 7 brengt hier meer duidelijkheid in.
- De indicator structurele exploitatieruimte geeft aan hoe de structurele vrije ruimte (structurele baten min structurele lasten) zich verhoudt tot de totale begrotingsbaten. Dit laat zien in hoeverre de gemeente in staat is om structurele tegenvallers op te vangen. Voor het begrotingstoezicht door de provincie is de structurele begrotingsruimte 'voldoende' wanneer deze groter is dan 0. Voor 2026 en 2027 scoort deze indicator volgens de VNG-signaalwaarde **'voldoende'**. Bedacht moet echter worden dat in deze indicator de structurele inzet van de algemene reserves (op

basis van de nieuwe spelregels) is meegenomen. Daardoor geeft deze indicator in vergelijking met het verleden een enigszins vertekend beeld. Zonder de inzet van die reserves zien we immers in 2028 en 2029 begrotingstekorten.

- De indicator belastingcapaciteit drukt uit hoe de woonlasten van een meerpersoonshuishouden (OZB, afvalstoffenheffing en rioolheffing) zich verhouden tot het gewogen landelijk gemiddelde. Hoge woonlasten ten opzichte van het landelijk gemiddelde drukken uit in hoeverre de gemeente de eigen inkomsten aanspreekt en dus ook beperkt is in het verkrijgen van extra inkomsten. Woonlasten onder het landelijk gemiddelde waardeert VNG als 'voldoende', woonlasten tussen het landelijk gemiddelde en 120% als 'matig' en woonlasten hoger dan 120% als 'onvoldoende'. De woonlasten in Leiderdorp bewegen zich boven het landelijk gemiddelde. Volgens de VNG-signaalwaarden scoren we **'onvoldoende'**.

De indicatoren en de signaalwaarden zijn een grofmazig instrument om een uitspraak te kunnen doen over de financiële positie van een gemeente. Op basis van de signaalwaarden scoort Leiderdorp uiteenlopend van voldoende tot onvoldoende. De scores zijn vergelijkbaar met die van de begroting 2025 waarbij opvalt dat de belastingcapaciteit minder goed scoort. Dit een gevolg van één van de maatregelen, namelijk de extra verhoging van de OZB in 2025, om het meerjarenperspectief te verbeteren. Gelet op het goede weerstandsvermogen geven deze indicatoren geen aanleiding om het beleid bij te stellen. We realiseren ons ondertussen dat het inzetten van de behoedzaamheidsreserve ter dekking van begrotingstekorten op de lange termijn niet houdbaar is. Tegelijkertijd stellen we vast dat de inzet van deze reserve t.o.v. de begroting 2025 veel lager uitvalt.

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

Deze paragraaf beschrijft hoe we onze kapitaalgoederen beheren. De financiële verordening bepaalt dat er een actueel beleidskader moet zijn voor het onderhoud van kapitaalgoederen. Ons beleidskader onderhoud kapitaalgoederen staat in de beheervisie openbare ruimte. Het beleidskader geeft aan om welke kapitaalgoederen het gaat. Informatie over de investeringen staat in de financiële begroting onder hoofdstuk E: Investerings. Het verloop van de voorzieningen lichten we toe in hoofdstuk G: Voorzieningen.

Beleidskader

De beheervisie openbare ruimte is het beleidskader voor het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte. Uitvoering van dit beleid moet leiden tot een bestendige situatie waarin we de kapitaalgoederen onderhouden volgens vastgestelde functionaliteit en kwaliteitsniveau. Denk aan schoon, heel en veilig. Daarbij optimaliseren we de totale kosten.

Het beleidskader voor de kapitaalgoederen bevat per kapitaalgoed:

- de werkzaamheden voor de instandhouding
- het onderhoudsniveau uit het beeldkwaliteitsplan
- de grootte van het areaal
- de kosten voor de instandhouding, zoals klein en groot onderhoud en vervangingskosten
- de huidige staat van onderhoud, zoals een technische beoordeling en toezicht op de kwaliteit
- een scenario voor het onderhoud

Prog.	Omschrijving beheerplan	Vastgesteld door de raad	Frequentie actualisatie	Volgende actualisatie	Voorziening	Financiële vertaling in de begroting	Achterstallig onderhoud
2	1.Beheervisie: kaders integraal beheer openbare ruimte (1A t/m 1F)	2025	1x per 10 jaar	2035	ja	ja	n.v.t.
2	2.Integraal waterketenprogramma Leidse regio 2024-2028	2023	1x per 5 jaar	2028	ja	ja	zie IWKp
2	3.Beheerplannen kapitaalgoederen openbare ruimte 2020-2029	2025	1x per 5 jaar	2030	ja	ja	zie beheerplannen
2	4.Meerjarig Onderhoudsplan Accommodaties 2026-2035	2025	1x per 4 jaar	2029	ja	ja	n.v.t.

1. Integraal beheer openbare ruimte

De gemeente Leiderdorp is verantwoordelijk voor het beheer en het onderhoud van de openbare ruimte. Er zijn beheerplannen voor wegen, riool, water, openbare verlichting, groen, civiele kunstwerken (zoals bruggen, kademuuren, en geluidsschermen), straatmeubilair, speelvoorzieningen, reiniging en de begraafplaats. De beheerplannen beschrijven

hoe we de beheerelementen in de openbare buitenruimte in stand houden. Hierbij ligt de focus op planmatig en efficiënt werken. De projecten en onderhoudsmaatregelen die uit de beheerplannen volgen worden in kaart gebracht en geografisch over elkaar heen gelegd en, in afstemming met het uitvoeringsprogramma riolering, vertaald in het wijkvervangingsprogramma. De beheerplannen bieden een basis om actuele beleidsthema's zoals duurzaamheid, bereikbaarheid en verstedelijking integraal af te stemmen. De beheerplannen zijn in 2025 geactualiseerd en vastgesteld.

A. Wegen

Gewenst kwaliteitsniveau

We onderhouden, beheren en inspecteren onze wegen om de functionaliteit en de veiligheid te garanderen. Met een tweejaarlijkse technische beschouwing brengen we de onderhoudstoestand in kaart. Zo ontstaat een kwaliteitsbeeld van het wegenareaal, gebaseerd op de maatlatten van CROW. Deze inspectie geeft per wegvak, -type en -categorie inzicht in de toestand van het areaal op detailniveau. Voor burgers en bedrijven tonen we de kwaliteit aan volgens de methode beeldkwaliteit. Leiderdorp heeft kwaliteit B. Niveau B (Basis) is het best passende niveau om de openbare ruimte schoon, heel en veilig te houden binnen de financiële kaders. We maken wegenplanningen op basis van de technische beschouwing, beeldkwaliteit, nieuwe ontwikkelingen en wensen van burgers en bedrijven.

De wegenplanningen en de planning voor het rioolonderhoud in het Integraal waterketenprogramma (IWKp) vormen de basis voor een integrale uitvoeringsplanning. Om zo efficiënt mogelijk met onze middelen om te gaan sluiten we met de andere domeinen in de openbare ruimte hierbij aan. Denk hierbij aan de openbare verlichting, groen, water, kunstwerken en spelen.

Op doorgaande wegen met asfaltverharding gebruiken we thermoplastisch of slijtvast materiaal voor de belijning. Dit is een relatief duurzaam product. Voor de belijning die niet wordt overreden en belijning op klinkerverharding kiezen we voor de goedkopere, traditionele wegenverfbelijning.

Wat gaan wij ervoor doen?

We pakken onze projecten steeds breder en integraler op. We kijken niet alleen goed naar de technische kant, maar we halen ook opgaven 'van buiten naar binnen'. Met andere woorden: inbreng vanuit de maatschappij vinden we belangrijk. We nemen ook thema's mee als warmtetransitie, klimaatadaptatie, mobiliteitsopgaven (bijvoorbeeld de Leidse Ring Noord), ruimtelijke ontwikkelingen en innovatie.

Daarnaast voeren we de geplande klein- en grootonderhoudswerken uit van het asfalt en de elementenverharding op basis van de wegininspecties. Ook worden veel locaties met wortelopdruk en met zetting hersteld.

We gaan door met voorbereiding en uitvoering van de Leidse Ring Noord aan de Leiderdorpse zijde (de Oude Spoorbaan), Oranjewijk/Doeskwartier, Acacialaan, Voorhoflaan en diverse ophoogprojecten zoals aan de Buitentocht, de Molentocht, Burgerhof, Vorstenhof, Herenhof en de Wilddreef.

We voegen het jaarlijkse asfaltonderhoud zo veel mogelijk samen. We voeren het onderhoud uit in het voorjaar, na de vorstperiode. Het regulier onderhoud aan de belijning en de figuraties op het wegoppervlak nemen we mee in het wegenonderhoud.

B. Openbare verlichting

Gewenst kwaliteitsniveau

Het Beleidsplan Openbare Verlichting 2023-2027 is van kracht. Voor de ondersteuning van de sociale veiligheid, verkeersveiligheid en leefbaarheid in de avond en in de nachtelijke uren wordt de openbare ruimte in de avond/nacht verlicht. We streven hierbij naar een verlichtingskwaliteit die voldoet aan de Nederlandse Praktijk Richtlijnen 13201 van de Nederlandse Stichting voor Verlichtingskunde. We werken aan verduurzaming van de verlichtingsinstallatie door gebruik van duurzame materialen en door in te zetten op het concept 'licht op maat': we stemmen de hoeveelheidverlichting af op de behoefte en verlichten zoveel mogelijk alleen daar waar en wanneer dat nodig is. Het beheer en het onderhoud van de verlichting en de verduurzaming van de installatie voeren we uit aan de hand van een meerjarenonderhoudsplan. Aan de hand van dit plan vindt er structureel onderhoud plaats en wordt er meegelift op (technologische) ontwikkelingen die verdere verduurzaming van de installatie en verbetering van de verlichtingskwaliteit meebrengen.

Wat gaan wij ervoor doen?

We zetten in op drie pijlers:

1. Vervanging van conventionele verlichting door duurzame ledverlichting.

We pakken de komende jaren flink door met de vervanging van oude gasontladingslampen door moderne en duurzame ledverlichting. Inmiddels bestaat bijna 60% van de openbare verlichtingsinstallatie uit ledverlichting. Ons doel is dat percentage in 2026 te laten groeien tot 80%. Binnen de kaders van veiligheid wordt de openbare verlichting tevens gedimd in de nacht om meer energie te besparen. Daarmee behalen we eind 2026 een beter verlichte – en derhalve veiligere - openbare ruimte en besparen we tevens tot 40% aan energie ten opzichte van 2013. Op de agenda voor het vervangen van conventionele verlichting door duurzame ledverlichting in 2026 staan:

- Gehele wijk Binnenhof
- Voorhoflaan
- Nog niet verledde deel van de wijk Leijhof
- Oranjewijk

Duurzame ledverlichting geeft minder uitval, minder onderhoudskosten en vergt minder energie dan conventionele verlichting.

2. Integraal Beheer en Onderhoud

Openbare verlichting maakt onlosmakelijk deel uit van de openbare ruimte. We stemmen daarom de beheer- en onderhoudswerkzaamheden van verlichting zoveel mogelijk af met andere disciplines in de openbare ruimte (wegen, riool, groen). Zo reduceren we de kosten voor de gemeente en de hinder voor inwoners.

3. Innovatie verlichting voor een overzichtelijke en duurzame openbare ruimte

We hebben in 2026 een overzicht van alle oversteek plaatsen. Deze moeten aan de nieuwe richtlijnen voldoen. Zo kunnen we in 2026 alle zebrapaden nog veiliger maken.

C. Civiele kunstwerken

Gewenst kwaliteitsniveau

We onderhouden, beheren en inspecteren civiele kunstwerken - zoals houten - en betonnen bruggen - om de functionaliteit, toegankelijkheid en veiligheid te garanderen. Om aan het gewenste kwaliteitsniveau te voldoen, werken we met een meerjarenonderhoudsplan.

We onderhouden, beheren en inspecteren kunstobjecten - zoals beelden en specials - om de functionaliteit en de veiligheid te garanderen. Om aan het gewenste kwaliteitsniveau te voldoen, werken we hiervoor ook met een meerjarenonderhoudsplan.

Wat gaan wij ervoor doen?

Op basis van de technische inspectie van alle civiele kunstwerken is een meerjarenonderhoudsplan Civiele Kunstwerken 2025-2034 opgesteld. Aan de hand van dit beheerplan voeren we herstel- en onderhoudswerkzaamheden uit en volgens plan vernieuwen we objecten. Dit doen we zoveel mogelijk integraal en in afstemming met de regiogemeenten.

Op basis van de inspectie van alle kunstobjecten is een meerjarenonderhoudsplan Kunstobjecten 2023-2032 opgesteld. Hiervoor zijn gelden beschikbaar gesteld. Jaarlijks voeren we verschillende herstel- en onderhoudswerkzaamheden aan kunstobjecten uit. Ook dit doen we zoveel als mogelijk integraal.

D. Verkeerregelininstallaties

Gewenst kwaliteitsniveau

De gemeente beschikt over 8 verkeersinstallaties. Alle installaties hebben ledverlichting.

Wat gaan wij ervoor doen?

Samen met Leiden hebben we een beheer- en onderhoudscontract. De organisatie van Leiden is vakspecialistischer ingericht. Zo geven we een kwaliteitsimpuls aan het technische en functionele onderhoud van de verkeerslichten.

E. Speelvoorzieningen

Gewenst kwaliteitsniveau

We streven naar voldoende speelruimte zodat ieder kind in Leiderdorp veilig buiten kan spelen. De verdeling van de informele en formele speelruimte maken we volgens de richtlijnen in het speelruimteplan. Ieder kind in Leiderdorp moet dus veilige speelplaatsen in de buurt hebben. Onveilige speelelementen repareren we of verwijderen we als herstel niet meer mogelijk is. We volgen de eisen in het Warenwetbesluit attractie- en speeltoestellen en de Europese normen 1176 en 1177. Bij vernieuwing van speelplaatsen gebruiken we onderhoudsvriendelijke en duurzame materialen.

Wat gaan wij ervoor doen?

We gaan verder met de uitvoering van het speelruimteplan waarbij we een deel van de formele speelplaatsen omvormen tot informele speelplaatsen. Daarnaast vernieuwen of renoveren we centraal gelegen formele speelplaatsen. Bij de vernieuwingen, verbeteringen en omvormingen betrekken we buurtbewoners, schoolbesturen en kinderen. Dit doen we actief; we organiseren digitaal bewonersbijeenkomsten, we sturen bewonersbrieven en we houden enquêtes. We ondersteunen initiatieven van bewoners om te participeren in het beheer, bijvoorbeeld door adoptie van (in)formele speelplaatsen mogelijk te maken. In 2026 bereiden we de vernieuwing en herinrichting voor van speelplaatsen en starten aansluitend met de uitvoering. We voeren (twee)jaarlijks de vereiste hoofdinspectie en functionele controlerondes uit.

F. Water

Gewenst kwaliteitsniveau

De gemeente Leiderdorp is beheerder van een groot aantal watergangen. De beheer- en onderhoudstaken zijn vooral gericht op het baggeren, maaien, schoonhouden en de zorg voor een goede doorstroming. Daarin hebben ook duikers (de leidingen tussen watergangen) een rol. Het Hoogheemraadschap van Rijnland beheert de hoofdwatergangen in de gemeente. De secundaire watergangen worden voornamelijk door de gemeente onderhouden. Daarnaast worden enkele watergangen onderhouden door derden en particulieren. We streven naar een betere kwaliteit van het oppervlaktewater. Zie hiervoor onder meer het Integraal waterketenprogramma waar in hoofdstuk 2 van deze paragraaf naar wordt verwezen.

Wat gaan wij ervoor doen?

Een goed functionerend watersysteem vraagt om regelmatig onderhoud. Dat betekent tijdig baggeren, het in stand houden van oevers en het onderhouden van duikers. De gemeente voert deze werkzaamheden uit op basis van het waterbeheerplan.

In 2026 staan de volgende werkzaamheden gepland:

- **Vervanging beschoeiingen:** op diverse locaties in de gemeente worden beschoeiingen vervangen.
- **Onderhoud duikers:** het monitoren, inspecteren en doorspuiten van duikers. Deze werkzaamheden verlopen in een tweejaarlijkse cyclus, waarbij jaarlijks een deel van de gemeente aan de beurt komt. In 2026 staat Leiderdorp-Noord op de planning.
- **Onderhoud stuwen en inlaten:** verspreid over de gemeente worden verschillende stuwen en inlaten onderhouden.
- **Voorbereiding baggerscope 2026–2027:** inmeten van watergangen en controle van de milieuklasse, als voorbereiding op de baggerwerkzaamheden die in 2027 worden uitgevoerd.

Samenwerking en gebiedsgerichte aanpak

Voor de vervanging van duikers wordt aangesloten bij andere beheerprojecten, zoals de wijkvervangingsopgave en groot onderhoud. Concreet betekent dit dat in de Oranjewijk en Kreken-Zuid meerdere duikers worden vervangen. Daarnaast wordt in de Oranjewijk op diverse plekken de aanleg van natuurvriendelijke oevers gecombineerd met deze werkzaamheden.

G. Groen

Gewenst kwaliteitsniveau

Openbaar groen is van groot belang voor de ruimtelijke kwaliteit van de leefomgeving. Vanuit verschillende wettelijke, beleids- en beheerkaders werken we aan een biodivers, duurzaam, onderhoudsarm en veilig groenbestand. Dit openbaar groen beheren we op beeldkwaliteitsniveau B. Naast de plantsoenen in de woonwijken beschikt de gemeente over een netwerk aan grote groengebieden. Hier kunnen onze inwoners en bezoekers naar behoefte recreëren, met respect voor de aanwezige natuur.

Wat gaan wij ervoor doen?

We onderhouden het openbaar groen volgens het groenbeheerplan. Dit geeft inzicht in de kwaliteit van het openbaar groen en de middelen die nodig zijn voor het vastgestelde kwaliteitsniveau. Het dagelijks onderhoud bestaat uit werkzaamheden die gericht zijn op de verzorging, zoals onkruidbeheersing en het scheren van hagen.

Om groenvoorzieningen langdurig en duurzaam in stand te houden, is ook groot onderhoud nodig, zoals de dunning van bosplantsoenen en het snoeien van bomen. Voor het vernieuwen en herinrichten van groenvoorzieningen sluiten we aan bij beheerprojecten zoals de wijkvervangingsopgave en groot onderhoud waar mogelijk. Naast de reguliere vervangingsopgaven zullen er ook locaties worden vernieuwd om de biodiversiteit te verbeteren.

H. Straatmeubilair

Gewenst kwaliteitsniveau

Met straatmeubilair bedoelen we 'diverse objecten en elementen die de verblijfsfunctie van de openbare ruimte dienen en/of een verkeersfunctie of informerende functie hebben'. Het gaat hierbij om palen, fietsvoorzieningen, zitbanken, bewegwijzingen, straatnaamborden, verkeersborden en wegmarkeringen. Het kwaliteitsniveau van het beheerplan Straatmeubilair is vastgesteld op niveau B.

Wat gaan wij ervoor doen?

We voeren preventief onderhoud uit aan het straatmeubilair. Dit is onder andere van belang voor een veilige en vlotte afwikkeling van het verkeer.

2. Riolering

Gewenst kwaliteitsniveau

Riolering is nodig voor 'het duurzaam beschermen van volksgezondheid en milieu' en het voorkomen van wateroverlast. Dit algemene doel kunnen we vertalen naar drie zorgplichten: het inzamelen van afvalwater, van hemelwater en van grondwater. We beheren en onderhouden alle openbare rioleringen, het bergbezinkbassin, de putten en de kolken. Daarnaast onderhouden we de rioolgemaal en het drukrioolstelsel, met de leidingen en mini gemaal.

In het Integraal waterketenprogramma 2024-2028 (hierna: IWKp) staat hoe we omgaan met onze drie zorgplichten. Het IWKp is een gezamenlijk plan van de Leidse clusters: Leiderdorp, Zoeterwoude, Leiden, Oegstgeest, Voorschoten en Wassenaar, het Hoogheemraadschap van Rijnland en de waterbedrijven Dunea en Oasen.

Ons IWKp geeft inzicht in wat er nodig is om onze waterketen in stand te houden op het gebied van beleid, inspanningen en financiën. Een belangrijk onderdeel is het riool. Op basis van de investeringen die nodig zijn is het rioolheffingstarief vastgesteld. Zo geven we invulling aan de uitgangspunten in de klimaatadaptatiestrategie.

Wat gaan wij ervoor doen?

In 2026 voeren we reguliere onderhoudswerkzaamheden en projecten uit:

- riolering reinigen en inspecteren (ongeveer 10 km per jaar)
- straat- en trottoirkolken reinigen
- correctieve maatregelen aan riolering en kolken
- alle rioolgemaal reinigen en inspecteren
- correctieve renovatiemaatregelen aan gemaal (10 stuks)
- meetnetwerk riolering in stand houden en monitoren
- integraal project Oranjewijk, in de uitvoeringsfase
- integraal project Acacialaan, in de uitvoeringsfase
- integraal project Kerkwijk, in de uitvoeringsfase
- integraal project Kreken-zuid, in de uitvoeringsfase

- integraal project Wilddreef, in de uitvoeringsfase
- participeren in ontwikkellocaties zoals de Baanderij

3. Meerjarig Onderhoudsplan Accommodaties 2026-2035

In 2025 is de meerjaren onderhoudsplanung herzien. In het plan staat hoeveel budget we nodig hebben om het gemeentelijk vastgoed de komende 10 jaar in stand te houden op conditiescore 3 (sober en doelmatig). We werken dit plan 1 keer per 4 jaar bij om te toetsen of het jaarlijkse budget nog voldoende is om aan het gestelde niveau te voldoen. De ambitie voor de gemeentelijke vastgoedportefeuille is 'zo efficiënt mogelijk met de beschikbare ruimte omgaan'. Het doel is een zo hoog mogelijk rendement op maatschappelijk en financieel gebied.

Wat gaan wij ervoor doen?

De opgestelde meerjarenonderhoudsplanung is in het vastgoedinformatiesysteem ingevoerd om meer grip te houden op doorgeschoven of geclusterde werkzaamheden. De dotatie is aangepast en opgenomen in de kadernota 2026-2029. De vastgoednota bepaalt o.a. welke onderhoudsvorm het beste past bij onze portefeuille en waar welke taak wordt belegd in de organisatie. Hierin wordt ook het verhuurbeleid vastgesteld. Denk hierbij aan kaders voor maatschappelijke en commerciële huur en het eventueel invoeren van een kostprijs dekkende huur. De vastgoednota wordt naar verwachting in 2026 vastgesteld.

			2026	2027	2028	2029
1. Integraal Beheer Openbare Ruimte						
1a. Wegen	Kapitaallasten		466.412	780.362	960.913	1.088.907
	Jaarlijks onderhoud		666.309	666.309	666.309	666.309
	Groot onderhoud / storting voorziening		872.675	872.675	872.675	872.675
	Subtotaal		2.005.396	2.319.346	2.499.897	2.627.891
1b. Openbare verlichting	Kapitaallasten		114.240	166.220	186.113	194.453
	Jaarlijks onderhoud		193.993	198.233	198.233	198.233
	Groot onderhoud / storting voorziening		11.817	11.817	11.817	11.817
	Subtotaal		320.050	376.270	396.163	404.503
1c. Civieltechnische kunstwerken	Kapitaallasten		350.405	351.086	349.557	350.097
	Jaarlijks onderhoud		250.659	250.659	250.659	250.659
	Groot onderhoud / storting voorziening		227.277	227.277	227.277	227.277
	Subtotaal		828.341	829.022	827.493	828.033
1d. Verkeersregelininstallaties	Kapitaallasten		242.394	236.567	235.464	234.361
	Jaarlijks onderhoud		146.256	146.256	146.256	146.256
	Groot onderhoud / storting voorziening		-	-	-	-
	Subtotaal		388.650	382.823	381.720	380.617

			2026	2027	2028	2029
	1e. Speelplaatsen	Kapitaallasten	101.508	148.390	172.515	191.124
		Jaarlijks onderhoud	21.826	21.552	21.277	21.003
		Groot onderhoud / storting voorziening	60.251	58.696	57.141	55.586
		Subtotaal	183.585	228.638	250.933	267.713
	1f. Water	Kapitaallasten	37.773	45.748	64.669	75.800
		Jaarlijks onderhoud	312.986	312.986	312.986	312.986
		Groot onderhoud / storting voorziening	162.601	131.761	131.761	131.761
		Subtotaal	513.360	490.495	509.416	520.547
	1g. Groen	Kapitaallasten	72.777	76.463	85.547	81.862
		Jaarlijks onderhoud	1.536.888	1.377.341	1.408.341	1.344.341
		Groot onderhoud / storting voorziening	454.795	453.199	453.199	453.199
		Subtotaal	2.064.460	1.907.003	1.947.087	1.879.402
	1h. Straatmeubilair	Kapitaallasten	15.631	27.633	33.234	38.809
		Jaarlijks onderhoud	31.741	31.741	31.741	31.741
		Groot onderhoud / storting voorziening	170.410	147.794	147.794	147.794
		Subtotaal	217.782	207.168	212.769	218.344
2. Riolering						
		Kapitaallasten	444.377	621.904	921.131	1.228.374
		Jaarlijks onderhoud	592.238	592.238	592.238	592.238
		Groot onderhoud / storting voorziening	195.576	84.468	-	-
		Subtotaal	1.232.191	1.298.610	1.513.369	1.820.612
3. Accommodaties						
	3a. Gebouwen	Kapitaallasten	2.326.735	2.294.542	2.455.220	3.008.957
		Jaarlijks onderhoud	333.737	333.737	333.737	333.737
		Groot onderhoud / storting voorziening	716.853	716.853	716.853	716.853
		Subtotaal	3.377.325	3.345.132	3.505.810	4.059.547
	3b. Sportvelden	Kapitaallasten	185.724	184.162	117.787	117.231
		Jaarlijks onderhoud	140.673	140.673	140.673	140.673
		Groot onderhoud / storting voorziening	61.098	61.098	61.098	61.098
		Subtotaal	387.495	385.933	319.558	319.002
		Totaal	11.518.635	11.770.440	12.364.215	13.326.211

Discipline	Areaal
Wegen: oppervlakte van het wegennet	1.424.000 m2
Wegen: binnen bebouwde kom	1.293.000 m2
Wegen: buiten bebouwde kom	131.000 m2
Wegen: elementen bestrating	1.006.000 m2
Wegen: asfalt	342.000 m2
Riolering: lengte vrijverval	118 km
Riolering: lengte drukriool	14 km
Riolering: gemalen	96 st.
Riolering: bergbezinkbassin	1 st.
Riolering: overstorten (conform Basisrioleringsplan (BRP) 2016)	59 st.
Riolering: straatkolken	10.114 st.
Water: oppervlakte watergangen in gemeentelijk beheer	439.000 m2
Water: oppervlakte water met ontvangplicht	153.000 m2
Water: harde oeverlijn	31.700 m1
Water: zachte oeverlijn	38.947 m1
Water: duikers (exclusief duikers onder de A4)	204 st. (4.000 m1)
Groen: aantal bomen	17.000 st.
Groen: oppervlakte plantsoenen	410.000 m2
Groen: gazon	295.000 m2
Groen: berm	833.000 m2
Verlichting: masten met armaturen	5.127 st.
Kunstwerken: Civiele kunstwerken (bruggen, steigers en geluidsmuren/ kunstobjecten)	198 st./ 35st.
Verkeerstekens:	4321 st.
Markeringen:	5.480 m2
Belijning:	54.084 m1
Spelen: aantal speellocaties (dit zegt niets over de toestellen)	100 st.
Verkeersregelinstallaties	8 st.
Vastgoed: aantal gemeentelijke accommodaties (bron: MOP 2021-2030)	20 st.

Paragraaf 4: Financiering

Inleiding

In de paragraaf Financiering wordt de financieringsfunctie van de gemeente Leiderdorp uiteengezet voor de jaren 2026-2029. Dit gebeurt in een onderdeel 'algemene ontwikkelingen' en een onderdeel 'ontwikkelingen gemeente Leiderdorp'. Onder de algemene ontwikkelingen komen de renteontwikkelingen en ontwikkelingen in de wet- en regelgeving aan de orde. In de paragraaf ontwikkelingen gemeente Leiderdorp geven we een toelichting op de renterisiconorm, de kasgeldlimiet en de financiering van de gemeente.

Algemene ontwikkeling

Renteontwikkelingen

De rente op de geld- en kapitaalmarkt wordt naast macro-economische ontwikkelingen voornamelijk bepaald door het beleid van de Europese Centrale Bank (ECB). Het doel van de ECB is prijsstabiliteit. Een inflatie van 2% op de middellange termijn wordt als ideaal gezien. De ECB heeft geen directe invloed op stijgende prijzen (inflatie). Maar de centrale bank kan met haar monetaire beleid de inflatie wel indirect beïnvloeden. Voor het monetaire beleid beschikt de ECB over verschillende instrumenten. De zogenoemde beleidsrente is een belangrijk instrument. Die rente bepaalt de rentetarieven voor banken om geld bij de ECB te lenen of aan te houden.

Na de coronaperiode zorgde het economische herstel voor een hoge inflatie. Het economisch herstel, de oorlog tussen Rusland en de Oekraïne en de stijgende energieprijzen die daaruit volgde, leidde op het hoogtepunt in 2022 en 2023 tot een inflatie van rond de 10%. Als een reactie op de hoge inflatie verhoogde de ECB geleidelijk de beleidsrente. Op het hoogste punt was de beleidsrente 4%. Vanaf 2024 zie de ECB voldoende signalen om de beleidsrente geleidelijk aan te verlagen. Het is de verwachting dat eind 2025 een einde komt aan de reeks van renteverlagingen en dat daarna de ECB de rente voorlopig stabiel zal houden op een relatief laag niveau, mede afhankelijk van de ontwikkeling van de inflatie.

Het is dan ook de verwachting dat zowel de kort- als langlopende marktrente op de middellange termijn stabiel blijven. Het is daarbij niet de verwachting dat de extreem lage rentepercentages, zoals deze voor 2022 de norm waren, weer zullen terugkomen. De renteverwachting voor de langere termijn is lastig te voorspellen. Om het risico van rentestijging te beperken houden wij toch rekening met een licht stijgende rente. In deze begroting rekenen we met de onderstaande rente op nieuwe geldleningen. Voor de renteverwachting voor de geldmarkt gaan we wel uit van gelijkblijvende tarieven.

Renteontwikkelingen

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Rente kapitaalmarkt	3,40%	3,60%	3,80%	4,00%	4,00%
Rente geldmarkt	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%	3,00%

Ontwikkelingen gemeente Leiderdorp

Beleidsvoornemen treasury

In de financiële verordening 2023 bepaalde de raad de kaders voor de treasuryfunctie. Het beleid van onze gemeente is gericht op afdekking van de financieringsbehoefte met kortlopende financiering. De rente op de kortlopende middelen is in het algemeen namelijk lager dan de rente op langlopende middelen. We houden daarbij rekening met de kasgeldlimiet: de gemiddelde vlottende schuld, over drie maanden gezien, mag niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal uitkomen. Gezien onze renteverwachting in combinatie met de oplopende rente in de afgelopen

maanden monitoren we de ontwikkelingen op de kapitaalmarkt regelmatig en kunnen we overwegen om een groter deel van de financieringsbehoefte af te dekken met langlopende leningen.

Risicobeheer

Voor de beheersing van de renterisico's gelden 2 concrete richtlijnen: de kasgeldlimiet en de renterisiconorm (beide benoemd in de Wet fido).

De kasgeldlimiet

De gemiddelde vlottende schuld van een gemeente mag, over 3 maanden gezien, niet boven de 8,5% van het begrotingstotaal uitkomen. De kasgeldlimiet 2026 is berekend op € 7,6 miljoen. Voor 2026 verwachten wij geen overschrijding van de kasgeldlimiet.

De renterisiconorm

De jaarlijkse aflossingen op en renteherzieningen van de langlopende schuld mogen niet meer bedragen dan 20% van het begrotingstotaal. In de tabel hieronder staat de verwachte ontwikkeling van de renterisiconorm voor de komende jaren:

De renterisiconorm

Nr.	Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
1	Begrotingstotaal	88.837	89.488	88.528	88.068	90.862
2	Wettelijk percentage	20%	20%	20%	20%	20%
3	Renterisiconorm (1x2)	17.767	17.898	17.706	17.614	18.172
4	Renteherzieningen	0	0	0	0	0
5	Aflossingen	1.824	1.928	2.425	2.944	3.452
6	Bedrag waarover renterisico gelopen wordt (4+5)	1.824	1.928	2.425	2.944	3.452
7	Ruimte onder renterisiconorm (3-6)	15.943	15.970	15.280	14.669	14.720

Bedragen x € 1.000

De hoogte van de langlopende leningen waarover we de komende jaren een renterisico lopen, blijft ruimschoots binnen de wettelijke norm (Wet fido).

De leningenportefeuille

In 2026 verwachten we bijna € 10 miljoen aan langlopende leningen aan te trekken. Die financieringsbehoefte is voor een deel doorgeschoven vanuit 2025. Met de rentelasten van de leningen is in deze begroting rekening gehouden.

De leningportefeuille

Omschrijving	2025	2026	2027	2028	2029
Stand 1 januari	27.090	27.338	35.363	43.317	50.538
Nieuwe leningen	2.072	9.953	10.379	10.165	10.318
Reguliere aflossingen	1.824	1.928	2.425	2.944	3.452
Stand per 31 december	27.338	35.363	43.317	50.538	57.403
Rentelasten	238.068	393.244	730.239	1.068.735	1.397.730

Bedragen x € 1.000

Rentemethodiek en renteresultaat

De toerekening van de rentelasten doen we volgens de rente-omslagmethode. Het totaal van de rentelasten wordt 'omgeslagen' over het geheel van de investeringen. De rentelasten zijn het totaal van de rentelasten op de langlopende geldleningen en de kortlopende financiering minus de renteopbrengsten van overtollige middelen.

Met de rente-omslagmethode rekenen we de rentelasten volgens de stand van de investeringen toe aan de taakvelden in de programmabegroting. We gaan ervan uit dat de gehanteerde omslagrente van 0,5% een reëel percentage is. Zodra de afwijking tussen de gehanteerde omslagrente en de werkelijk rentelast groter wordt dan 0,5%, moeten we de gehanteerde omslagrente aanpassen.

Renteresultaat

Tabel renteresultaat:	
Betaalde rente over de korte en lange financiering	393
Doorberekend aan grondexploitatie	0
Aan taakveld toe te rekenen	393
Aan taakveld toegerekende omslagrente	-588
Resultaat taakveld treasury	-195

De interne rekenrente gebruiken we voor rentetoerekening aan investeringen. Met ingang van 2025 gebruiken we voor de rentetoerekening aan de grondexploitaties eveneens de omslagrente van 0,5%.

Uit het gepresenteerde voordeel van € 195.000 blijkt dat de gehanteerde omslagrente van 0,50% wat lager is dan het werkelijke percentage. We berekenen dus € 195.000 minder rente door naar de activa, dan we daadwerkelijk betalen aan de geldverstrekkers. Het verschil bevindt zich binnen de gestelde bandbreedte. Dat betekent dat we een reëel rentepercentage toerekenen aan de activa.

Kredietrisicobeheer

De gemeente Leiderdorp heeft voor een aantal zaken een overeenkomst met de Bank Nederlandse Gemeenten (BNG). Voorbeelden zijn een rekening-courantovereenkomst en het aantrekken en uitzetten van kort en lang geld. Overtollige middelen houden we aan bij de agent van het ministerie van Financiën (schatkistbankieren).

Relatiebeheer

Onze bancaire partijen voldoen aan de eisen die de wet aan hen stelt. Beoordeling vindt plaats bij het aangaan van de relatie en jaarlijks bij het opstellen van de jaarrekening. Offertes vragen we op bij verschillende instanties, zoals de financiële verordening het voorschrijft.

Geldstromenbeheer

De geldstromen lopen hoofdzakelijk via de BNG. De saldi op de ING-rekeningen boeken we zoveel mogelijk over naar de rekening bij de BNG. We werken met een liquiditeitsbegroting die we halfjaarlijks actualiseren. De grondexploitatie zorgt voor de grootste onzekerheden rond de inkomende en uitgaande geldstromen.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Het subprogramma Bedrijfsvoering in programma 3 gaat inhoudelijk in op de bedrijfsvoering. Deze paragraaf gaat alleen over de personeelskosten.

De weergave van de ontwikkeling van de loonkosten en de inhuur beslaat een tijdsbestek van 4 jaar. Dat is in overeenstemming met de Financiële Verordening 2023. We tonen hier de gegevens van de realisatie 2023 en 2024 en de begroting 2025 en 2026.

Overzicht personele kosten

bedragen x € 1.000	2023 werkelijk	2024 werkelijk	2025 na begr. wijz. t/m juli	2026 begroting	% 2026/2025
a. Salarislasten	11.039	12.425	14.486	15.196	105%
b. Inhuur vervanging formatie	1.612	2.530	1.013	215	21%
c. Inhuur uitvoering projecten	748	1.511	1.540	905	59%
d. Inhuur investeringswerken	453	494	0	0	100%
e. Studiekosten	212	270	216	222	103%
Totaal	12.830	17.230	17.255	16.538	99%

Op basis van de kadernota 2026-2029 verhogen we de salarislasten met 4,5% ten opzichte van de primitieve begroting van 2025. De toename als gevolg van de nieuwe CAO komt op een bedrag van ca € 650.000. De salarislasten nemen verder toe door een groei van het aantal formatieplaatsen.

De inhuur ten laste van de vaste formatie in de begroting is laag ingeschat omdat het beschikbare budget voor de salarislasten dit bedrag dekt. In de realisatie zien we altijd dat de salarissen door vacatureruimte lager uitvallen dan geraamd en dat de inhuur ten laste van de formatie hoger uitvalt. In de begroting 2025 na wijziging is het budget voor inhuur tussentijds verhoogd op basis van de stand van de inhuur na het 1e halfjaar. Wij ramen een apart budget voor overige inhuur. Dit budget blijft min of meer constant.

Op dit punt merken wij op dat het berekende kengetal op pagina 67 voor de externe inhuur uitgedrukt in een percentage van de totale loonsom + de totale kosten van inhuur in de begroting per definitie veel lager uitvalt dan in de jaarrekening. De oorzaak daarvan is in de voorgaande alinea aangegeven.

De inzet is om het jaarlijkse budget voor studiekosten volledig voor opleidingen in te zetten. Daarom zien we bij de realisatie vaak een overschrijding. Het budget wordt jaarlijks trendmatig verhoogd. Het budget voor onafhankelijk advies dat structureel beschikbaar is loopt geleidelijk iets op.

Paragraaf 6: Verbonden partijen

Inleiding

Een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de gemeente een belang heeft op financieel en bestuurlijk gebied. Bestuurlijk belang betekent dat de gemeente zeggenschap heeft door vertegenwoordiging in het bestuur of door stemrecht. Afhankelijk van de soort regeling zijn collegeleden, raadsleden of burgemeesters lid van het bestuur. Het financiële belang is het bedrag dat de gemeente ter beschikking heeft gesteld en dat niet verhaalbaar is. Of het bedrag waarvoor aansprakelijkheid bestaat wanneer de verbonden partij failliet gaat of haar verplichtingen niet nakomt.

In de Wet gemeenschappelijke regelingen (WGR) staat wanneer door de gemeenschappelijke regelingen financiële verantwoording moet worden afgelegd. Er bestaan dus verschillende manieren om goed zicht te houden op de gemeenschappelijke regelingen.

De raad van Leiderdorp stelde op 31 januari 2011 de regels vast voor wanneer de gemeente wil samenwerken met verbonden partijen. De nota verbonden partijen Leiderdorp bevat de spelregels, de visie en de doelstellingen voor regionale samenwerking van de gemeente. Momenteel werken we aan het actualiseren van de nota verbonden partijen, waarbij de wijzigingen van de Wet gemeenschappelijke regelingen en de aanbevelingen aan het college uit het Rekenkamerrapport '*De werking van samenwerking*' worden betrokken. In 2026 zal de geactualiseerde nota verbonden partijen door het nieuwe college worden voorgelegd aan de gemeenteraad. Het is aan het nieuwe college en aan de nieuwe gemeenteraad om te beslissen over eventuele aanvullende beleidsuitgangspunten.

Vanaf 1 januari 2023 is de inkoop en contractering van jeugdhulp georganiseerd via een gemeenschappelijke regeling in opdracht van de deelnemende gemeenten in Holland Rijnland. De Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ) is hiervan de uitvoeringsorganisatie. Gezamenlijk inkopen van jeugdhulp is efficiënter en zorgt ervoor dat kinderen en gezinnen passende en betaalbare jeugdhulp ontvangen.

De gemeenteraden hebben in 2025 de Centrumregeling Afvalinzameling Leidse regio vastgesteld. De gemeenten werken nu aan de dienstverleningsovereenkomsten waarin de afspraken worden uitgewerkt, inclusief de invulling van wederkerigheid binnen de samenwerking.

Sinds enkele jaren adviseert de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen (FKGR) over de bijdrage aan een aantal gemeenschappelijke regelingen. De werkgroep FKGR heeft in zijn advies van november 2024 een algemene taakstelling van 6 % aangegeven voor de gemeenschappelijke regelingen gelet op de bezuinigingen waar de gemeenten vanaf 2026 mee te maken hebben. De meeste gemeenschappelijke regelingen hebben de taakstelling van 6% in de ontwerpbegroting 2026 geheel of gedeeltelijk kunnen invullen.

In onderstaande tabel zijn de bijdragen opgenomen zoals deze in de jaarrekening en de begroting van de gemeente Leiderdorp zijn opgenomen.

Overzicht verbonden partijen Leiderdorp (x € 1.000)

Verbonden partij	2024 (werkelijk)	2025 (begroot)	2026 (begroot)
Holland Rijnland (HR)	349	412	396
Serviceorganisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)	223	243	250
Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)	2.054	2.333	2.345
Hecht (voorheen RDOG)	1.841	1.982	1.944
Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)	582	687	653
Gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie Sociale Diensten Leiden en Leiderdorp	2.190	2.382	2.442
Centrumregeling Bedrijfsvoering Leidse Regio	6.340	7.280	7.196
Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)	522	467	487
Centrumregeling Afvalbeheertaken Leidse regio			
Totaal	14.101	15.786	15.713

Gemeenschappelijke regelingen

Onderstaande tabel bevat een overzicht van de gemeenschappelijke regelingen waaraan de gemeente Leiderdorp deelneemt.

Holland Rijnland (HR)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ publiek belang	Holland Rijnland is een samenwerking van en voor dertien gemeenten in het hart van de Randstad. Deze gemeenten werken vanuit een gezamenlijke strategische visie op de verdere ontwikkeling van de regio om de kwaliteit van wonen, werken, ondernemen en recreëren van inwoners, bedrijven en instellingen in het gebied te bevorderen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit vanaf de inwerkingtreding van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling uit 39 leden samengesteld uit drie leden per deelnemende gemeente waarvan tenminste een collegelid. Uit elk van de drie clusters (Leidse Regio, Duin- en Bollenstreek en Rijn- en Veenstreek) worden twee leden voorgedragen voor het dagelijks bestuur.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van aantal inwoners		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	2.739	4.614
	Vreemd vermogen	33.409	33.409
	Jaarresultaat		0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.hollandrijnland.nl		

Service Organisatie Zorg Holland Rijnland (SOZ)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ publiek belang	De Service Organisatie Zorg (SOZ) is opgericht door de deelnemende gemeenten in regio Holland Rijnland en regelt alle zaken rond inkoop en het contracteren van jeugdhulp. Service Organisatie Zorg maakt onderdeel uit van de Gemeenschappelijke regeling (GR) Holland Rijnland. Gezamenlijk inkopen van jeugdhulp is efficiënter en zorgt ervoor dat kinderen en gezinnen passende en betaalbare jeugdhulp ontvangen.		
Bestuurlijk belang	Het Bestuur bestaat per 31 december 2023 uit 13 leden van de 13 deelnemende gemeenten. Per 1 januari 2024 heeft ook de gemeente Voorschoten zich aangesloten.		
Jaarlijkse bijdrage	De SOZ wordt gefinancierd door de 13 deelnemende gemeenten. De verdeling van de kosten vindt plaats naar rato van verbruik van de jeugdhulp gebaseerd op de werkelijke kosten in jaar T-0 van een gemeente.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	423.292	423.292
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat		0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	https://serviceorganisatiezorghollandrijnland.nl/		

Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ publiek belang	In de Veiligheidsregio Hollands Midden (VRHM) werken hulpverleningsdiensten en gemeenten samen aan de veiligheid. Ze bereiden zich voor op rampen en ernstige ongelukken. Daarnaast nemen ze maatregelen om toenemende risico's beter te beheersen.		
Bestuurlijk belang	De 19 burgemeesters uit de regio Hollands Midden vormen samen het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio Hollands Midden. Het dagelijks bestuur is samengesteld uit 5 burgemeesters en een voorzitter.		
Jaarlijkse bijdrage	De jaarlijkse bijdrage is gelijk aan het aandeel in de jaarlijkse kosten die wordt verdeeld aan de hand van de Cebeon-norm.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	7.051	6.455
	Vreemd vermogen	83.863	86.847
	Jaarresultaat		0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Website: www.veiligheidsregio-hm.nl		

Hecht (voorheen Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg Hollands Midden)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ publiek belang	Hecht bewaakt, beschermt en bevordert de gezondheid en het welbevinden van de burgers in de regio Hollands Midden in zowel reguliere als crisissomstandigheden.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 18 leden van de 18 gemeenten in de regio Hollands Midden. Eén lid is afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 6 leden waarvan geen uit de gemeente Leiderdorp.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van inwoners		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten en door taakstelling veroorzaakte frictiekosten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	1.039	2.316
	Vreemd vermogen	51.270	60.195
	Jaarresultaat		0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.ggdhm.nl		

Omgevingsdienst West-Holland (ODWH)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ publiek belang	De Omgevingsdienst West-Holland geeft uitvoering aan de wettelijke taken - zoals de vergunningverlening en handhaving - van de Wet milieubeheer en de Wet bodembescherming. Ook adviseert de omgevingsdienst de deelnemende gemeenten bij de uitvoering van hun taken op het gebied van ruimtelijke planvorming en verkeersbeleid.		
Bestuurlijk belang	Het dagelijks bestuur bestaat uit vijf leden waarvan geen bestuursleden uit de gemeente Leiderdorp. Het algemeen bestuur bestaat uit 26 leden waarvan twee bestuursleden afkomstig uit de gemeente Leiderdorp.		
Jaarlijkse bijdrage	Jaarlijkse bijdrage op basis van uren en materieel.		
Financieel belang	De deelnemers zijn gezamenlijk aansprakelijk voor ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	2.206	1.013
	Vreemd vermogen	14.392	14.595
	Jaarresultaat		0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.odwh.nl		

Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland (BSGR)			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling		
Doelstelling/ publiek belang	De Belastingsamenwerking Gouwe Rijnland (BSGR) is een samenwerkingsverband op het gebied van belastingen tussen het hoogheemraadschap van Rijnland en de gemeenten Bodegraven-Reeuwijk, Gouda, Katwijk, Leiden, Leiderdorp, Oegstgeest, Velsen, Voorschoten, Wassenaar en Zoeterwoude. De BSGR voert namens de deelnemers de heffing en invordering van lokale belastingen uit. Ook bepaalt de BSGR de hoogte van de WOZ-waarde voor alle onroerende zaken in deze gemeenten.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit 12 leden waarvan 1 lid afkomstig van de gemeente Leiderdorp. Het dagelijks bestuur bestaat uit 3 leden waarvan een bestuurslid afkomstig van de gemeente Leiderdorp.		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van de vastgestelde verdeelsleutels zoals aantal objecten, aantal aanslagen en aantal heffingen.		
Financieel belang	De deelnemers in de BSGR zijn gezamenlijk aansprakelijk voor de eventueel ontstane tekorten.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2026	31-12-2026
	Eigen vermogen	846	846
	Vreemd vermogen	11.519	11.404
	Jaarresultaat		0
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	Het Algemeen Bestuur wil de huidige vorm van de BSGR consolideren en dan waar mogelijk verder ontwikkelen. Deze ontwikkeling moet zitten in een verdere optimalisatie van de prijs-kwaliteitsverhouding, het aantal deelnemers en ontwikkeling op het gebied van marketing en profilering van de BSGR. Meer informatie: www.bsgr.nl		

Centrumregeling bedrijfsvoering Leidse Regio			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/ publiek belang	Sinds 1 januari 2023 verzorgt de gemeente Leiden de interne bedrijfsvoering van de gemeente Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. Via deze centrumregeling levert Leiden producten en diensten op het gebied van ICT, HRM, financiën, juridische zaken, inkoop en facilitaire zaken.		
Bestuurlijk belang	Vertegenwoordigers bestuur		
Jaarlijkse bijdrage	De deelnemers betalen een jaarlijkse bijdrage op basis van de dienstverleningsafspraken.		
Financieel belang	De centrumgemeente is aansprakelijk voor de eventuele tekorten. Ter dekking van dit risico betalen de afnemende gemeenten een risico-opslag		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat		n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.Leiden.nl		

De gemeenschappelijke uitvoeringsorganisatie sociale diensten Leiden en Leiderdorp			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/ publiek belang	De gezamenlijke uitvoeringsorganisatie Leiden en Leiderdorp voert de volgende taken, wetten en regelingen (gedeeltelijk) uit: de Participatiewet, de IOAW, de IOAZ, de Wsw, de Wet WI, de Wet op de lijkbezorging, de regeling Kinderopvang Sociaal Medische Indicatie, de Wgs, handhaving en bestrijding oneigenlijk gebruik, alsmede de wetten, regelingen, taken en maatregelen die hun grondslag vinden in of voortvloeien uit voornoemde wetten, dan wel enige andere in de toekomst voor deze wetten en regelingen in de plaats komende regelingen.		
Bestuurlijk belang	Het algemeen bestuur bestaat uit de door de deelnemende gemeente aangewezen wethouder met de portefeuille werk en inkomen. Bestuurlijk overleg vindt ten minste twee keer per jaar plaats.		
Jaarlijkse bijdrage	Leiderdorp neemt deel aan de gemeenschappelijke regeling om efficiënter en effectiever te kunnen werken, deskundigheid en expertise te vergroten, en kwetsbaarheid te verminderen. De uitwerking van de afspraken uit de gemeenschappelijke regeling gebeurt in een tweejaarlijkse dienstverleningsovereenkomst (DVO). De verdeling van die kosten is op basis van het relatieve percentuele aandeel van elke partij in de som van de BUIG-budgetten over een periode van vijf jaar.		
Financieel belang	De uitvoeringskosten worden jaarlijks afgerekend.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat		n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	gemeente.leiden.nl		

Centrumregeling Afvalbeheertaken Leidse Regio			
Vestigingsplaats	Leiden		
Rechtsvorm	Gemeenschappelijke regeling (lichte vorm zonder rechtspersoonlijkheid)		
Doelstelling/ publiek belang	Ten behoeve van afvalbeheertaken voert de gemeente Leiden diensten uit voor de gemeenten Leiderdorp, Oegstgeest en Zoeterwoude. In Leiderdorp wordt momenteel gewerkt op basis van een dienstverleningsovereenkomst (DVO's) voor het inzamelen van de ondergrondse containers huishoudelijk rest afval , glas en oud papier en karton.		
Bestuurlijk belang	Jaarlijks bestuurlijk overleg met een vertegenwoordiger van de colleges.		
Jaarlijkse bijdrage	De bijdrage wordt berekening op basis van de afspraken neergelegd in de dienstverleningsovereenkomst.		
Financieel belang	n.v.t.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2025	31-12-2025
	Eigen vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Vreemd vermogen	n.v.t.	n.v.t.
	Jaarresultaat		n.v.t.
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	De regeling is op 19 mei 2025 door de gemeenteraad vastgesteld. Info: gemeente.leiden.nl		

Vennootschappen

Alliander			
Vestigingsplaats	Arnhem		
Rechtsvorm	NV		
Doelstelling/ publiek belang	Via energienetwerken zorgt Alliander voor de distributie van gas en elektriciteit in een groot deel van Nederland. Alliander brengt een open en duurzame energiemarkt dichterbij.		
Bestuurlijk belang	De raad van bestuur bestaat uit 3 leden waarvan geen afkomstig uit de gemeente Leiderdorp. De gemeente Leiderdorp is aandeelhouder.		
Jaarlijks dividend	Alliander keert jaarlijks dividend uit. De uikering is afhankelijk van de winst.		
Financieel belang	Het aantal aandelen is 604.919 en het relatieve aandeel is 0,442%. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij Alliander.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	4.749.000	6.038.000
	Vreemd vermogen	6.897.000	6.918.000
	Jaarresultaat		976.000
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.alliander.nl		

Oasen			
Vestigingsplaats	Gouda		
Rechtsvorm	NV		
Doelstelling/ Publiek Belang	Oasen is een maatschappelijk drinkwaterbedrijf. Oasen zorgt op duurzame wijze voor het drinkwater in Leiderdorp.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijks dividend	Oasen keert op grond van haar statuten geen dividend uit.		
Financieel belang	De gemeente Leiderdorp heeft 25 aandelen in Oasen, naar rato van het aantal inwoners. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij Oasen.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	128.149	136.041
	Vreemd vermogen	244.640	263.326
	Jaarresultaat		7.892
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.oasen.nl		

N.V. Bank Nederlandse Gemeenten (BNG)			
Vestigingsplaats	Den Haag		
Rechtsvorm	NV		
Doelstelling/ publiek belang	BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.		
Bestuurlijk belang	Aandeelhouder		
Jaarlijks dividend	De BNG keert jaarlijks dividend uit. De uikering is afhankelijk van de winst.		
Financieel belang	De BNG is een NV. De aandeelhouders zijn niet aansprakelijk voor eventuele tekorten bij de BNG.		
Kerncijfers verbonden partij	x € 1.000	1-1-2024	31-12-2024
	Eigen vermogen	4.721.000	4.777.000
	Vreemd vermogen	110.819.000	123.173.000
	Jaarresultaat		294.000
Risico's	Er zijn geen materiële risico's waarvoor maatregelen getroffen moeten worden.		
Overige informatie	www.bng.nl		

Paragraaf 7: Grondbeleid

Visie

Het grondbeleid ondersteunt programma 2: Aantrekkelijk Leiderdorp. Het grondbeleid heeft een grote financiële impact. De baten en de risico's hebben invloed op de financiële positie van de gemeente. Ons grondbeleid staat in de nota Grondbeleid 2024-2027. De raad stelde die nota op 29 januari 2024 vast. Deze nieuwe nota heeft het bestaande grondbeleid vernieuwd en is afgestemd op de Omgevingswet.

In de programma's staat een onderscheid in subdoelen, activiteiten en prestatie-indicatoren. Voor het grondbeleid maakten we dezelfde driedeling:

- Subdoelen: het grondbeleid faciliteert waar dat mogelijk is, we bezitten niet meer grond dan nodig en we hebben marktconforme grondprijzen.
- Activiteiten: het monitoren van grondtransacties aan de nota.
- Prestatie-indicatoren: de grondprijzenbrief, de Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG) en uniforme erfpachtovereenkomsten.

Hieronder staan enkele kernpunten uit de nota Grondbeleid 2024-2027:

Beleidskeuze vorm grondbeleid

De gemeente Leiderdorp voert een situationeel grondbeleid. De gemeente zal de invulling van haar grondbeleid per situatie toesnijden om het gewenste resultaat te bereiken. Het vertrekpunt van de gemeente is faciliterend grondbeleid.

Per opgave beoordeelt de gemeente of er aanleiding is om een andere vorm van grondbeleid toe te passen die meer geschikt is om de ruimtelijke opgaven te realiseren. Als dit zo is, beoordelen we welke instrumenten daarbij horen.

We faciliteren grondexploitaties door te investeren in plankosten. Denk aan het maken van een nieuw bestemmingsplan, het treffen van voorzieningen in de openbare ruimte en het aanleggen van nutsvoorzieningen. De kosten verhalen we op de betrokkenen, volgens de nota Kostenverhaal. We zetten actief grondbeleid in als we een sterkere stempel op de ontwikkeling willen drukken of als het noodzakelijk is om een ontwikkeling volgens de gemeentelijke randvoorwaarden te realiseren. In dat geval moet het financiële risico, ook op langere termijn, wel aanvaardbaar zijn.

Instrumenten

Om ons grondbeleid te kunnen uitvoeren, hebben we een aantal instrumenten. De regels rondom de instrumenten staan in de nota Grondbeleid. Hieronder lichten we er enkele uit:

- De gemeente voert een situationeel grondbeleid. Per locatie bekijken we of we een andere vorm van grondbeleid moeten voeren.
- Vrijwillige verwerving is het uitgangspunt. De inzet van de instrumenten Wet voorkeursrecht gemeenten (Wvg) en onteigening sluiten we niet uit.
- De uitgifte van grond vindt in principe plaats door middel van verkoop. In uitzonderingsgevallen zijn andere vormen van gronduitgifte mogelijk.

Grondprijsbeleid

Bij een transparant grondbeleid horen transparante prijzen.

Beleidsregels grondprijs:

- Het college stelt jaarlijks een grondprijzenbrief vast met daarin de prijzen voor het volgende jaar. Deze brief gaat in op de waardebepalings- en de minimum grondprijzen bij de uitgifte van gronden.
- De grondprijzen moeten marktconform zijn, met uitzondering van de prijzen voor sociale woningbouw.

Grondslagen waardering

We waarderen de gronden door naar een aantal dingen te kijken. Daarbij horen de kosten die de gemeente heeft gemaakt om de grond te krijgen, de kosten voor onderzoek en het bouwrijp maken van de grond. Zoals wettelijk verplicht, mag de boekwaarde niet hoger zijn dan de ingeschatte marktwaarde. Afhankelijk van deze inschatting boeken we de boekwaarde af (als er definitief geen mogelijkheid is om het geld terug te verdienen) of vormen we een voorziening (als we twijfelen of we de waarde kunnen terugverdienen).

Reserves

Opbrengsten van de exploitatie van de grond voegen we toe aan de algemene reserve van bouw- en grondexploitaties. Dat is volgens de regels van het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Organisatie

Beleidsregels organisatie:

- De regels van het BBV voor de verslaglegging zijn leidend.
- De actieve grondexploitaties werken we één keer per jaar bij. Dat doen we bij de jaarrekening.
- Tegelijk met de het bijwerken van de jaarrekening leggen we een rapportage aan de raad voor. Daarin lichten we de financiële stand van zaken toe van de grote projecten en de grondexploitaties. Dit is de rapportage Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie (GIG).
- Sommige exploitaties zijn verliesgevend. Voor deze exploitaties bepalen we 1 keer per jaar voorzieningen, op basis van de grootte van het verlies. Ook dat doen we bij de jaarrekening.
- Per project of grondexploitatie brengen we de risico's in beeld en geven we de maatregelen voor het beheer aan.

Opgenomen voorzieningen

Voor verliesgevende grondexploitaties treffen we direct een verliesvoorziening. Bijvoorbeeld, voor de grondexploitaties Bospoort-Zuid (W4) treffen we een voorziening van € 3,89 miljoen gebaseerd op de eindwaarde.

Risico's publiek-private samenwerking (PPS)

We hebben op dit moment geen publiek-private samenwerkingen.

Prognose verwachte resultaten totale grondexploitatie op 1/1/2025

(bedragen x € 1.000)	GIG - 2025 Nominaal	GIG - 2025 NCW 1-1-25	GIG - 2025 NCW 1-1-24	GIG - 2024 NCW 1-1-24	Vershil NCW 1-1-24
Bospoort-Zuid	-3.174	-3.445	-3.388	-2.305	-1.083
- Totaal W4	-3.174	-3.445	-3.388	-2.305	-1.083
	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(nadelig)	(voordelig)

Parameters

Bij de herziening op 1 januari 2025 van de grondexploitaties in de GIG 2025 gebruikten we de volgende parameters:

- het rentepercentage van 0,50%,
- de kostenindex van 4,50%,
- de opbrengstenindex van 0,00%.

Het rentepercentage bedraagt 0,5% . Het rentepercentage stellen we jaarlijks vast op basis van de rente op de langlopende leningen in de verhouding van vreemd vermogen gedeeld door het totaalvermogen. Er is geen opbrengstenindex toegepast op Bospoort-Zuid.

Fasering verkopen

Bij de herziening op 1 januari 2025 van de grondexploitatie Bospoort-Zuid zijn de looptijd en de fasering gewijzigd. De fasering van de verwachte opbrengsten staat in het jaar 2029. Vervolgens wordt het project eind 2030 afgerond.

Paragraaf 8. Uitvoering Wet open overheid

Inleiding

Op 1 mei 2022 is de Wet open overheid (Woo) in werking getreden. Artikel 3.5 van de Woo vereist dat overheidsinstanties de voornemens van de wet bespreken in hun begroting. De gemeente is in het Leidse-regioverband deelnemer aan het meerjarenprogramma Open en Toegankelijke overheidsinformatie (OTO). Hierbinnen voeren we verplichtingen van de Woo uit.

Wat houdt het programma in?

Het programma OTO is een regionaal initiatief waar de vier gemeenten uit de Leidse regio bij betrokken zijn. Het richt zich op de toepassing van vier wetten die overheidsinformatie transparanter en toegankelijker moeten maken. Het gaat om:

- Wet open overheid (Woo)
- Besluit digitale toegankelijkheid overheidsinformatie (Bdto)
- Wet elektronische publicaties (Wep)
- Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) (toegevoegd aan het programma begin 2024)

Transparant, betrouwbaar, toegankelijk

Het doel van het programma is te voldoen aan de vier genoemde wetten. De kernwaarden transparant, betrouwbaar en toegankelijk staan daarbij centraal. We zoeken hierin ook de samenwerking op met het Uitvoeringsprogramma Dienstverlening. We stimuleren een cultuur waarin we steeds meer volgens het principe 'open, tenzij' werken en dit als standaard benaderen. Dit vergroot het vertrouwen van inwoners in de overheid en vraagt tegelijkertijd een andere benadering van informatie door gemeentemedewerkers.

De manier waarop we werken en de keuzes die we maken, vormen waardevolle informatie. Een open overheid is ook een lerende overheid. Door informatie openbaar en toegankelijk te maken, kunnen we eerder en beter in gesprek gaan over onze keuzes en verbeteringen doorvoeren.

Het is essentieel dat iedereen binnen de organisatie bekend is met deze wetgeving, het belang ervan begrijpt voor de dienstverlening aan inwoners en ondernemers en de praktische toepassing in onze processen. Zo kunnen we de digitale toegankelijkheid van overheidsinformatie verder verbeteren.

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid is op 1 mei 2022 in werking getreden en heeft als doel een transparante en proactief openbaar makende overheid. De wet onderscheidt passieve openbaarmaking (informatie verstrekken op verzoek, via Woo-verzoeken) en actieve openbaarmaking (informatie publiceren op eigen initiatief). De Woo kent voor gemeenten elf informatiecategorieën die in vier tranches, verspreid over acht jaar, openbaar gemaakt moeten worden.

Woo: wat we nog gaan doen

We bereiden ons voor op de actieve openbaarmaking van de informatiecategorieën uit de tweede en derde tranche. Voor een deel voldoen we hier al aan, zoals het publiceren van de vergaderstukken van de gemeenteraad. Maar voor sommige andere informatiecategorieën voldoen we nog niet. Hiervoor is geschikte software nodig om gegevens te

anonymiseren en te publiceren. We volgen de landelijke ontwikkelingen nauwlettend en zoeken contact met andere gemeenten om kennis te delen. Daarnaast werken we aan de integratie van openbaarmaking in de procesketen, zodat de organisatie hier goed op is voorbereid.

Besluit digitale toegankelijkheid overheidsinformatie (Bdto)

Het Tijdelijk Besluit Digitale Toegankelijkheid Overheid is in 2024 omgezet naar de Wet digitale overheid (Wdo). Vanaf 1 juli 2024 vormt de Wdo de wettelijke grondslag voor het Bdto. Hoewel het woord Tijdelijk vervalt, blijven de verplichtingen ongewijzigd. Overheidsorganisaties moeten hun websites en apps toegankelijk maken en houden en zijn verplicht om voor al deze digitale kanalen een toegankelijkheidsverklaring op te stellen.

Bdto: wat we nog gaan doen

Om blijvende verbetering te realiseren, voeren we het plan uit om de digitale toegankelijkheid stapsgewijs te verbeteren en te borgen. Dit stelt ons in staat om alle websites en apps gestructureerd toegankelijk te maken én te houden, zodat we voldoen aan de wettelijke verplichtingen en bijdragen aan een inclusieve digitale overheid. De status hiervan publiceren we op het landelijke dashboard DigiToegankelijk. Daarnaast kijken we of en waar we het aantal websites kunnen reduceren, zodat het beheer overzichtelijker en efficiënter wordt.

Wet elektronische publicaties (Wep)

De Wet elektronische publicaties is op 1 juli 2021 in werking getreden en verplicht bestuursorganen om alle officiële publicaties online te plaatsen via officiële bekendmakingen. Het doel is om burgers volledig en digitaal te informeren over besluiten die invloed hebben op hun leefomgeving. Sinds 1 juli 2023 geldt bovendien de verplichting tot digitale terinzagelegging. Dit betekent dat wettelijk voorgeschreven terinzageleggingen online beschikbaar zijn, naast de mogelijkheid om stukken fysiek in te zien voor inwoners die minder digitaal vaardig zijn.

Wep: wat we nog gaan doen

We voldoen inmiddels aan de Wet elektronische publicaties, maar nemen dit onderwerp toch mee in onze communicatiecampagne. Dit doen we vanwege de samenhang met andere wetgeving en om de bekendheid ervan onder medewerkers te vergroten. Daarnaast onderzoeken we of we in de komende periode ook inwoners, bijvoorbeeld onder de 25 jaar, hier verder op willen attenderen.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv)

Op 1 januari 2026 treedt de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv), na meerdere malen te zijn uitgesteld, in werking. Deze wet geeft burgers en bedrijven het recht om officiële berichten, zoals vergunningaanvragen en bezwaarschriften, digitaal in te dienen bij overheidsinstanties. Daarnaast versterkt de Wmebv hun rechtspositie in het digitale contact met de overheid. De mogelijkheid om per post te communiceren blijft behouden; de Algemene wet bestuursrecht (Awb) biedt burgers en bedrijven de keuze tussen digitale en papieren communicatie. Sinds 1 januari 2024 is de zorgplicht voor ondersteuning bij alle communicatie met de gemeente van kracht, zowel digitaal als op papier.

Wmebv: wat we nog gaan doen

Om goed voorbereid te zijn op de inwerkingtreding van de Wmebv, werken we aan de verdere optimalisatie van onze digitale dienstverlening. Dit omvat zowel technische verbeteringen als bewustwording en ondersteuning voor inwoners en medewerkers. Ons doel is dat inwoners en ondernemers hun zaken met de gemeente eenvoudig, toegankelijk en veilig digitaal kunnen regelen, een digitaal gemeentehuis.

FINANCIËLE BEGROTING

Overzicht van baten en lasten en de toelichting

A: Overzicht van baten en lasten

Decade Include: Programma Begroting

Programma	L/B	Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
1 Meedoen in Leiderdorp	Lasten	42.611	45.254	45.799	45.596	44.427	44.877
	Baten	-12.288	-11.015	-10.541	-10.229	-10.272	-10.272
Saldo		30.324	34.239	35.258	35.368	34.155	34.605
2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Lasten	15.413	17.406	14.361	14.681	15.722	17.835
	Baten	-14.174	-13.562	-12.113	-12.170	-12.735	-14.720
Saldo		1.239	3.845	2.248	2.511	2.987	3.114
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Lasten	14.668	14.951	15.565	15.573	15.416	15.467
	Baten	-166	-0	-	-	-	-
Saldo		14.502	14.951	15.565	15.573	15.416	15.467
Algemene Dekkingsmiddelen	Lasten	816	908	262	572	807	986
	Baten	-62.237	-63.505	-65.440	-64.682	-63.640	-63.923
Saldo		-61.421	-62.596	-65.178	-64.110	-62.833	-62.937
Overhead, VPB en onvoorzien	Lasten	11.532	12.706	12.007	11.703	11.695	11.697
	Baten	-22	-6	-7	-7	-7	-7
Saldo		11.509	12.700	12.000	11.696	11.689	11.691
Totaal	Lasten	85.041	91.226	87.994	88.124	88.068	90.862
Totaal	Baten	-88.887	-88.088	-88.101	-87.087	-86.654	-88.922
TOTAAL SALDO VAN BATEN EN LASTEN		-3.846	3.138	-107	1.037	1.414	1.940
RESERVES 1 Meedoen in Leiderdorp	Toevoeging	-25.794	-	-	-	-	-
	Onttrekking	16.477	-	-	-	-	-
Saldo		-9.317	-	-	-	-	-
RESERVES 2 Aantrekkelijk Leiderdorp	Toevoeging	-6.685	1.607	1.000	59	-	-
	Onttrekking	4.814	-666	-130	-70	-74	-74
Saldo		-1.871	941	870	-10	-74	-74
RESERVES 3 Bestuur en organisatie Leiderdorp	Toevoeging	-600	-	-	-	-	-
	Onttrekking	373	-27	-	-	-	-
Saldo		-227	-27	-	-	-	-
RESERVES Algemene Dekkingsmiddelen	Toevoeging	50.596	2.345	494	344	-	-
	Onttrekking	-38.353	-6.397	-1.257	-1.371	-1.340	-1.866
Saldo		12.243	-4.053	-763	-1.027	-1.340	-1.866
Totaal	Toevoeging	17.517	3.952	1.494	404	-	-

Programma	L/B	Rekening	Begroting	Begroting	MJB	MJB	MJB
Bedragen x € 1.000,-		2024	2025	2026	2027	2028	2029
Totaal	Onttrekking	-16.689	-7.090	-1.387	-1.441	-1.414	-1.940
TOTAAL MUTATIES IN RESERVES		828	-3.138	107	-1.037	-1.414	-1.940
	Lasten/ Toev	102.558	95.178	89.488	88.528	88.068	90.862
	Baten/ Onttr.	-105.576	-95.178	-89.488	-88.528	-88.068	-90.862
RESULTAAT		-3.018	-	-	-	-	-

B: Grondslagen voor de begroting

Als basis voor de begroting 2026 hebben we de volgende uitgangspunten gehanteerd:

1. De begroting 2025, inclusief de meerjarenraming 2026-2028 van de gemeente Leiderdorp ná wijziging
2. De financiële kadernota 2026-2029 incl. de effecten algemene uitkering o.b.v. de voorjaarsnota kabinet
3. De effecten van de meicirculaire gemeentefonds, zoals uiteengezet in de wethoudersbrief van 25 juni 2025
4. Het begrotingsadvies van de VNG en de toezichthouder (voor stelposten gemeentefonds)
5. Effecten van tussentijdse besluitvorming en overige nieuwe ontwikkelingen

Algemene uitkering gemeentefonds

Bij de berekening van de algemene uitkering voor de meerjarenraming zijn we uitgegaan van de uitkeringsfactor op basis van constante prijzen. De algemene uitkering is gebaseerd op de meicirculaire 2025 met inachtneming van het advies van de VNG respectievelijk de toezichthouder m.b.t. het opnemen van stelposten jeugdzorg vanaf 2028.

Indexering baten

In februari 2025 is het Centraal Economisch Plan 2025 (CEP) van het CPB gepubliceerd. In de kerngegevens tabel is het verwachte indexeringspercentage opgenomen dat wij aanhouden voor de indexering van de inkomsten van de gemeente Leiderdorp. De raming voor de nationale consumentenprijsindex (CPI) bedraagt voor 2026 2,6%. Voor 2025 bedraagt het CPI nu 3,2% terwijl bij de begroting 2025 nog 2,8% werd verwacht. Besloten is om de inkomsten in de begroting te verhogen met 3,0%, te weten 2,6% plus de correctie van 0,4% voor 2025. Op deze wijze is de indexering op het meest actuele beeld gebaseerd.

Indexering lasten

Het is gebruikelijk om de personele budgetten in de begroting jaarlijks te laten meegroeien met de feitelijke loonkostenontwikkeling. Op dit moment is er een CAO gemeenten die loopt tot 31 maart 2027. Op basis van deze CAO is het advies van de specialist van IDA om de loonkosten in 2026 te indexeren met 4,5%. In dit percentage zit geen bijstelling voor 2025. De uitkomst van de onderhandeling voor 2025 sluiten aan bij de indexering van 4,4% die voor de lopende begroting is aangehouden

De budgetten voor de materiële lasten worden in de begroting geïndexeerd met het percentage voor de prijsontwikkeling van de netto materiële overheidsbestedingen (imoc) zoals deze in het Centraal Economisch Plan 2025 van het CPB is gepubliceerd. Het percentage voor 2026 is 2,1%. We corrigeren dat percentage altijd met de mutatie in deze index voor 2025. Bij de begroting 2025 gingen wij uit van 2,2% maar volgens de CEP komt dat percentage voor 2025 nu uit op 2,9%. De index voor de materiele kosten komt daarmee op 2,8%

Voor de indexering van de bijdragen aan de meeste gemeenschappelijke regelingen is aangesloten bij de afspraken die met de regio-gemeenten zijn gemaakt in de werkgroep Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen. Die heeft de indexering voor de loonkosten bepaald op 2,1% en de indexering voor de materiele budgetten op 2,7%. De bijdrage van de gemeente aan de regeling wordt vervolgens geïndexeerd met het gewogen percentage op basis van de verhouding loonkosten en materiele kosten volgens de begroting van de betreffende gemeenschappelijke regeling. Aangezien we in de begroting 2025 voor het jaar 2026 al rekening hebben gehouden met een inhaalindexering van -0,85% zal de gewogen toename door indexering uitkomen op ongeveer 3,1%.

Tenslotte houden we bij de indexering van meerjarige uitbestedingen rekening met de contractuele afspraken. Denk bijvoorbeeld aan Sportfondsen en Inclusio.

Areaalontwikkeling

De areaalontwikkeling voor de ontwikkeling van de waarden en de aantallen woningen en niet woningen is geactualiseerd naar de inzichten van dit moment. De berekening van de budgettaire effecten voor de opbrengst OZB is meegenomen bij het opstellen van de begroting. Het effect van de areaalontwikkeling op de algemene uitkering is meegenomen bij de doorrekening van de effecten van de meicirculaire 2025. De effecten van de areaalontwikkeling op de beheerskosten van de openbare ruimte worden betrokken bij de opstelling en actualisatie van de beheerplannen.

Belastingen en heffingen

Zoals gebruikelijk zullen we de tarieven 2026 voor belastingen en heffingen in de raadsvergadering van december 2025 ter besluitvorming voorleggen. Daarbij nemen we de tarieven waarvoor landelijk een maximum is vastgesteld uiteraard in ogenschouw. De trendmatige verhoging van de lokale lasten en die van de leges in 2026 hebben we in de financiële kadernota op 3,0% vastgesteld. Meer specifiek merken we het volgende op:

- Onroerendezaakbelasting (OZB). De trendmatige verhoging is toegepast op de opbrengst OZB. De exacte tarieven zijn nu nog niet bekend. Deze bieden we u ter vaststelling aan voor de raadsvergadering van december, zodat de tarieven op basis van de meest recente WOZ-waarden berekend kunnen worden.
- Afvalstoffenheffing. Ook de tarieven voor de afvalstoffenheffing en reinigingsrechten verhogen we met 3,0%. In 2024 is besloten om de afvalstoffenheffing 100% kostendekkend te maken. Het kostendekkend maken van de afvalstoffenheffing vergt een extra verhoging van de tarieven met 3,0%.
- Rioolheffing. De tarieven indexeren we trendmatig met 3,0% en met 3,0% extra op basis van het door de gemeenteraad vastgestelde Integraal waterketenprogramma (IWKp) in 2023. In 2024 is besloten om ook de rioolheffing 100% kostendekkend te maken. Het kostendekkend maken van de rioolheffing vergt nog eens een extra verhoging van de tarieven met 7,0%.
- Tarieven begraafplaats. De tarieven voor de begraafplaats worden trendmatig verhoogd.
- Tarieven toeristenbelasting worden conform besluitvorming in 2024 met 15% extra verhoogd.
- De leges bouwvergunningen worden met 10% extra verhoogd.

C: Structureel en reëel evenwicht

1: Structureel en reëel evenwicht

In de Gemeentewet is bepaald dat de raad erop toeziet dat de begroting structureel en reëel in evenwicht is. De raad mag hiervan afwijken als aannemelijk is dat het structureel en reëel evenwicht in de begroting in de eerstvolgende jaren tot stand zal worden gebracht. De toezichthouder toetst eveneens nadrukkelijk op deze bepaling. Het komt erop neer dat de structurele lasten in de begroting worden gedekt door structurele baten. Voor de beoordeling van dit evenwicht is onderstaande tabel gemaakt. Uitgangspunt daarbij is dat het merendeel van de baten en lasten als structureel wordt aangemerkt. Door de 'incidentele' baten en lasten respectievelijk verrekeningen met de reserves te elimineren, blijft het saldo van de structurele baten en lasten over. In de volgende tabel lichten we de incidentele baten en lasten, respectievelijk verrekeningen met de reserves, toe. Daarna volgt de tabel met de structurele verrekeningen met de reserves.

Conclusies

- Deze begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 tot en met 2029 zijn sluitend.
- Deze begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 tot en met 2029 zijn structureel in evenwicht.
- Deze begroting 2026 is reëel in evenwicht.

In onderstaande tabel staan deze conclusies samengevat weergegeven. Het sluitend zijn van de begroting ziet u terug in de eerste regel als begrotingssaldo na bestemming. Onder deze tabel lichten we achtereenvolgens het reëel en het structureel evenwicht nader toe.

Presentatie van het structureel begrotingssaldo	2026	2027	2028	2029
Saldo baten en lasten	-106.729	1.037.333	1.413.927	1.939.844
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	106.729	-1.037.333	-1.413.927	-1.939.844
Begrotingssaldo na bestemming	0	0	0	0
Waarvan incidentele baten en lasten (saldo)	955.667	681.541	75.768	75.768
Structureel begrotingssaldo	-955.667	-681.541	-75.768	-75.768
Structureel evenwicht	JA	JA	JA	JA

Reëel evenwicht

Ter invulling van het begrip reëel evenwicht is in het BBV voorgeschreven dat we moeten ingaan op het realisme van de ramingen en de motivering daarvan. Op basis van de volgende argumenten en bevindingen kunnen we stellen dat de begroting reëel in evenwicht is:

- De baten en lasten hebben we geraamd met het voorzichtigheidsbeginsel in het achterhoofd.
- De algemene uitkering hebben we geraamd op basis van de meicirculaire 2025 aangevuld met twee stelposten. Eén voor de beperking trajectduur jeugdzorg en één voor eigen bijdrage jeugdzorg. Voor deze kortingen is wetgeving nodig waardoor de realisatie een verantwoordelijkheid van het Rijk is. Verder is voor de ruimte onder BCF-plafond een stelpost opgenomen van 50% van het over 2024 ontvangen bedrag.
- De begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 tot en met 2029 bevatten geen taakstellingen.

Structureel evenwicht

Van structureel evenwicht is sprake als de structurele lasten worden gedekt door structurele baten.

De bepaling van het structureel evenwicht verloopt als volgt:

- Begrotingssaldo na bestemming
- **af:** de incidentele lasten per programma en stortingen in reserves
- **bij:** de incidentele baten en onttrekkingen uit reserves
- Dit geeft het totaal structureel begrotingssaldo en meerjarenraming.

De begroting hebben we in meerjarig perspectief beoordeeld op het incidentele karakter. De begroting 2026 en de meerjarenraming 2027 tot en met 2029 is structureel in evenwicht.

Incidentele mutaties per programma		2026	2027	2028	2029
1 Meedoen in Leiderdorp					
Derving inkomsten renovatie De Does	Lasten	800.000	-	-	-
Kosten tijdelijke huisvesting onderwijs	Lasten	-	963.293	-	-
2 Aantrekkelijk Leiderdorp					
Grondexploitaties	Lasten	108.629	257.561	622.667	2.315.900
Grondexploitaties	Baten	-68.629	-217.561	-582.667	-2.275.900
Implementatie omgevingswet	Lasten	109.972	109.972	109.972	109.972
Reserve bouw- en grondexploitaties	Onttrekking	-40.000	-40.000	-40.000	-40.000
Reserve bouw- en grondexploitaties	Storting	1.000.000	-	-	-
Reserve impl.kst. omgevingswet	Onttrekking	-50.092	-29.583	-34.204	-34.204
Reserve duurzaamheid / energietransitie	Storting	-	59.396	-	-
Reserve duurzaamheid / energietransitie	Onttrekking	-39.903	-	-	-
3 Bestuur en organisatie Leiderdorp					
Geen mutaties incidenteel					
Algemene Dekkingsmiddelen					
Boekwinst op activa	Laten	-874.300	-143.000	-	-
Algemene reserve	Storting	-25.886	201.314	-	-
Algemene reserve	Onttrekking	-484.124	-622.851	-	-
Reserve ter dekking van kapitaallasten	Storting	520.000	143.000	-	-
Overhead, Vpb en onvoorzien					
Geen mutaties incidenteel					
Totaal incidenteel		955.667	681.541	75.768	75.768

2: Structurele verrekeningen met de reserves

In de categorie structurele verrekeningen met de reserves nemen we standaard de vrijval uit de reserve ter dekking van kapitaallasten op. Op grond van de nieuwe spelregels mogen we onder voorwaarden ook een bedrag ten laste van de behoedzaamheidsreserve inzetten als structureel dekkingsmiddel. Het bedrag dat we op die manier kunnen inzetten is meer dan € 2 miljoen per jaar. De begrotingstekorten over de jaren 2028 en 2029 kunnen we op die manier dan ook volledig dekken.

Kostenplaats	Grootboek	I/S	Jaarschijf	Jaarschijf	Jaarschijf	Jaarschijf
			2026	2027	2028	2029
6298220 Reserve ter dekking kapitaallasten	8103 Onttrekking reserve	S	-773.266	-748.609	-759.151	-738.030
6298244 Behoedzaamheidsreserve	8103 Onttrekking reserve	S	0	0	-560.572	-1.107.610
Totaal			-773.266	-748.609	-1.319.723	-1.845.640

Uiteenzetting financiële positie en toelichting

D: Geprognosticeerde begin- en eindbalans

Prognose meerjarenbalans	Realisatie	Begroting				
	2024	2025	2026	2027	2028	2029
Activa						
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	0	0	0	0	0	0
Materiële vaste activa	83.552	110.048	118.036	122.699	127.716	130.676
Financiële vaste activa	6.633	7.633	7.633	9.633	9.633	9.633
Totaal vaste activa	90.185	117.681	125.669	132.332	137.349	140.309
Vlottende activa						
Voorraden	0	0	0	0	0	0
Uitzettingen	30.590	16.026	16.026	16.026	16.026	16.026
Liquide middelen	451	0	0	0	0	0
Overlopende activa	2.872	2.872	2.872	2.872	2.872	2.872
Totaal vlottende activa	33.913	18.898	18.898	18.898	18.898	18.898
Totaal activa	124.098	136.579	144.567	151.230	156.247	159.207
Passiva						
Vaste passiva						
Reserves	52.884	52.827	52.934	51.896	50.482	48.543
Resultaat boekjaar	3.018	0	0	0	0	0
Voorzieningen	22.923	22.514	22.315	22.143	21.392	19.189
Vaste schuld	27.104	27.352	35.377	43.331	50.552	57.417
Totaal vaste passiva	105.929	102.693	110.626	117.370	122.426	125.149
Vlottende passiva						
Vlottende schuld	3.345	19.062	19.117	19.036	18.997	19.234
Overlopende passiva	14.824	14.824	14.824	14.824	14.824	14.824
Totaal vlottende passiva	18.169	33.886	33.941	33.860	33.821	34.058
Totaal passiva	124.098	136.579	144.567	151.230	156.247	159.207

E: Investerings

Omschrijving investering	Krediet 2026	Krediet 2027	Krediet 2028	Krediet 2029	Krediet 2030
Vervanging riolering	14.391.735	6.841.161	11.229.755	1.394.555	5.309.555
Vervanging bruggen	101.047	71.573	38.250	0	0
Beschoeiingen, duikers en stuwen	106.671	764.595	455.880	249.767	434.660
Vervanging openbare verlichting	1.310.203	538.035	238.948	115.465	209.280
Vervanging spelen	427.365	346.416	176.053	249.820	141.929
Vervanging wegen	8.422.180	3.798.895	5.525.867	1.107.173	4.755.368
Vervanging straatmeubilair	69.164	54.594	54.594	54.594	54.594
Mobliteitsagenda/fietsvoorzieningen	4.423.149	308.400	462.600	462.600	0
Vervanging voertuigen	106.029	89.646	840.428	184.894	112.057
Onderwijshuisvesting	7.359.547	0	6.298.468	7.562.003	0
Huisvesting en vastgoed	2.152.815	909.780	0	0	0
Sportaccomodaties en inventaris	378.181	1.067.372	1.555.310	1.092.113	298.949
Deelneming Warmtebedrijf	0	2.000.000	0	0	0
Totaal investeringsvoornemens	39.248.086	16.790.467	26.876.152	12.472.984	11.316.391
Kasstroomverwachting investeringen	Kasstroom 2026	Kasstroom 2027	Kasstroom 2028	Kasstroom 2029	Kasstroom 2030
Kasstroom investeringsvoornemens	11.920.131	15.125.536	22.906.691	19.471.929	28.243.343
Kasstroom investeringen in uitvoering	14.672.400	10.711.143	12.799.101	110.000	0
	26.592.530	25.836.678	35.705.792	19.581.929	28.243.343
Meerjarenperspectief kapitaallasten	Kapitaal-lasten 2026	Kapitaal-lasten 2027	Kapitaal-lasten 2028	Kapitaal-lasten 2029	Kapitaal-lasten 2030
Afschrijving	4.604.948	5.173.823	5.688.527	6.621.645	7.029.979
Rente	588.406	698.344	801.658	951.744	1.016.546
Totaal kapitaallasten (bruto)	5.193.354	5.872.166	6.490.185	7.573.389	8.046.524
Vrijval reserve dekking van kapitaallasten	-773.266	-748.610	-759.152	-738.031	-727.581
Totaal kapitaallasten (netto)	4.420.087	5.123.556	5.731.033	6.835.358	7.318.943

Omschrijving investering	Krediet 2031	Krediet 2032	Krediet 2033	Krediet 2034	Totaal
Vervanging riolering	102.155	5.327.555	20.659.955	102.155	65.358.581
Vervanging bruggen	0	3.233.632	0	2.682.207	6.126.709
Beschoeiingen, duikers en stuwen	434.660	434.660	434.660	434.660	3.750.213
Vervanging openbare verlichting	494.848	507.221	519.899	532.898	4.466.797
Vervanging spelen	116.154	55.196	169.652	252.427	1.935.012
Vervanging wegen	1.082.117	4.619.321	2.850.719	0	32.161.638
Vervanging straatmeubilair	54.594	54.594	54.594	0	451.322
Mobliteitsagenda/fietsvoorzieningen	0	0	0	0	5.656.749
Vervanging voertuigen	0	0	0	0	1.333.054
Onderwijshuisvesting	0	5.058.292	0	0	26.278.310
Huisvesting en vastgoed	0	0	0	133.640	3.196.235
Sportaccomodaties en inventaris	853.265	1.063.141	100.013	0	6.408.344
Deelneming Warmtebedrijf	3.300.000	0	0	0	5.300.000
Totaal investeringsvoornemens	6.437.792	20.353.612	24.789.492	4.137.987	162.422.964
Kasstroomverwachting investeringen	Kasstroom 2031	Kasstroom 2032	Kasstroom 2033	Kasstroom 2034	Totaal kasstroom
Kasstroom investeringsvoornemens	15.318.443	9.670.229	17.258.034	22.508.629	162.422.964
Kasstroom investeringen in uitvoering	0	0	0	0	38.292.643
	15.318.443	9.670.229	17.258.034	22.508.629	200.715.607
Meerjarenperspectief kapitaallasten	Kapitaal-lasten 2031	Kapitaal-lasten 2032	Kapitaal-lasten 2033	Kapitaal-lasten 2034	Kapitaal-lasten 2035
Afschrijving	7.683.712	7.813.994	8.057.082	8.376.785	8.517.755
Rente	1.122.612	1.160.786	1.170.067	1.216.072	1.286.731
Totaal kapitaallasten (bruto)	8.806.324	8.974.780	9.227.149	9.592.857	9.804.486
Vrijval reserve dekking van kapitaallasten	-709.817	-671.776	-663.997	-657.578	-592.979
Totaal kapitaallasten (netto)	8.096.507	8.303.004	8.563.152	8.935.279	9.211.507

Algemeen

Voor de ontwikkeling van de financiële positie ná 2026 zijn kapitaallasten die voortvloeien uit het Meerjaren Investeringsplan (MIP) mede bepalend. Jaarlijks presenteren we in de programmabegroting het meerjaren investeringsplan voor 10 jaar. Dat overzicht sloot aan bij de kasstroomverwachting die door de organisatie aan de verschillende investeringsopgaven was toegekend. Bij de vaststelling van de begroting werden de investeringen volgens de eerste jaarschijf beschikbaar gesteld. In de uitvoering bleek deze werkwijze niet goed aan te sluiten bij de praktijk. Bij de start van de grotere investeringswerken, die soms over meerdere jaren lopen, moet immers het totaal benodigde krediet beschikbaar zijn om de opdracht te kunnen geven. Om die reden passen we het investeringsplan aan in de zin dat de investeringsvoornemens gelijk zijn aan de investeringskredieten die in de betreffende jaarschijven beschikbaar moeten komen.

In het tweede deel van het investeringsplan starten we met ingang van deze programmabegroting nu eerst met de kasstroomverwachting voor de investeringen in uitvoering en voor de investeringsvoornemens volgens het investeringsplan (in één totaalregel). Uiteraard worden de kapitaallasten nog steeds berekend aan de hand van die kasstroomverwachting. De kapitaallastenontwikkeling is meerjarig in beeld gebracht en gecorrigeerd voor de vrijval uit de reserve ter dekking van kapitaallasten.

Omvang van de investeringsvoornemens

In de programmabegroting 2025 was het totaalbedrag van het MIP 2025-2033 € 89 miljoen. Het MIP 2026-2034 maakt een sprong naar een totaal aan investeringsvoornemens van € 162 miljoen. Dat heeft voor een belangrijk deel te maken met de overgang van een kasstroomoverzicht naar een kredietoverzicht. Zo komt bijvoorbeeld het kredietbedrag rioleringen van € 21 miljoen in 2033 in het geheel niet voor in het MIP 2025-20233 van vorig jaar. Verder zijn de investeringsvoornemens die al in het MIP waren opgenomen verhoogd met het indexeringspercentage voor de materiële lasten van 2,8%. De al beschikbaar gestelde investeringskredieten worden niet automatisch verhoogd voor prijsontwikkelingen. Als in de tussentijd blijkt dat kredieten niet toereikend zijn kan dat worden gemeld. In de begroting 2026 zijn om die reden de investeringsvoornemens voor de uitvoering van het iWKP verhoogd op basis van een verhoogde prijs per strekkende meter riool. De verhoogde kapitaallasten die daaruit volgen worden binnen het gesloten systeem van de rioolheffing gedekt. Ook de aansluiting met het IHP onderwijs levert een verhoging op. Investeringswerken die in de afgelopen periode door de raad beschikbaar zijn gesteld zijn toegevoegd aan de investeringen in uitvoering.

Kasstroomverwachting

Voor alle investeringen is een beoordeling gemaakt van de kasstroomverwachting. Die verwachting geeft aan op welk moment we de investeringen daadwerkelijk als uitgaven denken te realiseren. Op basis van die verwachting kunnen investeringsvoornemens nog in de tijd verschuiven. Voor de lopende investeringen waarvoor door uw raad eerder kredieten beschikbaar zijn gesteld, zien we dat in 2025 € 31 miljoen en vanaf 2026 nog investeringen worden gerealiseerd voor een bedrag van € 38 miljoen. Voor de investeringsvoornemens zien we vanzelfsprekend ook een verschil tussen het jaar van beschikbaarstelling van het krediet en de jaren waarin de investeringen feitelijk worden gerealiseerd. Op basis van ervaringcijfers weten we dat ondanks de inschatting van de kasstroom voor de verschillende investeringswerken het volume van de investeringen in totaal altijd lager uitvalt. Daarvoor nemen we in de prognose van de balanscijfers een correctie op.

Kapitaallastenontwikkeling 2026-2035

De kapitaallasten van de in uitvoering zijnde investeringswerken én de investeringsvoornemens zijn aan de hand

van de 'kasstroomverwachting' doorgerekend voor de komende jaren. De uitkomsten van de kapitaallastberekening 2026-2035 zijn in bovenstaande tabel weergegeven. Omdat de kapitaallasten van een aantal investeringen zowel uit het verleden als in toekomst worden gedekt door een vrijval uit de daarvoor ingestelde reserve, is die vrijval in mindering gebracht op de bruto kapitaallasten. De netto ontwikkeling is als 'Totaal kapitaallasten (netto)' in de tabel tot uitdrukking gebracht.

In het eerste deel van die tabel lopen de netto kapitaallasten op van € 4,4 miljoen in 2026 naar € 6,8 miljoen in 2029. In de periode na 2029 lopen de kapitaallasten geleidelijk op naar een niveau van ruim € 9,2 miljoen in 2035. In de wetenschap dat wij de meeste budgetten in de exploitatiebegroting structureel doortrekken, terwijl tegelijkertijd de kapitaallasten verder oplopen, zal het begrotingstekort na 2029 waarschijnlijk verder oplopen. Daarbij maken we twee kanttekeningen:

1. De gepresenteerde ontwikkeling van de kapitaallasten zal zich uiteraard alleen voordoen als de investeringen inderdaad ook in overeenstemming met de kasstroomverwachting worden gerealiseerd.
2. Een deel van de hogere kapitaallasten wordt veroorzaakt door de vervanging van rioleringen. Die extra kapitaallasten worden gedekt uit de rioolheffing, welke 100% kostendekkend moet zijn.

Kredieten 2026 voor in totaal € 36.681.086 beschikbaar te stellen bij de vaststelling van de begroting 2026

Het beschikbaar te stellen bedrag voor investeringskredieten valt in vergelijking met de afgelopen jaren veel hoger uit. In de jaren 2023, 2024 en 2025 is resp. € 12,4, € 9,9 en € 2,3 miljoen aan krediet beschikbaar gesteld. De oorzaak daarvan is dat die beschikbaarstelling toen plaatsvond op basis van de verwachte kasstroom. Dat betekende wel dat er tussentijds aanvullende kredietaanvragen nodig waren om vervangingsinvesteringen (waarvan de kapitaallasten overigens wel al in de meerjarenraming waren verwerkt) te kunnen aanbesteden. Met de beschikbaarstelling van de benodigde kredieten in 2026 zal de uitvoering op dat punt ongestoord kunnen worden opgepakt. Het beschikbaar te stellen bedrag is bepaald door het totaal van € 39.248.086 te verlagen met het bedrag dat in oktober door de raad beschikbaar is gesteld voor fietsveiligheid Baanderij van € 2.567.000.

Riolering

Voor de investeringen in de riolering is het Intergraal waterketenprogramma (IWKp) richtinggevend. De geraamde investeringen volgens dat programma zijn geïndexeerd. Bij de aanbesteding van Oranjewijk bleek de raming voor de vervanging riolering te laag. Op basis van die ervaring zijn de geraamde investeringen in het IWKp eveneens verhoogd. In 2026 zien we een hoog kredietbedrag omdat met name voor de uitvoering van deze werken tijdig krediet beschikbaar moet zijn. De berekening van de kapitaallasten blijft uiteraard op basis van de kasstroomverwachting waarin overigens de verhoging van het krediet en de daarbij behorende kapitaallasten voor de Oranjewijk zijn meegenomen. De dekking van de kapitaallasten van deze investeringen realiseren we vanuit de rioolheffing resp. de inzet van de voorziening riolering derden.

Openbare Ruimte

De vervangingsinvesteringen in straatmeubilair, beschoeiingen, wegen, openbare verlichting, spelen, bruggen en duikers zijn in overeenstemming met de IBOR-beheerplannen 2025-2034 die in het voorjaar van 2025 zijn opgesteld voor de verschillende domeinen. In het overzicht is rekening gehouden met de planning van de verschillende wijkvervangingen.

Onderwijshuisvesting

De benodigde investeringskredieten voor de vernieuwbouwprojecten onderwijshuisvesting zijn bij de actualisatie van

het Integraal Huisvestings Plan onderwijs opnieuw doorgerekend. In het MIP is aangesloten bij het vastgestelde IHP onderwijs. Het IHP was opgesteld op prijspeil 2025 dus de ramingen zijn geïndexeerd. Verder zijn zowel de benodigde investeringen uit fase 1 als de indicatieve investeringen uit fase 2 in het MIP verwerkt.

Deelname warmtebedrijf WLR

Ter uitvoering van de intentie-overeenkomst wordt er gewerkt aan de samenwerkingsovereenkomst om te komen tot een regionaal warmtebedrijf met de andere gemeenten binnen de Leidse regio en Katwijk. Als de oprichting van het warmtebedrijf in overeenstemming met het uitgangspuntenkader wordt gerealiseerd zal de eerste storting in deze deelneming in 2027 plaatsvinden. De eerste storting is voor de financiering van de aanloopkosten, projectontwikkeling en de eerste investeringen voor het tijdvak 2027-2030 en is voorlopig bepaald op € 2 miljoen. De tweede tranche van € 3,1 miljoen is in 2031 opgenomen. De rentelasten van de 1e en 2e tranche zijn meegenomen in de meerjarenraming.

F: Reserves

Op basis van artikel 43 lid 1 van het BBV onderscheiden we de reserves in:

- a. Algemene reserves
- b. Bestemmingsreserves

De kaders voor het reserve- en voorzieningenbeleid maken deel uit van de Financiële Verordening 2023. Specifieke kaders per reserve en/of voorziening maken deel uit van deze begroting. De algemene reserve is voor incidentele zaken beschikbaar. Over het algemeen dient deze reserve als een buffer tegen onverwachte risico's zoals benoemd in de paragraaf weerstandsvermogen. De behoedzaamheidsreserve wordt ingezet als structureel dekkingsmiddel ten laste van de algemene reserves. Bij bestemmingsreserves heeft de raad vooraf bepaald voor welke bestemming de reserve in het leven is geroepen. Ze zijn gevormd om ongewenste schommelingen in uitgaven op te vangen of om een bepaalde activiteit of doel te realiseren.

Toelichting reserves

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1/1/2026	Begroting mutaties 2026	Begroting mutaties 2027	Begroting mutaties 2028	Begroting mutaties 2029	Begroot Stand 31/12/2029
Algemene reserves						
8297001 Algemene reserve	19.186	-510	-422	-	-	18.255
8297002 Reserve bouw- en grondexploitatie	6.168	960	-40	-40	-40	7.008
8297244 Behoedzaamheidsreserve	9.802	-	-	-581	-1.128	8.094
Totaal algemene reserves	35.156	450	-462	-621	-1.168	33.357
Bestemmingsreserves						
8297101 Reserve omgevingsvergunning	277	-	-	-	-	277
8297120 Reserve impl.kst. omgevingswet	798	-50	-30	-34	-34	650
8297204 Reserve rekenkamer	23	-	-	-	-	23
8297211 Reserve ter dekking kapitaallasten	16.055	-253	-606	-759	-738	13.699
8297270 Reserve duurzaamheid	454	-40	59	-	-	474
Totaal Bestemmingsreserves	17.607	-343	-576	-793	-772	15.122
Totaal reserves	52.763	107	-1.037	-1.414	-1.940	48.479

8297001 Algemene reserve	Stand 01-01-2026	€ 19.186.071
Doelstelling: De algemene reserve is als weerstandskas van de gemeente het vangnet voor onverwachte (grote) financiële uitgaven. Tevens fungeert deze reserve binnen de kaders van het weerstandsvermogen als dekkingsreserve voor algemene risico's. De algemene reserve is vrij besteedbaar voor zover aan de randvoorwaarde wordt voldaan dat de ratio weerstandsvermogen groter of gelijk aan 1.0 is en blijft.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Weerstandscapaciteit	Ja	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Nee	
Voeding: Voeding vindt plaats door toevoeging van het voordelig resultaat van het afgelopen boekjaar na resultaatbestemming. De reserve wordt ook gebruikt voor neutrale budgetoverhevelingen tussen verschillende begrotingsjaren. Daarvoor zijn in 2024 en 2025 diverse bedragen toegevoegd. Het begrotingsoverschot van 2026 en 2027 van € 201.480 en € 181.314 zijn aan de reserve toegevoegd.		
Besteding: Een nadelig exploitatieresultaat wordt ten laste van de algemene reserve gebracht. Voor budgetoverhevelingen wordt in 2026 € 600.980 ingezet. Verder is besloten om de reserve aan te wenden voor de opstelling van de Regionale Investerings Agenda (RIA) € 110.510. Voor 2027 is € 492.341 ingezet voor budgetoverheveling en € 110.510 voor de RIA.		
Opmerking: Bij besluitvorming over de kadernota 2025-2028 is deze reserve versterkt in verband met maximalisering van de mogelijkheid om algemene reserves in te zetten als structureel dekkingsmiddel.		

8297002 Reserve bouw- en grondexploitaties	Stand 01-01-2026	€ 6.167.922
Doelstelling: Reserve is bestemd voor de opvang van eventuele nadelen bij de uitvoering van bouwgrondexploitaties op basis van exploitatieberekeningen en het oplossen van knelpunten op het gebied van volkshuisvesting.		
Soort reserve:	Algemene reserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Weerstandscapaciteit:	Ja	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: De reserve wordt gevoed uit exploitatie overschotten van afgesloten complexen. Ook worden gelden uit antispeculatie bedingen toegevoegd aan de reserve. Inkomsten door afkoop van sociale woningbouw worden conform beleidsregels uit Zicht op Wonen III en notitie sociale woningbouw (december 2010) bij kleine projecten aan de reserve toegevoegd. In de begroting 2024 en 2025 is deze reserve versterkt met € 1,5 miljoen en voor 2026 zetten we die ontwikkeling door en voegen we € 1 miljoen toe.		
Besteding: De reserve wordt ingezet voor de dekking van (de voorziening voor) negatieve eindwaarden van grondexploitaties. Jaarlijks wordt rekening gehouden met een incidentele onttrekking van maximaal € 40.000 uit deze reserve ten behoeve van onderzoeken naar nieuwe projecten waar nog geen financiering voor geregeld is. De opgebouwde reserve zal mede worden ingezet bij de transformatie van de Baanderij.		
Opmerking: De reserve Sociale woningbouw is in 2016 opgeheven en toegevoegd aan deze reserve.		

8297244 Reserve behoedzaamheid		Stand 01-01-2026	€ 9.802.256
Doelstelling: De reserve wordt primair ingezet om het meerjarenbeeld sluitend te maken. Deze inzet valt binnen de nieuwe spelregels over het inzetten van algemene reserves als structureel dekkingsmiddel.			
Soort reserve:		Algemene reserve	
Looptijd:		Geen einddatum	
Gewenste omvang:		Signaleringswaarde is 10% van de uitkering gemeentefonds	
Weerstandscapaciteit:		Ja	
Resultaatafhankelijke mutatie:		Nee	
Voeding: Eventuele rekeningoverschotten kunnen aan deze reserve worden toegevoegd als compensatie van het Rijk uitblijft en de begrotingstekorten de komende jaren in stand blijven. Vooralsnog is daar gelet op de stand van de reserve en de afnemende begrotingstekorten geen aanleiding voor.			
Besteding: De reserve was voor de jaren 2025-2028 ingezet als structureel dekkingsmiddel ter dekking van de begrotingstekorten voor een bedrag van in totaal € 6,4 miljoen. De positieve ontwikkeling van de financiële positie brengt met zich mee dat de inzet van deze reserve in deze begroting beperkt blijft tot een dekking 2028 van € 580.572 en in 2029 van € 1.127.610.			
Opmerking: Het plafond van deze reserve is op 1 juli 2024 omgezet naar een signaleringswaarde. In afwachting van de ontwikkelingen m.b.t. deze reserve zal het niveau van deze waarde t.z.t. worden heroverwogen. Op basis van de afnemende begrotingstekorten lijkt de stand van deze reserve aan de ruime kant. Op dit moment verwachten wij dat een plafond van 15% van de algemene uitkering toereikend zal zijn. Daarover volgt bij de begroting 2027 een voorstel.			

8297101 Reserve omgevingsvergunning	Stand 01-01-2026	€ 277.072
Doelstelling: Egaliseren van baten of lasten van de producten met betrekking tot de omgevingsvergunningen om werkzaamheden over het jaar (bijv. toezicht) heen te kunnen bekostigen.		
Soort reserve:	Egalisatiereserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 250.000	
Weerstandscapaciteit:	Nee	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een positief resultaat op omgevingsvergunningen/woningtoezicht t.o.v. de begroting aan deze reserve toegevoegd.		
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat op omgevingsvergunningen/woningtoezicht t.o.v. de begroting aan deze reserve onttrokken.		
Opmerking: Indien de reserve het signaalbedrag bereikt zullen de tarieven herzien worden zodat de gelden terugvloeien naar de burger óf zal een onderbouwing gegeven worden van het saldo.		

8297120 Reserve implementatiekosten omgevingswet	Stand 01-01-2026	€ 797.944
Doelstelling: Te voorzien in de implementatiekosten van deze wet en deze kosten over meerdere jaren beschikbaar te houden gelet op de doorlooptijd van implementatie.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	31 december 2028	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Weerstandscapaciteit:	Nee	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Meevallers op het implementatiebudget t.o.v. de begroting worden verrekend met de reserve.		
Besteding: Tegenvallers op het implementatiebudget t.o.v. de begroting worden verrekend met de reserve. Ten laste van deze reserve komt € 25.000 voor de opstelling omgevingsvisie en is € 25.092 ingezet voor de bijdrage aan de landelijke voorziening Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO).		
Opmerking: De reserve is ingesteld op 26 juni 2017. De looptijd is in verband met de doorlooptijd van de implementatie van de omgevingswet verlengd tot 31 december 2028.		

8297204 Reserve rekenkamer	Stand 01-01-2026	€ 23.000
Doelstelling: Deze reserve is beschikbaar voor aanvullend onderzoek op de al bestaande gezamenlijke rekenkamer met de gemeente Leiden.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Plafond is € 50.000	
Weerstandscapaciteit:	Nee	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: N.v.t.		
Besteding: Na de inzet van deze reserve voor de kosten van het onderzoek naar de afhandeling verkeersmeldingen in 2025 blijft een saldo van € 23.000 over.		
Opmerking: Zie raadsbesluit 11 december 2017.		

8297211 Reserve ter dekking van kapitaallasten	Stand 01-01-2026	€ 16.054.744
Doelstelling: Egalisatie van kapitaallasten over de jaren heen. De reserve bevat geen vrij besteedbare middelen.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Weerstandscapaciteit:	Nee	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Nee	
Voeding: De reserve wordt gevoed door gerichte bijdragen, die bestemd zijn voor dekking van kapitaallasten van specifiek aangewezen investeringen. In 2026 is een toevoegingen voorzien van € 520.000 uit de grondopbrengst brandweerkazarne.		
Besteding: De werkelijke lasten worden in de exploitatiebegroting gedekt door een onttrekking uit deze reserve. Voor 2026 is die onttrekking € 773.266.		
Opmerking: geen		

8297270 Reserve Duurzaamheid	Stand 01-01-2026	€ 454.359
Doelstelling: De inzet van duurzaamheidsmiddelen te spreiden over toekomstige jaren.		
Soort reserve:	Bestemmingsreserve	
Looptijd:	2022	
Gewenste omvang:	Geen plafond	
Weerstandscapaciteit:	Nee	
Resultaatafhankelijke mutatie:	Ja	
Voeding: Voeding vindt plaats door bij het opstellen van de jaarrekening een positief saldo op duurzaamheid in deze reserve te storten.		
Besteding: Onttrekking vindt plaats door bij het opstellen van de jaarrekening een negatief saldo op duurzaamheid uit deze reserve te onttrekken. Bij de begroting 2026 is deze reserve voor € 39.903 aangewend voor de bijdrage aan het project Warmte Leidse Regio.		
Opmerking: Deze reserve is ingesteld op 19 november 2018.		

G: Voorzieningen

Toelichting:

1. Beschikking over voorzieningen vindt alleen plaats als aan het doel of de bestemming van de voorziening wordt voldaan.
2. De voorziening moet de juiste omvang (resultaatonafhankelijk) hebben. De omvang bezien we jaarlijks.
3. Toevoegingen aan en vrijval van voorzieningen boeken we ten laste/gunste van de exploitatie.

Toelichting voorzieningen

Omschrijving Bedragen x € 1.000	Begroot Stand 1/1/2026	Begroting mutaties 2026	Begroting mutaties 2027	Begroting mutaties 2028	Begroting mutaties 2029	Begroot Stand 31/12/2029
Voorzieningen met een verplichting						
8298001 Voorziening pensioenverpl bestuurders	3.621	-33	-33	-33	-33	3.489
8298002 Voorziening wachtgeldverpl bestuurders	36	-	-	-	-	36
8298005 Voorziening bovenwettelijk verlof	470	-	-	-	-	470
Totaal voorzieningen met een verplichting	4.128	-33	-33	-33	-33	3.996
Voorzieningen ter egalisatie van kosten						
8298106 Voorziening gemeentelijke accommodaties	3.023	-362	30	30	30	2.752
8298108 Voorziening wegen	545	74	74	74	74	843
8298109 Voorziening civiele kunstwerken	202	130	130	130	130	722
8298110 Voorziening straatmeubilair	101	30	8	8	8	154
8298111 Voorziening water	718	22	-78	-78	-78	505
8298112 Voorziening groen	795	12	10	10	10	836
8298115 Voorziening kunstobjecten	47	4	4	4	4	65
Totaal voorzieningen ter egalisatie van kosten	5.431	-90	179	179	179	5.877
Voorzieningen derden verkregen middelen met speciale bestemming						-
8298113 Voorziening herplantfonds bomen	0	-	-	-	-	0
8298114 Voorziening reiniging derden	3.756	-233	-218	-203	-188	2.916
8298201 Voorziening riolering derden	5.383	196	84	-144	-378	5.141
8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats	1.066	30	33	33	33	1.196
Totaal voorzieningen derden verkregen middelen met speciale bestemming	10.205	-7	-100	-313	-532	9.253
Totaal Voorzieningen	19.764	-130	46	-168	-387	19.126

Voorzieningen worden gevormd wegens:

- verplichtingen en verliezen waarvan de omvang op de balansdatum onzeker is, doch redelijkerwijs in te schatten is;

- op de balansdatum bestaande risico's over bepaalde te verwachten verplichtingen of verliezen waarvan de omvang redelijkerwijs is in te schatten;
- kosten die in een volgend begrotingsjaar zullen worden gemaakt, mits het maken van die kosten zijn oorsprong mede vindt in het begrotingsjaar of in een voorgaand begrotingsjaar en de voorziening strekt tot gelijkmatige verdeling van lasten over een aantal begrotingsjaren.

Voorzieningen worden niet gevormd voor jaarlijks terugkerende aan arbeidskosten gerelateerde verplichtingen van vergelijkbaar volume. De voorziening dubieuze debiteuren en de voorziening negatieve grondexploitaties zijn conform het BBV opgenomen aan de activazijde van de balans. Hiermee zijn deze voorzieningen een correctiepost op de openstaande vorderingen aan debiteuren resp. de voorraad onderhanden werken bouwgrond in exploitatie.

8298001 Voorziening pensioenverplichting bestuurders	Stand 01-01-2026	€ 3.621.287
Doelstelling: Deze voorziening omvat de eindwaarde van de pensioenverplichtingen van (gewezen) wethouders die de pensioengerechtigde leeftijd (nog niet) hebben bereikt.		
Soort voorziening:	Voorziening met een verplichting	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op de contante waarde van de pensioenverplichting	
Meerjarenplanning aanwezig	Nee	
Voeding: In de begroting is een jaarlijkse voeding van € 129.445 opgenomen. In de jaarrekening wordt de voorziening aan de hand van een actuele herberekening van de eindwaarde op het vereiste niveau gebracht. Indien de voorziening te laag is worden extra middelen toegevoegd. Als de voorziening te hoog is vallen de extra middelen vrij.		
Besteding: Pensioenbetalingen aan gewezen wethouders die de pensioengerechtigde leeftijd hebben bereikt ramen we op een bedrag van € 162.500 en komen ten laste van deze voorziening. Indien wethouders er voor kiezen om de opgebouwde pensioenrechten over te dragen dan komt dat bedrag eveneens ten laste van deze voorziening.		
Opmerking: In het kader van de wet toekomstige pensioenen worden de pensioenverplichtingen aan (gewezen) wethouders met ingang van 1 januari 2028 overgedragen aan het ABP.		

8298002 Voorziening wachtgeldverplichting bestuurders	Stand 01-01-2026	€ 36.353
Doelstelling: Op basis van de daartoe geldende regeling kunnen (voormalige) wethouders na hun aftreden aanspraak maken op een wachtgeldregeling.		
Soort voorziening:	Voorziening met een verplichting	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op aantal personen en de duur dat aanspraak op de regeling gemaakt kan worden. Hiertoe jaarlijks een actualisatie uitvoeren.	
Meerjarenplanning aanwezig	Nee	
Voeding: Op basis van de gemiddelde kosten over de afgelopen jaren is een jaarlijkse toevoeging van € 104.788 in de begroting opgenomen. Als de voorziening te hoog oploopt vallen de extra middelen weer vrij.		
Besteding: De werkelijke wachtgeldten van bestuurders komen ten laste van deze voorziening. In de begroting is rekening gehouden met een budget van € 104.788.		
Opmerking: Geen		

8298005 Voorziening bovenwettelijk verlof	Stand 01-01-2026	€ 470.396
Doelstelling: De voorziening bovenwettelijk verlof dient om de bedrijfsvoering te waarborgen als medewerkers het opgespaarde verlof over een lange periode aaneengesloten opnemen. Met de introductie van het verlofsparen zal deze verplichting gaan oplopen en wordt de ontwikkeling jaar op jaar ook onvoorspelbaar.		
Soort voorziening:	Voorziening met een verplichting	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op de omvang verlofuren	
Meerjarenplanning aanwezig	Nee	
Voeding: De voeding is in 2023 éénmalig gelijk aan het totaal van de gespaarde verlofuren per 31 december 2023. Met ingang van 2024 bestaat de dotatie bestaan uit het verschil tussen het aantal verlofuren per 31 december maal het uurtarief van dat jaar minus de stand van de voorziening op dat moment. Bij een verhoging van de voorziening worden de teambudgetten belast voor de extra gewerkte uren.		
Besteding: De besteding van de voorziening is gelijk aan het verschil tussen het aantal verlofuren per 31 december maal het uurtarief van dat jaar minus de stand van de voorziening op dat moment. Bij een verlaging van de voorziening worden de teambudgetten gecompenseerd voor kosten van vervanging.		
Opmerking: De raad heeft op 8 april 2024 de voorziening ingesteld.		

8298106 Voorziening gemeentelijke accommodaties	Stand 01-01-2026	€ 3.022.740
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de gemeentelijke accommodaties op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. en om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele beheerplan voor gemeentelijke accommodaties (gebouwen en sportvelden). De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2026 bepaald op € 777.952		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud 2026 is € 1.139.654		
Opmerking: Geen		

8298108 Voorziening wegen	Stand 01-01-2026+	€ 545.498
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de wegen op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma wegen. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2026 bepaald op € 832.490		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2026 is € 798.372.		
Opmerking: Geen		

8298109 Voorziening civiele kunstwerken	Stand 01-01-2026	€ 201.563
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de civiele kunstwerken op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma civiele kunstwerken. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2026 bepaald op € 195.364.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2025 is € 97.269.		
Opmerking: Geen		

8298110 Voorziening straatmeubilair	Stand 01-01-2026	€ 100.928
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan het straatmeubilair op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma straatmeubilair. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2026 bepaald op € 170.410.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2026 is € 140.192.		
Opmerking: Geen		

8298111 Voorziening water	Stand 01-01-2026	€ 718.357
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de watergangen op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma water. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2026 bepaald op € 162.601.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2026 is € 140.975.		
Opmerking: Geen		

8298112 Voorziening groen	Stand 01-01-2026	€ 794.682
Doelstelling: Voorziening om groot onderhoud aan de groenstructuren op basis van een actuele onderhoudsplanning uit te kunnen voeren. En om de uitgaven gelijkmatig over een aantal begrotingsjaren te verdelen.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Afstemmen op onderhoudsplan.	
Meerjarenplanning aanwezig	ja (niet openbaar)	
Voeding: De hoogte van de jaarlijkse dotatie wordt bepaald op basis van het meest actuele onderhoud beheerprogramma groen. De dotatie wordt afgestemd op het gemiddelde van de verwachte jaarlijkse lasten voor minimaal 10 jaar en is voor 2026 bepaald op € 429.922.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van de onderhoudsplanning en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2026 is € 356.313.		
Opmerking: Een gedeelte van deze voorziening is bestemd voor de kosten die volgen uit het vervangen van bomen in het kader van de wijkrenovaties.		

8298115 Voorziening kunstobjecten	Stand 01-01-2026	€ 47.179
Doelstelling: Voorziening om onderhoud aan de kunstobjecten die de gemeente Leiderdorp in bezit heeft (36) op basis van een actueel beheerplan uit te kunnen voeren en gelijkmatig te verdelen gedurende de looptijd van het beheerplan.		
Soort voorziening:	Voorziening ter egalisatie van de kosten	
Looptijd:	2023 t/m 2032	
Gewenste omvang:	Afstemmen op beheerplan kunstobjecten	
Meerjarenplanning aanwezig	Ja	
Voeding: Vanaf 2026 een jaarlijkse dotatie van € 4.399 voor kleinschalig (regulier) onderhoud.		
Besteding: Bestedingen vinden plaats op basis van de vastgestelde jaarschijf van het beheerplan en worden rechtstreeks ten laste van de voorziening geboekt. Het geraamde onderhoud in 2026 is € 0.		
Opmerking: De voorziening is ingesteld op 3 april 2023.		

8298201 Voorziening riolering derden		Stand 01-01-2026	€ 5.383.234
Doelstelling: De voorziening is gevormd door van derden verkregen mlddelen met een specifiek doel. Die middelen zijn verkregen via de rioolheffing en daarmee anticiperen we op de dekking van toekomstige investeringen in rioleringen. Met deze voorziening beogen we op die manier een gelijkmatig verloop van de rioolheffing.			
Soort voorziening:		Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:		Geen einddatum	
Gewenste omvang:		Signaalbedrag € 5.000.000	
Meerjarenplanning aanwezig		Ja	
Voeding: Bij het opstellen van de begroting vormt het Integraal waterketenprogramma (IWKp) de basis. In dat plan zijn de vervangingsinvesteringen en de daaraan verbonden kapitaallasten doorgerekend. Bij de samenstelling van deze begroting is het meerjareninvesteringsplan kritisch doorgelopen. Met name de investeringen in het riool blijven achter bij de planning volgens het IWKp en zijn qua planning bijgesteld. Tegelijkertijd zijn de kosten per strekkende meter riool opgelopen op basis waarvan de voorgenomen investeringsbedragen zijn verhoogd. De voordelige effecten van € 235.576 op de geraamde kapitaallasten zijn ten gunste van de voorziening gebracht. Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een positief resultaat op het beleidsveld riolering aan deze voorziening toegevoegd.			
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat op het beleidsveld riolering aan deze voorziening onttrokken. Op basis van het IWKp wordt jaarlijks een oplopend bedrag aan de reserve onttrokken.			
Opmerking: Aan de hand van het IWKp 2019 is de stand en het signaalbedrag van deze voorziening opnieuw beoordeeld. Volgens het op 4 maart 2019 vastgestelde IWKp is dit de bovengrens van de voorziening.			

8298202 Voorziening afkoopsommen begraafplaats		Stand 01-01-2026	€ 1.066.367
Doelstelling: De voorziening afkoopsommen begraafplaats is ingesteld voor de vooruitontvangen bedragen. De opbrengsten die betrekking hebben op toekomstige jaren vallen geleidelijk weer vrij ten gunste van de exploitatie.			
Soort voorziening:		Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:		Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:		N.v.t.	
Meerjarenplanning aanwezig		Ja	
Voeding: De ontvangen afkoopsommen voor onderhoud worden aan de voorziening toegevoegd. De afkoopsommen worden ontvangen in de plaats van toekomstige jaarlijkse bijdragen. De dotatie is voor 2026 bepaald op € 86.860			
Besteding: Jaarlijks valt een deel van de afkoopsommen weer vrij ten gunste van de exploitatie. Die vrijval neemt jaarlijks toe als gevolg van de toevoeging van nieuwe afkoopsommen en die vrijval neemt af in het geval de laatste termijn van een afkoopsom is bereikt. De geraamde vrijval in 2026 is € 57.066			
Opmerking: Geen			

8298113 Voorziening herplantfonds bomen	Stand 01-01-2026	€ 0
Doelstelling: De herplant van de met vergunning te vellen bomen of andere houtopstanden te waarborgen door de reservering van de daarvoor ontvangen financiële compensatie.		
Soort voorziening:	Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming	
Looptijd:	Geen looptijd vastgesteld	
Gewenste omvang:	Signaalwaarde van € 100.000	
Meerjarenplanning aanwezig	N.v.t.	
Voeding: 1. Door vergunninghouders ter uitvoering van een in de vergunning opgenomen voorschrift tot financiële compensatie van de met vergunning te vellen bomen of andere houtopstanden. 2. Door rechthebbenden en/of overtreders nadat een houtopstand waarop het verbod tot vellen van toepassing is, zonder vergunning geveld, en in het kader van handhavingsmaatregelen geen herplantplicht op het perceel kan worden opgelegd ter uitvoering van en last onder bestuursdwang of last onder dwangsom.		
Besteding: De aan bomen gelieerde gelden in het herplantfonds mogen worden gebruikt ten behoeve van de uitbreiding van het in gemeente aanwezige openbare groen, waaronder houtopstanden. De geraamde besteding voor 2026 is € 0		
Opmerking: Deze voorziening is ingesteld op 16 november 2020		

8298114 Voorziening reiniging derden	Stand 01-01-2026	€ 3.755.577
Doelstelling: Egaliseren van baten of lasten op het product reiniging om schommelingen in het tarief te voorkomen. Het tarief over alle jaren heen is maximaal 100% kostendekkend.		
Soort voorziening:	Van derden verkregen middelen met een specifieke bestemming.	
Looptijd:	Geen einddatum	
Gewenste omvang:	Signaalbedrag € 2.500.000	
Meerjarenplanning aanwezig:	N.v.t.	
Voeding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een positief resultaat op de reiniging/afvalstoffenheffing t.o.v. de begroting aan deze voorziening toegevoegd. Wijzigingen in de kapitaallasten worden eveneens met de voorziening verrekend.		
Besteding: Bij het opstellen van de jaarrekening wordt een negatief resultaat op de reiniging/afvalstoffenheffing t.o.v. de begroting aan deze voorziening onttrokken. Conform eerdere besluitvorming vindt er een jaarlijkse onttrekking plaats vanaf 2022 ten gunste van de tarieven voor cumulatief € 3.000.000. Beginnend op € 292.500 en gedurende 20 jaar gelijkmatig afgebouwd. Op deze wijze wordt de omvang van de voorziening geleidelijk weer op een niveau gebracht onder het signaalbedrag. Het overschot wordt zo in overeenstemming met het doel van deze voorziening ingezet. Deze vrijval is in 2026 € 232.500.		
Opmerking: Indien het saldo van de voorziening het signaalbedrag bereikt zullen de tarieven herzien worden zodat de gelden terugvloeien naar de burger óf zal een onderbouwing gegeven worden van het saldo.		

H: EMU-saldo

Het BBV (art. 19) verplicht gemeenten ramingen van het EMU-saldo te verstrekken over het voorafgaande jaar, het actuele jaar en het volgende jaar. De EMU-enquête is het model dat gebruikt wordt voor de meerjarige raming van het EMU-saldo.

EMU-saldo			Begroting				
			2025	2026	2027	2028	2029
1.	(+)	Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c).	-3.075	107	-1.037	-1.414	-1.940
2.	(-)	Mutatie (im)materiële vaste activa	26.496	7.988	4.663	5.017	2.960
3.	(+)	Mutatie voorzieningen	-409	-199	-172	-751	-2.203
4.	(-)	Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	0	0	0	0	0
5.	(-)	Verwachte boekwinst bij verkoop effecten en (im)materiële vaste activa	0	0	0	0	0
Berekend EMU-saldo			-29.980	-8.080	-5.872	-7.182	-7.103

Overzicht per taakveld

Om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen, schrijft het BBV een uniforme indeling in taakvelden voor. De bijbehorende baten en lasten worden aan die taakvelden toegerekend.

Taakvelden			Baten	Lasten	Totaal
Bestuur en ondersteuning	0.1	Bestuur	-	2.444.663	2.444.663
	0.2	Burgerzaken	-734.330	1.577.684	843.354
	0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-299.150	249.648	-49.502
	0.4	Overhead	-6.632	12.039.860	12.033.228
	0.5	Treasury	-743.473	-171.114	-914.587
	0.61	Ozb woningen	-6.907.430	381.522	-6.525.908
	0.62	Ozb niet-woningen	-2.959.019	79.221	-2.879.798
	0.64	Belastingen overig	-169.738	27.132	-142.606
	0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-53.643.969	-	-53.643.969
	0.8	Overige baten en lasten	-874.300	20.113	-854.187
	0.9	Vennootschapsbelasting (Vpb)	-	1.000	1.000
	0.10	Mutaties reserves (980)	-1.387.385	1.494.114	106.729
	0.11	Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-
	Totaal		-67.725.426	18.143.843	-49.581.583
Veiligheid	1.1	Crisisbeheersing en Brandweer	-	2.567.395	2.567.395
	1.2	Openbare orden en Veiligheid	-9.757	642.597	632.840
	Totaal		-9.757	3.209.992	3.200.235
Verkeer, vervoer en waterstaat	2.1	Verkeer en vervoer	-232.914	5.641.704	5.408.790
	2.2	Parkeren	-25.550	286.039	260.489
	2.5	Openbaar vervoer	-	3.722	3.722
	Totaal		-258.464	5.931.465	5.673.001
Economie	3.1	Economische ontwikkeling	-	130.527	130.527
	3.2	Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-68.629	123.057	54.428
	3.3	Bedrijfsloket en -regelingen	-16.474	154.049	137.575
	3.4	Economische promotie	-141.770	62	-141.708
	Totaal		-226.873	407.695	180.822
Onderwijs	4.1	Openbaar basisonderwijs	-	28.222	28.222
	4.2	Onderwijshuisvesting	-437.333	2.527.729	2.090.396

Taakvelden			Baten	Lasten	Totaal
	4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-393.236	1.123.817	730.581
	Totaal		-830.569	3.679.768	2.849.199
Sport, cultuur en recreatie	5.1	Sportbeleid en activering	-311.974	562.064	250.090
	5.2	Sportaccomodaties	-732.010	3.183.754	2.451.744
	5.3	Cultuurpresentatie, -productie en -participatie	-31.604	269.714	238.110
	5.4		-	8.063	8.063
	5.5	Cultureel erfgoed	-9.482	50.161	40.679
	5.6	Media	-94.812	818.208	723.396
	5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-14.429	5.228.867	5.214.438
	Totaal		-1.194.311	10.120.831	8.926.520
Sociaal domein	6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-528.668	1.118.962	590.294
	6.21	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Wmo	-80.447	3.426.327	3.345.880
	6.22	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Jeugd	-74.701	2.025.919	1.951.218
	6.23	Toegang en eerstelijnsvoorzieningen Integraal	-	32.388	32.388
	6.3	Inkomensregelingen	-6.887.707	10.065.822	3.178.115
	6.4	WSW en beschut werk	-	599.813	599.813
	6.5	Arbeidsparticipatie	-	850.263	850.263
	6.60	Hulpmiddelen en diensten (WMO)	-236.056	1.549.537	1.313.481
	6.711	Huishoudelijke hulp (WMO)	-	3.013.547	3.013.547
	6.712	Begeleiding (WMO)	-57.736	1.774.880	1.717.144
	6.713	Dagbesteding (WMO)	-	-	-
	6.714	Overige maatwerkarrangementen (Wmo)	-	-	-
	6.752	Jeugdhulp ambulant regionaal	-	5.390.213	5.390.213
	6.753	Jeugdhulp ambulant landelijk	-	396.202	396.202
	6.762	Jeugdhulp met verblijf regionaal	-	1.984.237	1.984.237
	6.791	PGB WMO	-	361.953	361.953
	6.792	PGB Jeugd	-	326.402	326.402

Taakvelden			Baten	Lasten	Totaal
	6.811	Beschermde wonen (WMO)	-639.254	644.789	5.535
	6.812	Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-	-	-
	6.821	Jeugdbescherming	-	373.288	373.288
	6.822	Jeugdreclassering	-	89.924	89.924
	6.91	Coördinatie en beleid WMO	-	1.080.240	1.080.240
	6.92	Coördinatie en beleid Jeugd	-	356.810	356.810
	Totaal		-8.504.569	35.461.516	26.956.947
Volksgezondheid en milieu	7.1	Volksgezondheid	-	1.942.472	1.942.472
	7.2	Riolering	-2.512.896	1.753.104	-759.792
	7.3	Afval	-6.562.111	4.358.422	-2.203.689
	7.4	Milieubeheer	-966.255	1.891.027	924.772
	7.5	Begraafplaatsen	-391.549	459.675	68.126
	Totaal		-10.432.811	10.404.700	-28.111
Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	8.1	Ruimtelijke ordening	-	708.542	708.542
	8.2	Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen)	-	287.352	287.352
	8.3	Wonen en bouwen	-305.126	1.132.202	827.076
	Totaal		-305.126	2.128.096	1.822.970
Totaal			-89.487.906	89.487.906	-

BIJLAGEN

Bijlage 1: Samenstelling bestuur

College van Burgemeester en wethouders

De samenstelling en portefeuillevverdeling is:

Burgemeester T.C.M. Struik

Algemeen bestuurlijke zaken, Openbare orde en veiligheid, Integrale handhaving, Toerisme en recreatie.

Wethouder H. Romeijn (LPL) 1e locoburgemeester

Coördinatie regionale samenwerking, Economische zaken, Werk en Inkomen, Onderwijs en onderwijshuisvesting, Maatschappelijk vastgoed, Integratie en inburgering, Sport, Kunst en cultuur, Dierenwelzijn, Coördinatie subsidiebeleid.

Wethouder G. van Gaal (PvdA/GL) 2e locoburgemeester

Ruimtelijke ontwikkeling, wonen en monumentenzorg, Projectportefeuille Baanderij & A4-zone (incl. Ikea-terrein), Verkeer, vervoer en bereikbaarheid, Duurzaamheid, warmte- en energietransitie, Integraal beheer openbare ruimte (inclusief begraafplaats), Milieu en afval, Integraal verkeer en vervoersplan, Coördinatie wijk- en buurtgericht werken; participatie, Coördinatie omgevingswet.

Wethouder D.C.W. Binnendijk(CDA) 3e locoburgemeester

Communicatie en media, Financiën en grondzaken, Bedrijfsvoering, Dienstverlening waaronder versterking klantcontact, Leidse Ring Noord, Jeugd, zorg en welzijn, Vergrijzing en ouderenzaken, Gezondheidszorg, Zorg en veiligheid, Polders en Groene Hart, Maatschappelijke opvang, Aanbestedings- en inkoopbeleid.

Gemeentesecretaris D.S. Schrijver

De gemeentesecretaris is eerste adviseur van het college en stuurt - als eindverantwoordelijke - de ambtelijke organisatie aan. Zij richt zich in het bijzonder op de faciliterende en stafafdelingen en is daarnaast bestuurder in de zin van de Wet op de ondernemingsraden. Haar aandachtsvelden zijn politiek bestuur, externe contacten en regionale samenwerking.

Gemeenteraad

Zetelverdeling 2022-2026

- LPL: 6 zetels
- PvdA/GL: 5 zetels
- VVD: 4 zetels
- D66: 3 zetels
- CDA: 2 zetels
- ChristenUnie-SGP: 1 zetel

Lokale Partij Leiderdorp (LPL)

- Dhr. H.K. Langenberg (fractievoorzitter)
- Dhr. J.A. Koster
- Dhr. J.L.M. Bruggeman
- Dhr. H.P.M. Verheggen

Partij van de Arbeid / GroenLinks (PvdA/GL)

- Dhr. O.C. McDaniel (fractievoorzitter)
- Mw. M. D. van Beek
- Dhr. R. Schmidt
- Mw. S.M.A. van Roemburg
- Dhr. S. Overduin

Volkspartij voor Vrijheid en Democratie (VVD)

- Dhr. F. van Noort (fractievoorzitter)
- Dhr. G.J.A.M. de Jong
- Dhr. T.H.J. Groentjes
- Dhr. N. Verwers

Democraten 66 (D66)

- Mw. M. van Ulden (fractievoorzitter)
- Mw. H.C. Barendse-Wijminga
- Dhr. R.P.L.S. Visser

Christen Democratisch Appèl (CDA)

- Dhr. J.C.P. Huisman (fractievoorzitter)
- Dhr. S. den Outer

ChristenUnie-SGP

- Dhr. A.N. Janssen (fractievoorzitter)

Griffier

- Mw. H.K.B. Fobler

Maandag politieke avond - De Leiderdorpse gemeenteraad werkt volgens een vierwekelijkse vergadercyclus:

Week 1 Presidium 19.30 - 20.30, Informatieavond 20.30 – 22.30 uur (informatie)

Het presidium stelt bij de start van de cyclus o.a. de agenda voor het politiek forum en de raad vast. Doel van de informatieavond is om de raad nader te informeren over een actueel thema, dit wordt gedaan op een moment dat dit voor besluitvorming relevant is. De presentaties worden verzorgd door externe specialisten en/of het ambtelijk apparaat. De informatieavond is openbaar en (digitaal) toegankelijk.

Week 2 Fractiespreekuur 19.30 – 20.00 uur, Fracties 20.00 – 23.00 uur

Burgers kunnen via de griffie een half uur fractiespreekuur aanvragen over een onderwerp dat hen bezig houdt. Alle fracties vaardigen dan hun woordvoerder(s) af. Tijdens de fractievergaderingen vanaf 20.00 uur bereiden fracties van partijen hun standpunten voor politiek forum en raad voor.

Week 3 Politiek forum 20.00 – 23.00 uur (voorbereiden besluitvorming)

In het politiek forum vindt politiek inhoudelijke discussie plaats. Ook kunnen burgers tijdens het politiek forum inspreken en reageren op vragen vanuit de raad aan de spreker. Het politiek forum is nadrukkelijk niet bedoeld voor technische vragen. Technische vragen dienen tijdens de informatieavonden of schriftelijk te worden gesteld. Het politiek forum is openbaar en (digitaal) toegankelijk.

Week 4 Raad

19.30 uur -Vooroverleg raad - bespreken agenda raad met de voorzitter en de fractievoorzitters.

20.00 uur -Raadsvergadering (besluitvorming).

Politieke discussie en besluitvorming over de geagendeerde voorstellen, gelegenheid voor indienen amendementen en moties. De raadsvergadering is openbaar en (digitaal) toegankelijk.

Bijlage 2: Afkortingenlijst

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
1G1P1R	1 Gezin 1 Plan 1 Regisseur	LAA	Landelijke Aanpak Adreskwaliteit
AMvB	Algemene Maatregel van Bestuur	LEA	Lokale Educatieve Agenda
APV	Algemene Plaatselijke Verordening	LISA	Landelijk Informatiesysteem van Arbeidsplaatsen
AVG	Algemene Verordening Gegevensbescherming	LOV	Leiderdorpse Ondernemers Vereniging
Awb	Algemene wet bestuursrecht	LRN	Leidse Ring Noord
BBV	Besluit Begroting en Verantwoording	MDA++	Multidisciplinaire aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling
BCF	Btw-Compensatiefonds	MEC	Milieu Educatief Centrum
Bdto	Besluit digitale toegankelijkheid overheidsinformatie	MER	Milieu Effecten Rapport
BNG	Bank Nederlandse Gemeenten	MIP	Meerjaren Investeringsplan
BOA	Buitengewoon Opsporings Ambtenaar	MOP	Meerjarig Onderhoudsplan
BRP	Basisregistratie Personen	NDE	Natuur- en DuurzaamheidsEducatie
BRP	Basisrioleringsplan	NHG	Nationale Hypotheek Garantie
BSGR	Belastingsamenwerking Gouwe-Rijnland	NIP	Nationaal Isolatieprogramma
BV	Besloten Vennootschap	NV	Naamloze Vennootschap
BZK	Ministerie van Binnenlandse zaken en Koninkrijksrelaties	ODWH	Omgevingsdienst West-Holland
CAO	Collectieve Arbeidsovereenkomst	OER	Opwek van Energie op Rijksgrond
CBS	Centraal Bureau voor de Statistiek	OOV	Openbare Orde en Veiligheid
CEP	Centraal Economisch Plan	OTO	Open en Toegankelijke overheidsinformatie
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin	OVA	Overheidsbijdrage Arbeidskostenontwikkeling
COELO	Centrum voor onderzoek van de Economie van de Lagere Overheden	OZB	Onroerendezaakbelasting
CPB	Centraal Planbureau	P&C	Planning & Control
CPI	consumentenprijsindex	POK	Parlementaire Ondervragingscommissie Kinderopvangtoeslag
CROW	Centrum voor Regelgeving en Onderzoek in de Grond-, Water- en Wegenbouw en de Verkeerstechniek	PPS	Publiek-private Samenwerking
DIV	Documentatie en Informatieverstrekking	PVO	Platform Veilig Ondernemen
DOR	Digitale Opkopers Register	RDOG	Regionale Dienst Openbare Gezondheidszorg
DMJOP	Duurzaam meerjaren onderhoudsplan	RES	Regionale Energiestrategie
DPRA	Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie	RIA	Regionale Investeringsagenda
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs	RIEC	Regionaal Informatie- en Expertise Centrum
DVO	Dienstverleningsovereenkomst	RIF	Regionaal Investeringsfonds
DZB	De Zijl Bedrijven	RIVM	Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
ECB	Europese Centrale Bank	RMC	Regionaal Meld- en Coördinatiepunt
EMU	Economische en Monetaire Unie	RO	Ruimtelijke Ordening
Fido	Wet financiering decentrale overheden	ROA	Regionale Omgevingsagenda
FKGR	Financiële Kaderstelling Gemeenschappelijke Regelingen	ROM-B	Regionale Ontwikkelingsmaatschappij Bedrijventerrein
FMI	Functiemengingsindex	RSM	Regionale Strategie Mobiliteit
Fte	Fulltime-equivalent	RWS	Rijkswaterstaat
GALA	Gezond en Actief Leven Akkoord	SES	Sociaal-economische status
GGD	Gemeentelijke Gezondheidsdienst	SFL	Sportfondsen Leiderdorp
GGZ	Gemeentelijke ggz gezondheidszorg	SMART	Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en Tijdgebonden
GHOR	Geneeskundige Hulpverleningsorganisatie in de Regio	SMI	Sociaal Medische Indicatie
GIG	Gemeentelijke Integrale Grondexploitatie	SMP	Soortenmanagementplan
GOW30	Gebiedsontlastingsweg 30 km/u	SOK	Samenwerkingsovereenkomst
GR	Gemeenschappelijke Regeling	SOZ	Service Organisatie Zorg
HALT	Het Alternatief	SMS	Security Management System
HCA	Human Capital Agenda	SPUK	Specifieke Uitkering
HEIT	Haags Economisch Interventie Team	SSW	Systeem Overzicht Stedelijk Water
HM	Hollands Midden	TSD	Taskforce Sociaal Domein
HR	Holland Rijnland	TWO	Tijdelijke Werkorganisatie Opdrachtgeverschap
HRM	Human Resource Management	VANG	Van Afval Naar Grondstof
IWKp	Integraal Waterketenplan	VE	Voorschoolse educatie
IB	Inlichtingenbureau	VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
IBOR	Integraal Beheerplan Openbare Ruimte	VOG	Verklaring Omtrent Gedrag
ICT	informatie- en communicatietechnologie	Vpb	Vennootschapsbelasting
IDA	Interne Dienstverlening en Advisering	VRHM	Veiligheidsregio Hollands Midden
IHP	Integraal Huisvestingsplan	VSV	Voortijdig schoolverlater
IMOC	Prijsindex Materiële Overheidsconsumptie	VTH	Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving
IOAW	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte werkloze werknemers	VVE	Voor- en voerschoolse educatie
IOAZ	Wet inkomensvoorziening oudere en gedeeltelijk arbeidsongeschikte gewezen zelfstandigen	W4	Project Wonen, Werken, Water en Wegen
IP	Investeringsplan	WEB	Wet educatie en beroepsonderwijs
IPO	Interprovinciaal Overleg	Wep	Wet elektronische publicaties
ISMS	Information Security Management System	WGR	Wet gemeenschappelijke regelingen
IV	Informatievoorziening	WI	Wet Inburgering
IVVP	Integraal Verkeers- en Vervoerplan	Wkb	Wet kwaliteitsborging

Afkorting	uitleg	Afkorting	uitleg
IWKp	Integraal waterketenprogramma	WLR	Warmte Leidse Regio
IZA	Integraal Zorgakkoord	Wlz	Wet langdurige zorg
JBT	Jeugdbeschermingstafel	Wmebv	Wet elektronische bestuurlijk verkeer
JES	Stichting Jeugd en Samenwerking Rijnland	Wmo	Wet Maatschappelijke Ondersteuning
JGZ	Jeugdgezondheidszorg	Woo	Wet open overheid
JPT	Jeugd Preventie Team	WOZ	Waardering Onroerende Zaken
KCC	Klant Contact Centrum	WSJG	Waar Staat je Gemeente
		WSW	Wet Sociale Werkvoorziening
		Wvg	Wet voorkeursrecht gemeenten
		Wvrv	Wet versterking regie volkshuisvesting
		Zvw	Zorgverzekeringswet